

JEESUKSEN SALAKOULU

EVANKELIUMITUTKIMUS

KIRJ.
PEKKA ERVAST

*Tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on lähestynyt.
Matt. 3: 2.*

TOINEN PAINOS

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

TAMPEREEN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINO TAMPEREELLA 1919

SISÄLLYS:

Siv.	
Omistus	1
Portin edustalla:	
I.Uskonto tieteenä	2
II.Miten uutta testamenttia on luettava?	8
Portista sisälle:	
III.Jeesuksen vertaukset	14
Esikartanossa:	
IV.Enkeli ja demooni	26
V.Jeesuksen viisi käskyä	33
VI.Jeesuksen viisi käskyä (jatko)	43
VII.Isä meidän, 1	48
VIII.Isä meidän, 2	54
IX.Isä meidän, 3	58
X.Yksi on teidän Mestarinne	62
Temppelissä:	
XI.Kristus-vihkimykset	67
Kirkko temppelein symbolina:	
XII.Pyhä ehtoollinen	74
Sisällys	79

OMISTUS:

SINULLE, JEEBUS, josta evankeliumit kertovat ja joka ennen meitä olet kulkenut Tien, sinulle rohkeiden omistaa nämä sivut, joilla Sinun sanojesi henkeä olen tutkinut.

Sinä olet yhtä uudenaikainen kuin me nykyajan lapset, sillä aikoinasi sinä saarnasit samaa suosiotaan umpimähkään jakelevaa ja vihassaan leppymätöntä epäjumalaa vastaan, jobon emme mekään ole saattaneet uskoa; yhtä kriittisellä silmällä sinä mittasit ja punnitsit kaikkien elämän arvoja kuin mekin yritämme tehdä, vaikka me arvosteluissamme usein ajamme harhaan. Mutta sinä olet uudenaikaisempi kuin me, Sinä olet tulevaisuuden ihminen meihin nykyajan lapsiin verraten, sillä Sinun henkinen näköpiirisi on laajempi, Sinun tietäjänkatseesi terävämpi, Sinun ihmistuntemisesi syvempi ja sydämmellisempi kuin konsanaan meidän.

Minä rakastan sinua ja tahtoisin, että muutkin, joiden korvissa sinun nimesi kotoiselta kaikuu, oppisivat tuntemaan, ken Sinä todellisuudessa olet ja minkä ihanan maailmankuvan sinä seuraajillesi olet jättänyt.

PORTIN EDUSTALLA.

*Silloin hän avasi heidän ymmärryksensä kirjoituksia ymmärtämään.
Luuk. 24: 25.*

I.

USKONTO TIETEENÄ.

Ennenkuin saatamme tutkia uskonnon ja tieteen keskinäistä suhdetta ja selvittää, millä tavalla ja mitä ehtoja täyttämällä uskonto voisi olla tieteenä, täytyy meidän määritellä, mitä tarkotamme käsitteillä »uskonto» ja »tiede», ja tahdomme antaa niistä yksinkertaisen ja niin sanoakseni kylmän järjen kannalta tehdyn määritelmän. Uskonto-käsitettä kyllä määritellään monella tavalla, ja useimmiten tunteen, hartauden tai mystiikan kannalta. Mutta kun kylmän järjen kannalta etsimme määrittelyä tieteen ja uskonnon käsitteille, silloin selviävät molemmat käsitteet meille paraiten.

Kolme on ihmisjärjen toimintatapaa. Niitä kutsutaan tunnetuilla nimityksillä tieteeksi, filosofiaksi ja uskonnoksi. Tiede ollakseen tiedettä perustuu aina havaintoihin, tosiseikkoihin, niiden loogilliseen luokitteluun ja niiden nojalla muodostettuihin luonnonlaki-käsitteisiin. Tiedettä ei ole mikään empiirisessä merkityksessä, mikä ei perustu suorastaan havaintuihin tosiseikkoihin. Tieteellisen tutkimuksen avulla onkin tämä näkyväinen maailma, joka meitä ympäröi, ja oma ruumiillinen olemuksemme tullut meille sangen tunnetuksi. Meidän ei tarvitse enää luottaa merimiesten lioteltuihin tarinoihin tietääksemme, minkälaiset muut maanosat, muut maat ja kansat ovat, millä tavalla ihmiset muualla elävät. Meidän tieteellinen tutkimuksemme on paljastanut meille, minkälainen on elämä tämän maapallomme pinnalla, sekä ihmisten ja kansojen että eläinkunnan ja kasvikunnan elämä. Tieteemme on myös avannut meille avaruuksien salaisuudet, niin että astronomisia kirjoja luettuamme meidän ei tarvitse luottaa ainoastaan aistillisiin, hetkellisiin havaintoihin, vaan tiedämme katsellessamme tähtitaivasta, että avaruus on edessämme ja että avaruudessa nuo kaikki loistavat n. k. taivaankappaleet ovat suuria aurinkoja, tähtiä samanlaisia kuin meidän aurinkomme ja muutamat niistä planeettoja niinkuin meidän maapallomme. Tiedämme myös tieteellisen tutkimuksen nojalla, minkälainen on meidän fyysillinen ruumiimme. Ei tarvitse meidän nojautua otaksumiin eikä erehdyksiin ruumiinrakenteemme, verenkiertomme, hermostomme suhteen, sillä ne ovat tieteellisen tarkasti tunnetut.

Mutta vaikka on paljon tästä maailmasta jo tehty havaittavaksi silmillemme ja ymmärrettäväksi järjellemme, on vielä suunnattomia aloja, joista tieteellinen tutkimuksemme ei ole voinut lausua ratkaisevaa sanaa. En tahdo kääntää huomiotanne muuhun kuin tuohon ilmiöön, joka varmasti meitä jokaista kohtaa, nim. kuolemaan. Mitä fyysillisen ruumiin kannalta itse kuoleminen on, sitä kyllä tieteellinen tutkimus on koettanut selvittää, mutta mitä kuoleman takana on, onko mitään elämää kuoleman tuolla puolella, sitä ei virallinen tiede ole voinut meille paljastaa. Ja mainitakseni vielä toisen seikan, jonka edessä niinkään tieteellinen tutkimus mykistyy, vaikka sekini kysymys on joka ihmistä niin lähellä, että hänen ajatuksensa ainakin joskus siihen kääntyy, sanon: Mitä on Jumala? Mikä on tämän olemassaolon alkusyy? Mikä on se tuntematon voima, joka on elämän esille kutsunut, joka on ihmiset tähän maailmaan luonut? Mikä on se ihmeellinen viisaus, joka on kaiken takana? Tiede ei ole voinut tähän kysymykseen vastata, sillä vaikka se etsii elämän alkusyytä, vaikka se menee takaisin ihan äärimmäiseen ajateltuun atomiin, on kuitenkin välttämättä tuon atomin takana jokin tajunta, jokin elämä, joka on kaiken olemassaolon syvin syy ja perusta ja jota tiede ei osaa selittää eikä määritellä.

Mutta kysymys Jumalasta samoin kuin kuoleman kysymys on joka ihmistä lähellä. On luonnollista, että ihmiskunta ei ole voinut syrjäyttää näitä kysymyksiä ja tyytyä siihen, mitä varmasti tiedetään. Ennen, jolloin varmojen tietojen lukumäärä oli pienempi kuin nykyään, ahdistivat tavallaan elämän suuret arvotukset ihmisiä vielä painavammin kuin nykyään. Meidän aikamme koulupoika tietää enemmän luonnosta ja elämästä kuin keskiajan piispat ja papit. Mutta kuitenkin huomaamme, että samalla kun ihmisen järki kehittyy ja hänen näköalansa laajenee, niin että hän enemmän ymmärtää näkyvästä maailmaa, samalla kuitenkin nuo ikuiset kysymykset kuolemasta ja elämän alkusyystä yhä edelleen painavat häntä, rasittavat häntä, ahdistavat häntä, niin että hän tahtoisii niihin vastausta ja ratkaisua.

Millä tavalla ihminen nyt saattaa asettua semmoisten kysymysten suhteen, joita tiede ei hänelle ratkaise? Kahdella tavalla, filosofisella tai uskonnollisella. Kun ihminen suhtautuu niihin filosofisella tavalla, merkitsee tämä, että hän itse koettaa kysymyksiä ajatella ja itse etsiä niihin vastausta. Hänen vastauksensa laatu riippuu silloin lähtökohdasta, jonka hän ottaa ajattelunsa perustaksi. Jos hän perustaa ajattelunsa sisäiseen aavistukseen eli tuntemukseen, että on olemassa muutakin kuin näkyväinen maailma, että on olemassa näkymätön jumalallinen voima ilmiömaailman takana, silloin hän deduktiivisesti laskeutuu ylhäältä alaspäin ja koettaa sisällisen intuitsioninsa valossa selvittää itselleen elämän ratkaisemattomia kysymyksiä. Toisenlainen filosofinen ajattelu taas nojautuu ulkonaisiin tieteellisiin havaintoihin, perustuen siihen, mitä varmasti tiedetään, ja koettaa siitä lähtien induktiivisesti järjeilemällä selvittää itselleen niitäkin asioita, jotka tieteelle ovat tuntemattomia. Tämänlainen filosofoiminen on vienyt monen materialismin helmaan.

Mutta kaikki ihmiset eivät itse ajattele. Joskus ohimennen he saattavat kiinnittää huomionsa elämäkysymyksiin suuren surun tai järkyttävän kohtaloniskun murtamina, mutta muuten he eivät vaivaa järkeään ajattelemalla, vaan tyytyvät maailmankatsomuksessaan sellaisiin ratkaisuihin, joita saavat toisilta. Ja kun ihminen ei koeta itse järjellään ratkaista elämän kysymyksiä, vaan tyytyy ratkaisuun, minkä toinen ihminen tai laitos esim. kirkko hänelle antaa, silloin hän asettuu uskonnolliseen suhteeseen elämän kysymyksiin. Hän silloin uskoo eikä ajattele.

Hän tietysti voi olla onnellinen uskossaan. Keskiajan ihmisen onnea ei häirinnyt hänen uskonsa siihen, että maapallo oli litteä ja että taivas kaareutui kristallisena kupukattona sen yli, että auringot ja tähdet olivat taivaallisia lyhtyjä, jotka vuorotellen valaisivat ihmisten elämää maan päällä ja kauniisti kiertelivät radoissaan litteän maan ylitse, milloin häviten näkymättömiin maan alapuolelle, milloin taas säännöllisesti nousten yli maanpinnan ja tehden kierroksensa maan yli. Päinvastoin tämä usko selvitti hänelle mitä hän silmillään näki, eikä hänen ollenkaan ollut vaikea uskoa, että tuon taivaallisen kuvun toisella puolella asui Isä Jumala enkelijoukkoineen ja että sinne ihminen, joka eli niinkuin Jumala tahtoi, uskoi niinkuin kirkko opetti, maksoi veronsa säännöllisesti Jumalan miehille ja kirkolle, pääsi kuoltuaan autuaitten joukkoon.

Tietysti ihminen, joka ei ajattele, saattaa tyytyä melkein minkälaiseen maailmankuvaan tahansa, kunhan se ei liiaksi loukkaa hänen omaa jokapäiväistä ymmärrystään. Sentähden näemme, että vielä tänäpäivänä suurin osa ihmiskuntaa ei itse mieti suuria arvotuksia, vaan tyytyy siihen ratkaisuun sekä kuoleman kysymyksestä että Jumalan kysymyksestä, minkä kirkot ja uskonnot sille tarjoovat. Onhan jokainen uskonto ulkonaisesti järjestelmä, joka selittää maailmankaikkeutta ja antaa määrittelyjä siitä tuntemattomasta, jota ei tiede ole osannut ratkaista. Jokainen uskonto antaa metafysisillisen maailmankuvan, ja ihminen, joka ei itse filosofoi, mitä muuta hän tekisi kuin tyytyisi valmiiseen kuvaan? Sitä enemmän, koska uskonnot aina ovat esiintyneet suurella mahtipontisuudella ja sanoneet, että heidän ratkaisunsa on oikea. Luonnollista on, että ihmiskunnan suurin osa vastustamatta omaksuu tämän uskonnon antaman maailmankuvan . . .

Mutta palatkaamme alkuperäiseen aineeseemme. Kun kysymme, voisiko uskonto muodostua tieteeksi, mitä ehtoja pitäisi uskonnon silloin täyttää, jotta se olisi tiedettä? Tämän seikan saatamme selvästi määrittellä, pysytellen yhä kylmän järjen kannalla. Voimme sangen selvästi esittää niitä vaatimuksia, joita

uskonnon silloin tulisi täyttää. Jos otamme määrätyn tieteenhaaran, sanokaamme astronomian eli tähtitieteen, tiedämme, että tämä on tutkimuksissaan päässyt määrättyihin johtopäätöksiin maailmanrakenteesta. Näitä johtopäätöksiä esitetään astronomiaa käsittelevissä kirjoissa. Kirjoja on osaksi syvästi tieteellisiä ja siis vaikeatajuisia, osaksi kansantajuisia. Koska näet on tahdottu saattaa kansan tietoon tähtitieteellisen tutkimuksen tuloksia, on myös kirjoitettu teoksia, joissa helposti käsiteltävällä tavalla esitetään sitä kuvaa maailmankaikkeudesta, johon tähtitaivasta tutkimalla on päästy. Kun tavallinen ihminen ottaa lukeakseen tähtitieteellisiä teoksia, hän voitettuaan ensimmäiset vaikeudet, totutettuaan ajatustaan seuraamaan kirjan esitystä, pääsee järkipäiseen käsitykseen siitä, mitä tähtitiede on ja mitä se opettaa. Kun hän ajattelee ja käyttää järkeään, hän omasta mielestään täysin pätevien syitten nojalla rupeaa uskomaan siihen, mitä tuo tähtitieteellinen kirja opettaa. Hänkin tulee aivan vakuutetuksi siitä, että vuodenaajat vaihtelevat maan kiertäessä auringon ympäri, että yö ja päivä seuraavat toisiaan sentähden, että maa samalla kiertää itsensä ympäri ja kääntää milloin toisen, milloin toisen puoliskonsa aurinkoa kohti, että n. k. kiintotähdet ovat aurinkoja, yhtä suuria tai vielä suurempia kuin meidän aurinkomme, että pyrstötähdet kulkevat määrättyjä ratoja j. n. e. Hän pääsee täyteen vakaumukseen siitä, että asiat, joita esitetään tähtitieteellisissä kirjoissa, ovat tosia, ja hän tietää, että kaikki muutkin sivistyneet ihmiset uskovat niitä.

Mutta minkä nojalla lukija sitten tulee tuosta kaikesta vakuutetuksi? Yksinkertaisesti sen nojalla, että hän luottaa siihen, että mitä tähtitieteellisessä kirjassa on esitetty, se on saavutettu tutkimalla ja havaintoja tekemällä, laskemalla suurenmoisia ja vaikeita laskuja ja tekemällä kärsivällisyyttä kysyviä havaintoja. Hän edellyttää tämän, ja kaikki muutkin ihmiset, jotka uskovat tähtitieteellisiin esityksiin, edellyttävät, että ne, jotka ovat julkaisseet tutkimustensa tulokset, ovat todella tutkineet noita asioita, he todella tietävät, mistä puhuvat. Kun kertovat, millä tavalla ovat päässeet toiseen tai toiseen tulokseen, on se lukijalle aivan kuin todistusta. Ei se ole kyllä todellista todistusta. Jotta se sitä olisi, pitäisi lukijan itsensäkin tehdä samoja havaintoja, suorittaa samoja laskelmia, mutta hän huomaa lukiessaan, että *todistelu* vaikuttaa todistuksen tavalla. Hän luottaa siihen rehellisyyteen, joka on tutkijoita eläyttänyt, hän luottaa heidän tieteelliseen tarkotukseensa ja heidän havaintojensa tieteelliseen. Mutta hän tietää, että jos hän itse tahtoo päästä välittömään tietoon niiden tosiseikkojen ehdottomuudesta, jotka esitetään tähtitieteellisessä kirjassa, hänellä on edessään määrätty tie kuljettavana. Jos hän ensin suorittaa määrätyn kurssin matematiikassa, sitten liittyy johonkin yliopistoon tutkimuksiaan jatkamaan, lähtee tähtitieteen professorin luokse ja ilmottautuu hänen oppilaakseen, tulee apulaiseksi observatorioon, jossa hän on tilaisuudessa tekemään yöllisiä havaintoja, — jos hän kaikki nämä ehdot täyttää, voi hän kohta kohdalta todistaa itselleen ehdottoman tosiksi asiat, jotka on esitetty tähtitieteellisessä kirjassa. Hän tietää tämän ja sentähden hän on rauhallinen. Onhan aina ihmisiä — tiedemiehiä, — jotka näin tekevät, jotka lähtevät itse tutkimaan ja tekemään havaintoja, ja nämä tiedemiehet varmentavat toinen toisensa tutkimuksia, jatkavat, lisäävät ja täydentävät niitä.

Nyt ymmärrämme, kun pidämme kiinni tästä määritelmästä, mitä voisimme vaatia uskonnolta myöntääksemme sen olevan tiedettä: aivan yksinkertaisesti ennen kaikkea, että se maailmanselitys, minkä uskonto antaa, ei olisi tyhjää lorua, ei olisi itse puolestaan uskoa, ei mitään umpimähkäistä ajattelua, ei spekulatsionia, ei harhaluuloa, ei taikauskoa, vaan että se olisi tietoa. Jos uskonto olisi tiedettä, silloin pitäisi sen maailmanselityksen, minkä uskonto antaa, perustua tietoon. Tämä on aivan päivänselvä asia. Kun uskonto selittää, että niin ja niin on ihmisen elämä kuoleman jälkeen, sellainen ja sellainen on suuri tuntematon Jumala, niin tämä tietysti on tiedettä, jos se perustuu tietoon. Ei kukaan ihminen joka loogillisesti ajattelee, voi tätä kieltää. Uskonto olisi tiedettä yhtä hyvin kuin astronomia, jos se maailmanselitys, minkä uskonto antaa, perustuisi tietoon. Eikä tämä ollenkaan merkitse samaa kuin että uskonnon antama maailmanselitys olisi oleva kaikille päivänselvä, niin että jokainen voisi sen heti todistaa itselleen. Päinvastoin. Äskettäin puhuessamme astronomiasta, tulimme siihen selvään johtopäätökseen, että jos ihminen tahtoo ehdottomasti todistaa itselleen, että astronomiset tiedonannot ovat tosia, hänen täytyy kulkea määrätyn tutkimuksen tietä. Aivan samalla tavalla ymmärrämme, että jos uskonnon antama maailmanselitys perustuu tietoon, täytyy yksityisen ihmisen voida todistaa tämä asia itselleen sillä tavalla, että hän kulkee jotakin määrättyä tutkimuksen tietä. Ja samalla tavalla kuin ihmiset saattavat luottaa tähtitieteilijöiden antamiin selityksiin maailmanrakenteesta sen nojalla että he uskovat heidän

rehellisyteensä, samalla tavalla ihmiset voivat luottaa ennakolta uskonnon antamiin maailmankuviin, jos he ovat vakuutettuja siitä, että nämä maailmankuvat perustuvat tutkimuksiin ja ovat rehellisiä esityksiä tutkimusten tuloksista. Tämä on niin selvä asia, tämä on niin loogillista ja järkevää, että meidän tosiaan täytyy tehdä seuraava kysymys itsellemme: »onko kaikki uskonto aina ollut vain taikauskoa? Onko uskonto aina ollut filosofiaakin alempana, puhumattakaan tieteestä? Onko tosiaan niin, että suuri salaisuus kaiken takana, se, jota me kutsumme Jumalaksi, ja koko elämä kuoleman toisella puolella, on aina ja kaikkialla pysynyt tutkimattomana salaisuutena? Onko ehdottomasti niin, että nämä kysymykset, jotka ovat jokaista yksityistä ihmishenkeä kaikkein lähimpänä, aina ovat olleet ratkaisemattomia ja yhä ovat ratkaisemattomia ja että niitä ei voi muuten kuin taikauskon tai oman hataran ajattelun avulla yrittääkään ratkaista? Onko tosiaan niin?»

Meidän täytyy välttämättä tehdä tämä kysymys, kun niin elävästi ymmärrämme, että asiain tila voisi olla toinenkin. Ymmärrämme aivan selvästi, että uskonto voisi olla tiedettä, jos vain kellään ihmisellä voisi olla tietoa esim. kuolemantakaisista asioista tai siitä suuresta salaisuudesta, jota me kutsumme Jumalaksi. Jos jollakulla ihmisellä voisi olla niistä tietoa, niin se kuva, minkä hän antaisi näistä asioista, se mitä hän niistä kertoisi toisille ihmisille, tietysti perustuisi tietoon. Sillä maailman kuvalla olisi siis tieteellinen arvo, huolimatta siitä, että toinen ihminen ei voisi sitä heti itselleen todistaa.

Kuinka nyt lienee? Mikä on uskontojen asema? Mitä ne itsestään väittävät? Ottakaamme lukuun ainoastaan yksi tosiseikka, se, että jokainen uskonto aina on sanonut: »minulla on totuus, minä tiedän mistä puhun.» Jos te menette tänä päivänä kenen tahansa protestanttisen teologin luo ja kysytte: »no, onko se taikauskoa, mitä te selitätte Jumalasta ja elämästä j. n. e. vai onko se omaa filosofiaanne?» hän kauhistuen vastaa: »ei suinkaan se ole taikauskoa enemmän kuin filosofiaakaan, sillä se on Jumalan poikansa kautta ilmottama totuus». Hän tosin ei omasta kokemuksestaan tiedä, että esim. ihminen on olemassa kuoleman jälkeen toisessa tai toisessa tilassa, mutta hän luottaa lujasti siihen kirjaan ja niihin jumalanmiehiin, apostoleihin ja profetoihin, jotka sillä tavalla kertovat kuolemanjälkeisestä elämästä. Hän ei myöskään usko, että ihminen mihinkään tietoon »salaisista asioista» voisi päästä, sillä hän pitää semmoista tietoa tarpeettomana, jopa vaarallisenakin. Mutta kuitenkin hänen uskonsa koko sisällys on siinä, että uskonto itse on totuus, että alkuperäiset uskonnon julistajat ainakin ovat olleet totuuden tietäjiä.

Näin ollen joudumme loogillisesti seuraavaan kysymykseen: entä jos uskonnon nykyiset kannattajat, papit ja jumaluusoppineet, ovatkin käsittäneet väärin uskonnon varsinaisen tarkoituksen? Ehkei sen tarkoitus olekaan kasvattaa kannattajissaan sokeata uskoa, vaan elävää etsintää? Ehkä uskonnon opit ovat tieteellisten tutkimusten tuloksia, joiden todenperäisyys selviää ainoastaan sille, joka etsii ja tutkien kulkee määrättyä sisäistä tietä? Ehkä hengen tie on kirkoilta unohtunut, niin että ainoastaan maailmankuvain kuollut kirjain on jäänyt jäljelle?

Tiedätte, että teosofeina vastaamme tähän kysymykseen myöntävästi. Teosofia ratkaisee tämän monen mielestä vaikean ja pulmallisen kysymyksen sillä yksinkertaisella tavalla, että se sanoo »uskonto on alkuperäisesti tiedettä. Uskonto on esoteerisessä merkityksessään tiedettä.»

Samoin kuin astronomia on tiedettä, samalla tavalla uskonto on tiedettä. Tietysti useimmat ihmiset jäävät sille kannalle, että he vain lukevat astronomisia teoksia ja uskovat niiden oppeihin, mutta on myös joitakuita, jotka tahtovat syvemmälle syventyä ja tulevat itse tähtitieteilijöiksi. Samoin useimmat ihmiset jäävät »uskovaisten» kannalle, mutta jotkut syventyvät uskonnon mysterioihin ja pääsevät itse tietoon salatuista asioista. Niinpä uskontojen ensimmäiset perustajat ja suurimmat merkkihenkilöt ovat aina olleet ihmisiä, jotka ovat tienneet. He ovat kertoneet eri asioita. Toinen on kertonut yhdestä asiasta, toinen on kertonut toisesta tai jos ovat kertoneet samoista asioista, ovat ehkä kertoneet eri tavalla, riippuen siitä, että ovat eläneet eri ajoilla j.n.e. Kertomukset sinään ovat toisarvoisia, sillä niitä ei voi todistaa eikä edes täysin ymmärtää, ellei itse ole tietoon päässyt. Mieleen pantava on vain se seikka, että ne henkilöt, jotka ovat näitä asioita kertoneet, ovat tienneet. He ovat totisesti tienneet, sillä — niinkuin todellisilta tiedemiehiltä sopii odottaa, — he ovat selvästi sanoneet, millä tavalla tietoon voi päästä. Heidän varsinainen, esoteerinen

opetuksensa onkin ollut siinä: »tehkää niinkuin minä teille käsken, että te totuuden tietoon pääsisitte», eikä heidän opetuksiaan voi suorastaan todistaa muuten kuin siten, että itse koettaa kulkea sitä tietä, jota he, tietäjät ja viisaat, ovat viitottaneet, samoin kuin tähtitieteilijäksi pyrkijä itse suorittaa kaikenlaisia tutkimuksia yliopistoissa ja observatorioissa.

Mutta mistä me voimme tietää, mitä viisaat ovat opettaneet totuuteen vievästä tiestä, kun kerran kirkot ovat sen unohtaneet? N. k. pyhistä kirjoista. Meillä on maailmassa sellaisia kirjoja ja kirjoituksia, jotka samoin kuin astronomiset käsikirjat esittävät meille viisaitten tietoja ja kuvaavat sitä tietä, jota meidän on kuljettava. Meillä on maailmassa tällaisia kirjoja ja niitä kutsutaan pyhiksi kirjoiksi. Niitä on joka uskonnossa.

Lähtien siitä kohdasta, että uusi testamentti on tällainen pyhä kirja, joka kertoo, mitä kristinuskon tietäjät ovat nähneet elämästä ja kuolemasta ja millä tavalla me voimme päästä samaan tietoon, tahdomme nyt koettaa seuraavassa esittää muutamia merkittäviä näkökohtia uuden testamentin suhteen.

II.

MITEN UUTTA TESTAMENTTIA ON LUETTAVA?

Kaikkia kirjoja voi lukea kahdella tavalla, joko vastaanottavalla mielellä arvostelematta, jolloin koettaa omaksua mitä kirjassa on kaunista, henkeväää ja totta, tai sitten kritiikillä, jolloin itse asettuu kirjan ulkopuolelle sitä arvostelemaan, vaikka saisikin siitä vähemmän ravintoa omalle sielulleen.

Mutta n. k. pyhät kirjat, joista meidän raamattumme sanotaan olevan yksi, eroavat siinä suhteessa tavallisista kirjoista, että niitä voi lukea kolmella tavalla. Niitä voi lukea joko tunteen kannalta tai älyn kannalta tai tahdon kannalta. Jos niitä lukee tunteen kannalta, tapahtuu tämä uskon valossa ja ennakko-luottamuksen ohjausten mukaan. Jos niitä luetaan älyn kannalta, tapahtuu lukeminen kritiikin avulla. Jos taas tahdon kannalta niitä lukee, käy lukeminen päinsä ainoastaan käytännöllisen elämän välityksellä.

Tahdomme nyt lyhyesti tarkastaa näitä eri tapoja lukea pyhiä kirjoituksia.

Mitä esim. merkitsee lukea raamattua tunteen kannalta, uskon valossa? Se merkitsee, että raamattua lukiessaan uskoo edeltäkäsin, että raamatussa, pyhässä kirjassa, Jumalan oma ääni puhuu.

On ihmisiä paljon, jotka raamattua näin lukevat; useimmat kristityt ovat aina lukeneet raamattua tällä tavalla. Jumala puhuu heille, heidän omalletunnolleen, heidän sydämelleen, tuosta kirjasta, ja he jakavat kirjan kahteen osaan, vanhaan testamenttiin ja uuteen. Vanhassa testamentissa Jumala puhuu heille ankaralla äänellä rankaisijana, pahan kostajana, lakina, joka kohtaa syntisiä. He pelästyvät hänen vanhurskauttaan ja tahtovat pelosta luopua synnistään.

Uudessa testamentissa Jumala taas puhuu toisella tavalla. Hän puhuu siellä armon, anteeksiantamuksen, vapahtajan äänellä. Hän kertoo siinä syntiselle ihmiselle, ettei tämä ole tuomittu viihtymään iankaikkisesti synnissä. Jumala kertoo hänelle, että on olemassa pelastus pahasta: »sinä voit tulla lumivalkoiseksi, vaikka syntisi olisivat veripunaiset.» Kuinka paljon lohdutusta onkaan raamattu antanut ja yhä antaa tuhansille ihmisieluille, jotka kamppailevat elämän kärsimyksissä ja jotka osaavat lukea testamenttia sellaisena kirjana, josta Jumalan ääni heille puhuu. Sillä jos uutta testamenttia luetaan uskon valossa hartaalla luottamuksella, silloin sen sanat — ollen pyhän kirjan sanoja — vaikuttavat puhdistavasti ihmisen tunne- ja sielu-elämään. Silloin ihminen tuntee saavansa uuden testamentin sanoista lohdutusta, tuntee, kuinka hän itse sielussaan puhdistuu ja kuinka hän kaikista Jumalan antamista lupauksista saa voimaa taistelemaan pahaa vastaan ja etenemään hyvässä.

Mutta raamattua voidaan lukea toisellakin tavalla. Meidän aikanamme kaikki ajattelevat ihmiset — ja niiden luku lisääntyy päivä päivältä — lukevat raamattua, etenkin uutta testamenttia, älyn kannalta, järjen valossa. He lukevat sitä kritiikillä. Ja jos me kysymme, minkätähden uutta testamenttia on ruvettu lukemaan kritiikillä, voimme huomata siihen selvät historialliset syyt. Sillä ennenkuin alettiin lukea älyn kannalta, lukivat kaikki uskon valossa. Mutta kun älyllinen kehitys kaikilla aloilla tuli sellaiselle kohdalle kristillisissä sivistysmaissa, ettei enää saattanut aivan sokeasti uskoen lukea raamattua, heräsivät epäilykset siitä, puhuuko Jumalan ääni raamatun sanassa vai onko raamattu kukaties ihmisten kirjottama. Tiedämme syyt, minkätähden näin tapahtui, ja vaikka syyt ovat meille kaikille tuttuja, on ehkä paikallaan muistuttaa mieleen ainakin muutamia niistä.

Ensinnäkin alettiin toista sataa vuotta sitten tutustua maailman toisiin uskontoihin ja huomattiin, että niissäkin on kirjoja sellaisia kuin raamattu, kirjoja, joita pidetään pyhinä. Tutustuttiin vanhoihin intialaisiin,

persialaisiin, myöhemmin vielä egyptiläisiin, kiinalaisiin j. n. e. viisaukirjoihin, ja Europan tiedemiehet huomasivat, että niitä aivan yhtä suurella syyllä saattoi pitää pyhinä kirjoina kuin konsanaan raamattua. Sillä eipä siinä kyllä, että niiden muoto oli samansuuntainen, että niiden sisältö oli yhtä ylevä, vaan vieläpä senkin takia, että niiden antamat metafyylliset opetukset ja siveelliset elämänneuvot olivat aivan yhtäpitäviä kristinuskon ja kristinuskon pyhien kirjojen opetusten kanssa.

Kun heräsi vertaileva uskontotutkimus eloon Europassa, aleni samalla kristittyjen pyhien kirjoitusten arvo. Niitä ei enää voitu pitää ainoana laatuaan, ehdottomasti ylempinä kaikkia muita pyhiä kirjoituksia, sillä yhtä kauniita sanoja ja yhtä viisaita neuvoja oli muuallakin annettu.

Toinen huomattava seikka oli, että jo renessanssin ajalla oli löydetty kokonainen kirjallisuus egyptiläis-kreikkalaisia katkelmia, jota kutsuttiin hermetiseksi kirjallisuudeksi, koska siinä tavallisesti mainittiin suurimmaksi viisaaksi ja kirjoitusten tekijäksi Hermes Trismegistus. Nämä Hermes Trismegistuksen kirjat, niinkuin niitä myös kutsuttiin, herättivät mitä suurinta huomiota Europassa, sekä yleensä tieteellisissä piireissä että myös teologisissa, koska niissä kirjoituksissa mitä kauniimmalla, omaperäisimmällä ja ylevimmällä tavalla esitettiin kristinuskon perustotuksia, Isää Jumalaa, joka rakastaa maailmaa, ja hyvää paimenta, joka ihmisiä hoitaa ja valvoo, heitä kehittää, opettaa ja pelastaa. Kaikkein tunnetuimman hermetisen kirjan nimi onkin *Poimandres* eli ihmispaimen.

Teologinen maailma selitti tietysti heti, että ne olivat kristillisiä kirjoituksia: ne olivat kyllä kirjoitetut kauan sitten vanhalla ajalla, kristinuskon alkuaikoina, mutta niissä nähtävästi ilmeni kristillistä vaikutusta. Tämä jäikin yleiseksi mielipiteeksi, kunnes viimevuosisadalla tehtiin tarkempia kriittisiä tutkimuksia, filosofisia ja historiallisia, joiden nojalla tuli epäamättömästi todistetuksi, että hermetisillä kirjoituksilla ei ollut mitään yhteyttä kristillisten kirjoitusten kanssa, ei kristillisten traditioiden eikä yleensä kristillisen maailmankatsomuksen kanssa. Ne olivat syntyneet aivan vapaasti helleeniläis-egyptiläisessä maailmassa, ja varmasti tiedetään, että esim. *Poimandres* on kirjoitettu ainakin ensimmäisellä vuosisadalla meidän ajanlaskuamme, mutta mahdollisesti aikaisemmin. Egyptiläisessä kirjallisuudessa tavataan sitäpaitsi hermetiseen kirjallisuuteen kuuluvia katkelmia, jotka ovat niin vanhoja, ettei voi varmaan sanoa, koska ne ovat syntyneet — mahdollisesti tuhat vuotta e.Kr., mahdollisesti vieläkin varhemmin.

Kun täten tuli selväksi, että oli olemassa kokonainen kirjallisuus, jolla ei ollut mitään tekemistä historiallisesti kristinuskon kanssa, mutta joka esitti samaa maailmankatsomusta ja samoja opetuksia, joita oli totuttu kutsumaan kristillisiksi, niin tietysti tutkijain täytyi kysyä: mikä on raamattu ja mikä on uusi testamentti! Eivät ne ole sen ihmeellisempiä kirjoituksia kuin vanhemmatkaan pyhät kirjat! Vielä tahdon mainita kolmannen merkille pantavan seikan. On kuten tiedätte olemassa juutalainen kirjailija, filosofi Philo Judaeus, joka kuoli v.45 meidän ajanlaskuamme ja syntyi 20-30 v. e.Kr. Hänestä tiedetään nyt varmasti, että hän vuonna 22 j.Kr. — siis ennenkuin Kristus meidän tavallisten laskujen mukaan oli esiintynyt maailmassa, koska hän vasta 30-vuotiaana aloitti toimintansa, — kirjotti kertomuksen essealaisten ja terapeutien seurakunnasta ja seurakunta-elämästä Ylä-Egyptissä. Philo kertoo näistä essealaisista ja terapeuteista sellaisella tavalla, että heti lukiessa tulee ajatelleeksi: mutta tämähän on aivan kuin ensimmäinen kristitty seurakunta, johon Apostolien Teoissa olemme tutustuneet. Niin ylevästi, kauniisti ja ihanasti Philo Judaeus kuvaa näitä lahkoja, puoleksi ihmetellen, kuinka merkittäviä seurakuntia on olemassa tuolla Egyptissä.

Kun Philon kirja tuli tunnetuksi Europassa, selitettiin taas teologiselta taholta, että se oli myöhemmin kirjoitettu ja itse asiassa kuvasi ensimmäistä kristillistä seurakuntaa Jerusalemissa, mutta kuten sanottu, kriittinen tutkimus on osoittanut, ettei niin ole laita, vaan että se seurakunta, jota Philo Judaeus kuvaa oli riippumaton kristinuskosta, koska se oli olemassa ennenkuin tämä meidän virallinen kristinuskoko oli syntynyt.

Kun nämä seikat otetaan huomioon, vertaileva uskontotutkimus, hermetinen kirjallisuus, Philo Judaeuksen kertomus essealaisista ja terapeuteista, silloin täytyi ruveta kriittisesti ajattelemaan uutta

testamenttia, täytyi ruveta toisilla silmillä katsomaan niitä kertomuksia Jeesuksen elämästä, jotka meillä on jäljellä evankeliumeissa. Niin tekevät tutkijat vielä tänä päivänä ja sentähden meillä on olemassa raamatunkritiikki ja kriittinen teologia. Onpa vielä olemassa uusia suuntia teologisellakin alalla, sellaisia, jotka eivät enää lue uutta testamenttia enemmän kuin vanhaakaan yksinomaan uskon avulla, tunteen kannalta, vaan lukevat niitä kritiikillä, järjen valossa.

Ja mihinkä lopputulokseen ovat lukijat tulleet, kun ovat lukeneet uutta testamenttia kriittisesti? Voimme sanoa, että on tultu kahdenlaiseen lopputulokseen. Toinen tulos, jota edustavat parhaasta päästä jotkut yksityiset tiedemiehet ja joka ei ole saavuttanut suurta kantavuutta, on se, että uusi testamentti ei ollenkaan kerro todella eläneistä ihmisistä, vaan että se on sepitetty myyttillisessä tarkoituksessa. Henkilö, Jeesus Kristus, josta evankeliumit kertovat, on siis tarunomainen olento, joka ei ole koskaan elänyt fyysillisenä ihmisenä maan päällä, vaan joka on tyypillinen esitys jumalallisesta olemisesta tai, kuten jotkut tutkijat sanovat, auringosta ja auringon kulusta j.n.e. Tämä ei liene niin hullu käsitys, kuin se ehkä ensikuulemalla monen mielestä tuntuu, koska on eteviäkin tutkijoita, jotka ovat tällä kannalla. Niinpä Saksassa elää muuan professori Drews, joka edustaa mainittua näkökantaa ja sitä hyvin älykkäästi ja taitavasti puolustaa.

Mutta toinen tulos, johon on kriittisissä tutkimuksissa tultu, on saavuttanut paljon enemmän myötätuntoa ja on levinnyt paljon enemmän. Niinpä on olemassa uusi teologinen suunta, joka sitä edustaa. Tämän mukaan evankeliumit eivät kerro mistään tarunomaisesta olennosta eivätkä liioin mistään Jumalasta tai taivaankappaleesta, vaan ihmisestä, joka eli parituhatta vuotta sitten. Ja koko tämä uusi suunta on koettanut poimimalla poimia, etsimällä etsiä uudesta testamentista niitä piirteitä, jotka tekevät meille eläväksi tuon ihmisen ja paljastavat meille, minkälainen tuo mies, Jeesus Kristus oli. Kaikkia piirteitä, jotka todistavat, että Jeesus Kristus oli ihminen eikä mitään muuta, jotka selvästi näyttävät, että hän oli erehtyväinen, että häntä välistä epäiltiin ja pidettiin haaveilijana, houkkiona, mielipuolena, kaikkia näitä piirteitä on tarkasti etsitty evankeliumeista. Ja uusi teologinen suunta on varma siitä, että vaikka Jeesus oli lahjakkaampi, siveellisempi, ylevämpi kuin tavalliset ihmiset, haaveellisempi, hellempi ja sydämellisempi, hän ei kuitenkaan ollut enempää kuin ihminen.

Muuan tämän suunnan edustaja, pappi, joka sitten luopui papintoiminnastaan, on tunnettu saksalainen kirjailija Frenssen. Hän on kirjottanut pienen teoksen Jeesuksen elämästä, jossa hän askel askeleelta koettaa seurata Jeesuksen elämää ja kehitystä. Hänen kannaltaan evankeliumi on historiallinen todistus ihmisestä, joka todella uskalsi elää aatteensa puolesta, elää ja kuolla. Sellainen esimerkki on omiansa rohkaisemaan ja antamaan voimaa heikkona hetkenä. Kun Frenssenin tavalla syventyy Jeesuksen sieluelämään, silloin itsekin tuntee uutta uskallusta jatkamaan tiellä, jota on alkanut kulkea. Ja tämän tyypillisen esimerkin antaminen on uuden teologisen suunnan mielestä Jeesuksen elämän suuri merkitys.

Mutta varmasti on ihmisiä, jotka eivät voisi tyytyä näihin yksinomaan älyllisiin tapoihin lukea uutta testamenttia, vaan jotka epäilevän aavistavasti aina ajattelevat: »ehkä sittenkin tuossa ihmeellisessä kirjassa on muuta takana? Olkoon, että maailmassa on paljon tällaisia kirjoja, ehkä niissä sittenkin on muuta kuin vain kertomuksia vähäsen lahjakkaammista ihmisistä tai taikauskaisia esityksiä maailman suurista kysymyksistä? Miksikä muuten ovat vaikuttaneet niin lumoovasti, niin nostavasti miljooniin ihmisieluihin vuosituhansien aikana? Ehkä sittenkin on oikeutettu vanha tapa lukea pyhiä kirjoja uskon silmällä, ottaen vastaan sitä jumalallista elämää, mikä niissä mahdollisesti piilee?» Näin monet ihmiset kysyvät, ja heidän mielestään pyhät kirjat kadottavat suuren osan viehättäväisyydestään, jos niitä luetaan jonkinlaisina historiallisina kertomuskirjoina, ei edes tavallisina hyvin kirjoitettuina romaaneina, vaan puoleksi realistisina, puoleksi idealisoituina biografioina eli elämäkertoina.

Sentähden julistetaankin meidän ajallamme, että on olemassa kolmas tapa lukea pyhää kirjaa. Edelliset tavat lukea sitä — uskon silmillä ja kriittisesti — ovat ulkonaista, valmistavaa laatua. Ne puhdistavat tunne-elämää ja herättävät älyntoimintaa, mutta niiden valossa ei vielä ollenkaan paljastu pyhän kirjan viisaus, sen varsinainen kauneus, sillä tämä tapahtuu vasta, kun sitä luetaan kolmannella tavalla, tahdon

avulla, käytännöllisen elämän kannalta, koska pyhä kirja, ollakseen pyhä, on viisaan tietäjän kirjottama esitys omasta tiedostaan ja siitä, millä tavalla hän on tietoonsa päässyt.

Jos uusi testamentti on pyhä kirja, täytyy evankeliumein siis kertoa, millä tavalla joku tai jotkut viisaat ihmiset eli tietäjät elivät totuuden elämää, mitä he tiesivät elämän ja kuoleman salaisuuksista ja millä tavalla he olivat tähän tietoonsa päässeet. Evankeliumit ovat silloin, kuten viime luvussa sanottiin, tieteellisiä kirjoja.

Täyttääköhän uusi testamentti näitä vaatimuksia?

Teosofinen y.m. salatieteelliset liikkeet yksimielisesti julistavat, että uusi testamentti on pyhä kirja tässä merkityksessä. Se on todellinen elämänopas ja sisältää paljon enemmän viisautta kuin mitä n. k. uskovaiset ovat aavistaneetkaan. Se neuvoo paljon tärkeämpiä, paljon yksityiskohtaisempia ja tieteellisesti tarkempia asioita kuin koskaan tavalliset kristityt ovat luulleetkaan. Kristityt ovat kyllä sitä lukeneet jumalallisena kirjana, mutta eivät ainakaan yleisesti ole käyttäneet sitä avainta, joka yksin avaa. Pyhien kirjojen yhteydessä puhutaan aina avaimista. Sanotaan: niitä voidaan ymmärtää ainoastaan, jos on avaimet tai avain. Mitä on nyt avain?

Monet käsittävät avaimilla jonkinlaisia älyllisiä selityksiä, jotka käytettäessä paljastavat salaisen tarkoituksen lauseiden ja sanojen takana. Käsitetään niin, että esim. uudessa testamentissa kaikki nimet merkitsevät erilaisia asioita. Joosef, Maria, Jeesus, Pietari, Kristus j. n. e. tarkoittavat siis määrättyjä asioita. Jos nyt saa avaimen, joka selittää, mitä kukin sana merkitsee, ja sitten siirtää oikean merkityksen nimen sijaan, silloin koko testamentin sisältö muuttuu. Silloin kirja, oltuaan hämäräperäinen, epätieteellinen, historiallisesti epäluotettava tekele äkkiä muuttuu joko syväsisältöiseksi psykologiseksi esitykseksi taikka suorastaan tähtitieteelliseksi maailmankertomukseksi tai joksikin muuksi, riippuen siitä, minkälaista avainta käyttää. Näin usein käsitetään, ja epäilemättä on olemassa tällaisiakin niin sanoakseni älyllisiä avaimia. Mutta jos olisi kysymyksessä yksinomaan älylliset avaimet, silloin ei vielä voisi sanoa uudesta testamentista enemmän kuin muistakaan pyhistä kirjosta, että ne ovat elämäkirjoja, että ne ovat todellisia elämänoppaita jokaiselle ihmiselle. Todellinen avain, joka avaa meille evankeliumin mysteerit, on toista laatua, se on avain, joka ei tule ulkoapäin vaan evankeliumista itsestään.

Todellinen avain on löydettävissä ainoastaan siten, että tutkien evankeliumeja antaa niiden viisauden täyttää oman sielunsa, niin että itse tulee eläneeksi evankeliumia. Ainoastaan siten voi edetä evankeliumien ja pyhien kirjojen viisaudessa ja tiedossa. Kun omalla elämällään ihminen lukee pyhää kirjaa, silloin vasta voi hänestä sanoa, että hän sitä ymmärtää.

Nyt jos otamme evankeliumit sellaisina kuin ne ovat meidän käännoissämme ja luemme niitä, astuu niiden sisältö eteemme ikäänkuin kolmessa jaksossa. Ensiksikin ne kertovat Jeesuksesta Kristuksesta, ihmisestä, joka eli pari tuhatta vuotta sitten Palestiinassa, vaelsi ympäri saarnaten, parantaen sairaita ja tehden ihmetöitä, vainottiin, vangittiin, tuomittiin ja ristiinnaulittiin. Se on ensimmäinen, minkä me huomaamme. Toiseksi tämä Jeesus Kristus evankeliumein kertomusten mukaan lausui kaikenlaisia kauniita neuvoja ja viisaita ajatuksia, jotka mieleemme painuvat, mutta joista samalla myös ajattelemme, että ne meidän ajallemme ovat epäkäytännöllisiä ja sopimattomia, koska eivät puhu meidän oloistamme. Mitä meistä tulisikaan, jos rupeisimme niitä noudattamaan? ajattelevat uskovaiset kristitytkin, ja koko kristillinen yhteiskuntamme on niin rakennettu, että se kieltää saman ihmisen puheet ja sanat, jota se Mestariin tunnistaa. Kolmanneksi huomaamme evankeliumeja lukiessamme, että Kristus esittää kaikenlaisia kauniita vertauksia. Näistäkin monet voivat jäädä mieleemme sangen merkillisinä, mutta yhtä kaikki ovat vieläkin kauempana meistä kuin siveelliset käskyt ja kehotukset.

Kun tuolla tavalla luemme evankeliumeja, emme ole vielä käyttäneet »avaimia». Mutta pyhä kirja vaatii avaimia ja avaimet on löydettävä kirjasta itsestään. Mikähän nyt on ensimmäinen avain evankeliumein ymmärtämiseen? Se on avain, joka määrää meille, missä järjestyksessä edellämäinittuja jaksoja evankeliumein kertomuksissa on luettava ja mietiskeltävä.

Kun luemme uutta testamenttia pyhänä kirjana, tunnustamme kyllä, että evankeliumit puhuvat elävästä ihmisestä, joka eli ja vaikutti maailmassa. Vaikka ne olisivat historiallisesti kuinka epäluotettavia, vaikkei niissä olisi kuin pikkuisen totta kerrottu hänen elämästään, emme voi kieltää sitä tosiasiaa, että ne puhuvat elävästä ihmisestä, sillä niin selväksi ja läheiseksi tulee tuon ihmisen kuva, niin persoonalliset ja omintakeiset ovat sanat, jotka hänen suustaan lähtevät. Niitä ei ole voitu koota sieltä täältä maailman kirjallisuudesta, sillä samoja käänteitä, vertauksia, lauseita ei ole muualla. Tämän me kaikki luonnollisesti myönnämme, mutta sillä emme ole vielä ymmärtäneet evankeliumia pyhäksi kirjaksi. Jotta tämä tapahtuisi, täytyy meidän kääntää huomiomme siihen, mitä tuo ihminen opettaa, mitä hän selittää meille omasta elämästään ja tiedostaan ja kuinka hän neuvoo meitä pääsemään samaan totuuden tietoon. Ja silloin huomaamme, että meidän täytyy lukea evankeliumeja päinvastaisessa järjestyksessä kuin mitä ensisilmäyksellä tuntuu oikealta. Kerrotaan näet Jeesuksesta, että hänellä oli opetuslapsia, joille hän opetti »taivasten valtakunnan salaisuuksia». Hän opetti näitä salaisuuksia ainoastaan opetuslapsille, mutta häntä seurasi paljon kansaa, kun hän vaelsi ympäri, ja silloin tällöin hän kansallekin puhui. Vaan miten hän puhui kansalle? Evankeliumissa sanotaan: »kansalle hän puhui vertauksissa, ilman vertauksia hän ei mitään puhunut kansalle.»

Siis järjestys on selvä. Kun tahdomme lukea evankeliumeja pyhänä kirjana, toisin sanoen kun tahdomme oppia Jeesukselta, täytyy meidän noudattaa evankeliumin määräämää järjestystä. Emme heti saata asettua opetuslasten kannalle. Emme voi sivuuttaa sitä kaikkea, mitä Jeesus puhui kansalle. Emme voi imarrella itseämme sillä, että sanomme: »me olemme Jeesuksen opetuslapsia heti, otamme vain selvää siitä, mitä hän puhui opetuslapsilleen». Silloin kenties emme tule sen viisaammiksi, emme opi yhtään mitään. Mutta kun alatamme alusta, asetumme ensin sille kannalle, millä kansa oli, silloin kun tuo suuri ihmeellinen opettaja liikkui maailmassa. Meidän täytyy siis kansan tavalla miettiä ja pohtia sitä, mitä hänen kerrotaan kansalle puhuneen. Ja mitä se oli? Vertauksia. Vertaukset ovat ensimmäiset, joiden henkeen meidän täytyy tunkeutua, joita meidän täytyy oppia ymmärtämään. Sitten vasta kun olemme ymmärtäneet, mitä Jeesus vertauksissa opetti, ja kun olemme ottaneet opetuksen vastaan sieluumme, niin että se meissä elää ja me toteutamme käytännössä sen viisautta, vasta sitten voimme joutua opetuslasten kannalle ja ruveta tutkimaan, mitä Jeesus opetuslapsille puhui. Ja vasta sen jälkeen kun olemme oppineet ja omaksuneet, mitä hän opetuslapsille opetti, vasta sitten meille paljastuu, mitä tarkoittaa historiallinen esitys Kristuksen elämästä. Vasta kolmannessa sijassa alkavat meille häämöttää ne salaisuudet, jotka tavalliselle lukijalle tuntuvat kaikista kouraantuntuvimmilta todellisuuksilta.

PORTISTA SISÄLLE.

»Minä puhun heille vertauksilla.»
Matt. 13: 13.

III.

JEESUKSEN VERTAUKSET.

»Taivasten valtakunta on lähestynyt, tehkää parannus». Sillä tavalla kertoo evankeliumi Jeesuksesta, että hän alkoi saarnata valtakunnan hyvää sanomaa kansalle. Opetuslapsille, sanotaan, hän siitä tarkemmin puhui ja selitti sen salaisuuksia, mutta kansalle hän puhui vertauksissa. Sentähden kun asetumme kansan kannalle, niinkuin on välttämätöntä, täytyy meidän ensiksi koettaa syventyä vertausten henkeen. Meidän täytyy ensin ymmärtää niitä ja saada niin selvä kuva niistä, että voimme niitä elää, emmekä oikeastaan ymmärrä niitä täydellisesti, ennenkuin osaamme niitä elää. Ja vasta sitten, kun me elävästi käsitämme vertauksia, voimme tulla Jeesuksen opetuslapsiksi.

Mikä on nyt Jeesuksen vertausten todellinen sisältö? Mitä hän on tahtonut vertauksissaan esittää? Hän puhuu niissä taivasten valtakunnasta. Eri evankeliumeissa käytetään eri nimityksiä, Matteus sanoo »taivasten valtakunta», Luukas »Jumalan valtakunta», ja kolmantena nimityksenä käytetään yksistään sanaa »valtakunta». Mutta nuo kolme nimitystä, taivasten valtakunta, Jumalan valtakunta ja valtakunta, ovat yhtä merkitseviä alussa, kun tahdomme tunkeutua niiden henkeen. Itse kreikkalainen sana *basileia*, latinalainen *regnum*, merkitsee oikeastaan »kuningaskunta», vaikka suomentajien mielestä sana »valtakunta» lienee kaikin kauniimmalta. Yhtäkaikki näemme sanan merkityksestä, että on kysymys jonkinlaisesta valtiosta, jossa on hallitsija, eikä meidän tarvitse kauvan ajatella, ennenkuin ymmärrämme, kuka on hallitsijana. Jumalan valtakunnassa on Jumala hallitsijana ja tästä Jumalasta Jeesus usein käyttää sanaa »Isä» ja »hyvä». Taivasten valtakunnassa hallitsee Jumala eli rakastava ja hyvä Isä, ja Hänellä on palvelijoita, jotka tottelevat hänen käskyjään. Kun Jeesus puhuu, että taivasten valtakunta lähestyy, ja että meidän pitäisi tehdä parannus, hän nähtävästi pyytää, että me astuisimme hyvyden ja rakkauden valtakuntaan, siihen, jossa Jumala hallitsee, jossa hänen käskyjensä totellaan ja jossa meidän siis pitäisi olla suuren, ihmeellisen kuninkaan alamaisia. Sitä päivänselvästi tarkoittaa jo pelkkä sana. Nyt tiedämme myös, että Jeesus sanoo: tämä valtakunta, jossa minäkin olen, minun valtakuntani, ei ole maallinen valtakunta: se ei ole siellä eikä täällä, vaan se on näkymätön valtakunta. Kaikki teologit ja oppineet, jotka ovat koettaneet selittää taivasten valtakuntaa, ovat ymmärtäneet asian niin, että on kysymys näkymättömästä, henkisestä valtakunnasta, jossa Isä Jumala hallitsee. On sitten tietysti selitetty osaksi, että se tarkoittaa kuoleman jälkeistä valtakuntaa, osaksi että se tarkoittaa sellaista tulevaisuudessa maan päällä esiintyvää ja kasvavaa veljellistä yhteiskuntaa, jossa kaikki tottelevat Isän käskyjä ja ihmiset sentähden elävät sovussa, rauhassa ja rakkaudessa. Epäilemättä näissä selityksissä on perää. »Jumalan valtakunta» tarkoittaa epäilemättä myös sellaista aikaa, jolloin Jumala todella hallitsee maan päällä ihmisten kautta. Taivasten valtakunta tarkoittaa epäilemättä myös kuoleman jälkeistä valtakuntaa, koska se itsessään on näkymätön; ainakin se käsittää niitä henki-olentoja ja vainajia, jotka kuuluvat siihen tai ovat siihen astuneet. Mutta ennen kaikkea meidän on pidettävä mielessä, että evankeliumissa on kysymys suuresta henkisestä hyvydestä ja voimasta, järjestetystä rakkauden valtakunnasta, johon Jeesus pyytää meitä astumaan.

1. Kun otamme Matteuksen evankeliumin käteemme, saamme heti ensimmäisessä vertauksessa kuulla kuinka tärkeä on Jeesuksen sanoma. Hän nim. siinä kertoo tuon kauniin vertauksen kylväjästä, joka meni

kylvämään: hänen kylväessään lankesivat muutamat siemenet tien oheen ja linnut tulivat ja söivät ne, muutamat taas lankesivat hyvään maahan ja tuottivat satakertaisen hedelmän j. n. e.

Tässä ensimmäisessä vertauksessa Jeesus evankeliumien kertomusten mukaan puhuu valtakunnan sanasta, sillä hän selittää kohta perästä opetuslapsille, mitä hän vertauksellaan tarkoittaa. Hän selittää: »Mutta kivistöön kylvetty on se, joka kuulee sanan ja kohta ilolla ottaa sen vastaan, mutta ei ole hänellä juurta itsessään vaan ajan pysyy: kun siis vaiva eli vaino tulee sanan tähden, niin hän kohta pakenee. Mutta orjantappurain sekaan on kylvetty se, joka sanan kuulee, mutta tämän maailman huoli ja rikkauden petos tukahuttaa sanan ja hän tulee hedelmättömäksi. Mutta hyvään maahan kylvetty on se, joka kuulee sanan ja ymmärtää, joka tuottaa hedelmän ja tekee, muutama satakertaisen, muutama kuudenkymmenen kertaisen, muutama kolmenkymmenen kertaisen.»

Tämä selitys on pantu evankeliumiin meitä — lukijoita — varten, sillä sangen vähän luultavaa on, että Jeesuksen olisi tätä vertausta tarvinnut opetuslapsille selittää. Sen symbolismi on niin päivänselvä, että evankeliumi selvittelyllään vain antaa meidän ymmärtää, että Jeesuksen sanoma taivasten valtakunnasta on ylen tärkeä. Evankeliumi ikäänkuin pyytää meitä luottamaan Jeesuksen sanoihin. Sen selitys on omiansa meitä rohkaisemaan, se kehottaa meitä lujasti uskomaan ja pelkäämättä ponnistamaan voimiamme, sillä se ikäänkuin lupaa, että me silloin tulemme paljon löytämään. Mielestäni tämä ensimmäinen vertaus on vain johdanto evankeliumin lukemiseen.

Kun syvennymme niihin vertauksiin, jotka esitetään Matteuksen evankeliumissa, huomaamme, että ne luonnonmukaisesti jakautuvat kahteen pääryhmään, joista jälkimäinen taas jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisissä vertauksissa kuvaillaan itse taivasten valtakuntaa, minkälainen se on. Näitä tällaisia vertauksia on kolme. Loppuvertauksissa kuvataan ihmisen suhdetta Jumalan valtakuntaan. Niistä ensimmäinen ryhmä kuvaa ihmisen sisäistä suhdetta taivasten valtakuntaan ja toinen, loppuryhmä, kuvaa hänen ulkonaista suhdettaan taivasten valtakuntaan, millä tavalla taivasten valtakunta hänessä ilmenee jokapäiväisessä elämässä, ulkonaisessa toiminnassa. Kaikki vertaukset käyvät Matteuksen evankeliumissa oikeassa järjestyksessä.

Toinen vertaus, jonka Jeesus antaa, on näin kuuluva:

2. Taivasten valtakunta on ihmisen vertainen, joka kylvi hyvän siemenen peltoonsa. Mutta ihmisen maatessa tuli hänen vihollisensa, ja kylvi ohdakkeita nisun sekaan ja meni pois. Mutta kun oras rupesi kasvamaan ja hedelmän kanto, silloin näkyivät myös ohdakkeet. Mutta perheenisännän palvelijat tulivat ja sanoivat hänelle: »Herra, etkös hyvää siementä kylvänyt peltoosi? Kusta siis sille on ohdakkeet?» Niin hän sanoi heille: »vihemies sen teki.» Mutta palvelijat sanoivat hänelle: »tahdotkos, että me menemme ja kokoamme ne?» Mutta hän sanoi: »en, ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaisi nisuja niiden kanssa pois. Sallikaa kasvaa molemmat elonaikaan asti, ja elonajalla sanon minä elomiehille: kootkaa ensin ohdakkeet, ja sitokaa ne lyhteisiin poltettavaksi, mutta nisut kootkaa minun aittaani.» (Matt. 13: 24-30.)

Tämä vertaus on päivän selvästi kuvaus taivasten valtakunnan omista sisäisistä laeista, metafyyssillinen kuvaus sen perusluonteesta. Jeesus sanoo, että se on näkymätön elämä ihmiskuntamme tajunnassa ja tajunnan takana, ja hän vertaa sitä kylväjään, joka on kylvänyt siemeniä kaikkien ihmisten sieluihin, niin että elämän siemen on joka ihmisessä. Mutta kun ihmiset nukkuvat, silloin vihemies kylvää toisenlaatuista siementä ihmisten sieluihin. Mitä on nukkuminen? Tajunnan siirtymistä pois valvetilasta. Vertauksen kielellä on siis ihmissielun valvetila se tila, jossa taivasten valtakunnan siemen on hänen tajunnassaan, teosofisella kielellä se tajunnantaso, jolla jumalallinen elämä vaikuttaa hänen sielussaan. Se niinmuodoin ei ole tämä fyysillinen elämä, vaan hengen korkeampi näkymätön elämä (korkeampi älytaso ja sen yläpuolella olevat tasot). Mutta kun ihmiset »nukkuvat», he siis siirtyvät tajunnassaan pois valtakunnan tasolta, vajoavat alas aineeseen ja syntyvät tänne maailmaan. Silloin vapaan taivaselämän vastustaja eli vihemies aineellisen minuuden, itsekkyyden ja rajotuksen aate kylvää heihin pahaa, niin että he unohtavat hyvän, tai jos tietävät taivasten valtakunnan hyvästä siemenestä, tulevat kuitenkin samalla tietoisiksi pahasta eivätkä

osaa ratkaista arvotusta hyvän ja pahan.

Nyt vertauksessa kuvataan, että taivasten valtakunnan hyvät voimat tulevat Isän luo ja sanovat: »emmekö mene ja pelasta noita ihmisiä ja ota pois heiltä tuota paha, mikä heillä on?» Samaten on ihmisiä, jotka kysyvät: miksi paha ollenkaan on olemassa? Miksei kaikkivaltias Jumala anna pahan hävitä maailmasta tykkäänään? Mutta viisas hallitsija taivasten valtakunnassa vastaa: »ei, älkää lähtekö kitkemään mitään paha pois ihmisten sieluista heidän tietämättään, sillä samalla hyväkin häviäisi. Antakaa molempain kasvaa rauhassa, antakaa sekä hyvän, että pahan versoa ihmisten sydämissä, niinkauan kuin ihmiset elävät maan päällä, sillä tulee elonkorjuun aika, jolloin heidät kuoleman kautta siirretään pois maailmasta. Silloin elonleikkuu-miehet ottavat ihmisen ja erottavat hänestä pois pahan, heittäen sen uuniin poltettavaksi».

Tiedämme nykyisten ja vanhanaikaisten yliaistillisten tutkimusten nojalla, että kun ihminen kuolee, hänessä tapahtuu mystillinen kahtiajako: paha ensin tulee hänessä ilmi — sitä tilaa kutsutaan kiirastuleksi eli kaamalookaksi — ja hän saa kärsiä pahan itsestään pois; sitten hyvä hänessä nostetaan taivaalliseen tilaan ja yhtyy vähitellen hänen sieluunsa. Näin tapahtuu taivasten valtakunnan omien lakien mukaan kaikille ihmisille maailmassa. Hengen hyvät voimat, jotka ovat meidän takanamme, eivät estä meitä olemasta pahoja, eivät millään tavalla tee väkivaltaa inhimilliselle vapaudelle. Ihminen saa olla paha, saa olla hyvä, niinkuin hän tahtoo. Mutta kuolema tulee ja näyttää hänelle, mikä hänessä oli paha, mikä oli hyvää.

Tässä on tietysti samalla salaperäinen siveellinen opetus meille ihmisille. Jos tahdomme täyttää Isän tahtoa, kuuluu taivasten valtakuntaan ja noudattaa niitä lakeja, jotka siellä vallitsevat, täytyy meidän asettua samalle kannalle hyvän ja pahan suhteen, jolla valtakunnan voimat ovat. Meidänkin täytyy antaa niiden kasvaa toisissa ihmisissä tekemättä mitään väkivaltaa ja kiskomatta toisista mitään paha pois. Meidän tehtävämme ja velvollisuutemme on vain rakastaa hyvää ja tehdä työtä hyvän puolesta, ei vastustaa paha. Mutta Jeesuksella on vielä kaksi metafyyssillistä vertausta taivasten valtakunnasta. Ne ovat seuraavat:

3. Taivasten valtakunta on sinapin siemenen vertainen, jonka ihminen otti ja kylvi peltoonsa; joka on pienin kaikkia siemeniä, mutta kun se on kasvanut, on se suurin kaalein seassa ja tulee puuksi, niin että taivaan linnut tulevat ja tekevät pesänsä sen oksille.

4. Taivasten valtakunta on hapatuksen vertainen, jonka vaimo otti ja sekotti kolmeen vakkaan jauhoja, siihen asti kuin kaikki happani. (Matt. 13: 31-33).

Nämä kaksi vertausta vielä kuvaavat taivasten valtakunnan omaa lakia ja järjestystä. Taivasten valtakunta on ylevämpi järki ja elämä, joka pyrkii ihmiskunnan tajunnassa ilmenemään. Sen siemen on joka yksilössä, ja se on todella kuin siemen, joka kasvaa itsestään maassa. Ja se on vielä kuin kaikkein pienin siemen, sillä se on näkymätön. Mutta sen voima on niin suuri, että kun se pääsee itämään jossakin, silloin se itsestään kasvaa. Meidän ei tarvitse ollenkaan huolehtia siitä, ettei tällä valtakunnalla, sanoo Jeesus, olisi itsestään elämänvoimaa, päinvastoin sen elämänvoimaa ei mikään estä eikä vastusta. Aikaa myöten se hapatuksen tavalla läpitukee koko yksilön ja koko ihmiskunnan.

Kun nyt olemme saaneet käsityksen taivasten valtakunnan elämästä ja olemuksesta, ymmärrämme johtavan vertauksen uudella tavalla, nim. vertauksen kylväjästä. Jeesus ei siinä puhu itsestään, vaikka ensin näyttää siltä. On tarkoin huomattava, että hän ei puhu omasta sanastaan, vaan valtakunnan sanasta. Ihmiset kuulevat valtakunnan sanan eri tavalla, hän sanoo. Tätä käsitetään nyt kirkossa niin, että valtakunnan sana on sama kuin pappien saarnat kirkossa, niissä kun julistetaan valtakunnan sanaa. Mutta kun olemme ymmärtäneet, että taivasten valtakunta niin sanoaksemme on elävä elimistö ihmiskunnan takana näkymättömässä maailmassa, silloin ymmärrämme, että valtakunnan sanakin on sana, joka kuuluu hiljaisuudessa ja näkymättömissä. Valtakunnan sana ei tule esitetyksi sillä tavalla, että ihminen seisoo siitä puhumassa, vaan se puhuu itse puolestaan hiljaisuudessa, se kuuluu ihmiskunnan tajunnassa, jokaisen ihmisen sisällä.

Ja minkälaisena kuuluu valtakunnan sana? Eri tavalla kullekin ihmiselle. Kuitenkin se saman asian sanoo jokaiselle meistä: »kuule, ihminen, etkö sinä vielä tiedä, mikä tehtävä on elämälläsi? Etkö tiedä, että elämäsi tehtävä on tulla osalliseksi taivasten valtakunnan elämästä, elämäsi päämaali on tulla Isän Jumalan yhteyteen? Sinun tulisi kuulla Isän ääntä sisälläsi ja lopettaa itsekäs elämäsi, jossa palvelet itseäsi ja toisia persoonallisuuksia, jossa elät synnillisesti, pahassa ja itsekkyydessä. Lopeta vanha elämä ja astu Isän yhteyteen! Tule taivasten valtakuntaan!» Sillä tavalla puhuu valtakunnan sana jokaisen ihmisen sydämessä, ja jokaisen ihmisen silmissä väikkyy kuva siitä, kuinka jalo ja vapaa ja rohkea ja ylevämielinen hänen pitäisi olla. »On kysymyksessä aivan uusi elämä», sanoo tämä hiljaisuuden ääni, tämä taivasten valtakunnan ääni, »aivan uusi elämä. Sinä kuulut ihmisenä taivasten valtakuntaan, sinulla on henkinen, ihmeellinen Isä, joka maailmoita hallitsee. Sinun pitäisi noudattaa Hänen tahtoansa ja elää Hänen elämäänsä, mutta sen sijaan sinä elät sokeudessa, pimeydessä, synnissä ja pahassa. Sinä et ajattele ollenkaan, että voisit elää kauniisti ja ihanasti, että voisit olla vapaa ja voimakas jumalan poika. Sitä et ajattele, et usko, luulet vain, että olet tuomittu olemaan huono, syntinen, itsekäs. Mutta kuule minun ääntäni, muuta mielesi ja pue päällesi uusi ihminen!» Näin puhuu valtakunnan sana, ja tätä Jeesus tarkoitti ensimmäisessä vertauksessaan.

Sitten tulee hänen vertauksiensa toinen pääryhmä, jonka ensimmäinen osa puhuu siitä, minkälainen ihmisen sieluntila on, kun hän näkee ja kuulee valtakunnan sanoman. Ensimmäiset kaksi näistä vertauksista kuvaavat samaa asiaa ja kuuluvat:

5. Taas on taivasten valtakunta tavaran vertainen, joka on peltoon kätkeyty, jonka ihminen löysi ja kätki sen: ja ilon tähden kuin hänellä siitä oli, meni hän pois ja myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen pellon.

6. Taas on taivasten valtakunta kauppamiehen vertainen, joka etsi hyviä päärlyjä. Ja koska hän löysi yhden kalliin päärlyn, meni hän pois; myi kaikki, mitä hänellä oli, osti sen. (Matt. 13: 44-46).

Nämä vertaukset ovat hyvin lyhyet, mutta selvä totuus on niissä esitetty. Kerrotaan siitä ilosta, mikä ihmiseen tulee, silloin kun hän näkee totuuden taivasten valtakunnan olemassaolosta. Hänet täyttää niin ihmeellinen ilo, että hän heti ymmärtää: »kaiken muun todella hylkään, sillä tämän valtakunnan olemassaolo on todella niin kallis aarre, että mielelläni luovun itsekkyydestä ja pahuudesta, vain siitä ilosta, että saisin omistaa valtakunnan. Totuuden helmi on niin kaunis, ettei mikään ole sen vertaista. Kuinka enää onnea pyytäisin, kun itse autuus minulle on annettu?» Tällainen luonnollinen ilo täyttää ihmisen kun hän näkee totuuden. Ja Jeesus vielä seuraavassa vertauksessa lohduttaa häntä sanomalla:

7. Taas on taivasten valtakunta verkon kaltainen, joka on mereen heitetty ja kaikenlaisia kokosi. Koska se täyteen tuli, vetivät he sen rannalle, ja istuivat ja erottivat hyvät astioihinsa, mutta mädänneet he heittivät pois. (Matt. 13: 47-48.)

Tällä Jeesus terottaa mieleemme: »sinun ilosi, kun taivasten valtakunnan helmen löysit ja tahdot kaikesta muusta luopua sen takia, on todellista iloa, sillä taivasten valtakunta on niin voimakas, että se vetää sinut kokonaan puoleensa suurella riemulla, pahankin sinussa; eikä sinun tarvitse mitään pelätä, koska verkko itse vetää kaikki — sitten kyllä heitetään pois, mikä sinussa on pahaa. Mutta mene vain mukaan, luota siihen iloon, jota tunnet.» Ja kun ihminen on tämän ensimmäisen ilon ymmärtänyt, silloin Jeesus vertauksissaan rupee kuvailemaan, minkälainen on hänen sielunsa tila muihin nähden. Meillä on sitten seuraava sangen merkillinen ja kaunis vertaus:

8. Sentähden on taivasten valtakunta kuninkaan vertainen, joka teki tiliä palvelijansa kanssa. Ja kun hänen palvelijansa oli hänelle velkaa kymmenen tuhatta talenttia, käski hän myydä hänet perheineen orjiksi. Mutta kun palvelija häneltä rukoili armoa, antoi hän koko velan anteeksi. Silloin palvelija meni ulos ja löysi toisen palvelijan, joka oli hänelle velkaa sata penninkiä, kiristi tätä kurkusta ja vaati maksua. Kun herransa tästä kuuli, vihastui hän ja käski antaa hänen pyövelille siihen asti, että hän maksaisi kaiken velkansa. (Matt. 18: 23-34).

Parilla sanalla Jeesus lopuksi selittää vertauksen sisällön:

»Niin myös minun taivaallinen Isäni tekee teille, jollette kukin veljellensä teidän sydämistänne anna anteeksi heidän rikoksensa.» (Matt. 18: 35).

Tämä näin annettu vertaus taivasten valtakunnasta on siveellinen opetus, joka koskee ihmisen suhdetta toisiin ihmisiin. Se on niin ylevä, niin korkea ja maalliselta kannalta katsoen niin mahdollon, että se todella päältäkatsoen jo kuuluu taivaallisen elämän lakeihin. Se on tuo uusi laki: ihminen, anna sydämessäsi kaikki kaikille anteeksi!

Mikä näet pidättää meitä tornissa eli vankeudessa, toisin sanoen tässä fyysisessä, ruumiillisessa elämässä, johon meidät aina täytyy heittää karmallisten velkojemme maksamiseksi? Yksin sydämemme kovuus; me kyllä tahtoisimme oikeutta toisilta vaatia, mutta itse otamme mielellämme vastaan anteeksiantamusta ja armoa. Mutta Jeesus sanoo: ei ole olemassa mitään iloa, mitään velan todellista kuittamista, mitään anteeksi saantia, ellemme itse anna anteeksi.

Kun ihminen ymmärtää valtakunnan sanan, niin hän näkee olevansa aivan kuin hirmuisen suuressa velassa taivasten valtakunnan hallitsijalle. Hänellä on koko menneisyys takanaan, jonka kuluessa hän on elänyt tietämättömyydessä ja synnissä. Hänellä on niinkuin teosofeina sanomme, suuri *karma* maksettavana. Koko tuo karma voisi häntä painaa ja estää elämästä taivasten valtakunnan elämää, jos hänen täytyisi se ensin maksaa, ennenkuin saisi elää taivasten valtakunnan ilossa. Mutta silloin valtakunnan hallitsija, Isä sanoo hänelle: »sinä saat vapaasti olla minun palvelijani ja poikani, minun valtakunnassani, sillä kaikki velkasi on minun puoleltani annettu anteeksi. Sinä saat maksaa, kun itse jaksat.» Ja me tiedämme, että kun ihminen seisoo jumalansa edessä, hän mielellään tahtoo suorittaa karmallisen velkansa. Hänen sydämensä on sulana pyhästä halusta, mutta toiselta suoritus käy nopeammin, toiselta hitaammin. Mutta molemmille on elämä auennut. Ja elämällä on vain yksi ehdoton ehto: »saat itse maksaa silloin kun jaksat, jos vain annat kaikki anteeksi veljellesi, jos sydämestäsi pyyhit pois kaiken katkeruuden, kaiken vihan, kaikki tunteet, jotka erottavat sinut toisista ihmisistä. Silloin on aivan kuin et olisi minullekaan mitään velkaa, silloin tunnet sen rauhan ja ilon, joka on aina minun valtakunnassani. Velkasi saat sitten suorittaa, kun sinulla on aikaa ja rikkautta yllin kyllin.»

Tämä on erinomaisen syvä totuus karman suhteen. Se merkitsee, ettei ihmisen tarvitse mitään maksaa menneistä pahoista teoista, menneestä synnistä, sillä tavalla, että hän *kärsisi* siitä, napolisi sitä, täytyisi valittaa: »en tahtois kärsiä, miksikä minun pitäisi kärsiä!» Mitään sellaista ei välttämättä tule ihmiselle. Kun hän antaa kaikki anteeksi toisille, kun hän ei mitään pyydä toisilta, ei edes »oikeutta», silloin Isäkin on hänelle antanut kaikki anteeksi ja ottanut hänet iloonsa. Kyllä ihminen saa maksaa karmalliset velkansa, mutta ei kärsien. Kärsimys ei ole hänelle kärsimystä. Kärsimys on hänelle ilo, hän maksaa velkansa iloisesti. On aivankuin hänellä olisi niin paljon rikkautta, että hän voi helposti maksaa. Hänen ei siis tarvitse maksaa, ennenkuin hän on niin rikas, ettei velan maksaminen ole raskasta. Te tiedätte, että porvarillisen velan maksaminen on vaikeata ja katkerata, silloin kun on köyhä, silloin kun täytyy säästää viimeiset penninsä ja markkansa korkojen ja velan maksamiseen, mutta jos äkkiä pääsisi rikkaaksi, silloin velan maksaminen olisi iloista, koska se olisi vapautumista vanhoista siteistä. Sellainen on nyt taivasten valtakunnan elämä: kun ihminen tulee siitä osalliseksi ja antaa kaiken anteeksi veljellensä, niin hänen omien velkojensa maksaminen tuottaa hänelle iloa eikä surua.

Jeesuksen seuraava vertaus on kummallinen päältä katsoen, mutta koskee selvästi myös ihmisen sisäistä mielentilaa toisiin ihmisiin nähden:

9. Sillä taivasten valtakunta on perheenisän vertainen, joka varhain huomeneltain läksi ulos palkkaamaan työväkeä viinimäkeensä j. n. e. (Matt. 20: 1-16). Siinä kerrotaan isännästä, joka palkkasi työväkeä viinimäkeensä ja antoi niille yhtäläisen palkan, vaikka toiset olivat olleet kauemmin, toiset vähemmän aikaa työssä. Ja vertaus loppuu sanoihin:

»Niin viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi. Sillä monta ovat kutsutut mutta harvat valitut.»

Tämä vertaus voi loukata jokapäiväistä ymmärrystämme ihmeellisenä totuuden esityksenä. Meidän mielestämme olisi luonnollista, että palvelijoille maksettaisiin työn ja ansion mukaan, mutta Jeesus näkyy nimenomaan tässä sanovan: »kun olette taivasten valtakunnassa, ette saa tuntea sydämissänne mitään tavallisia katkeruuden tunteita eikä teillä pidä olla sellaista käsitystä oikeudesta itsenne suhteen, kuin muuten on maailmassa. Älkää olko niinkuin ne palvelijat, jotka valittavat, etteivät ole saaneet kylliksi palkkaa. Mitään sellaista ette saa ajatella. Mitään palkkaa ette saa pyytää. Te saatte mitä saatte. Älkää sydämessänne millään tavalla mittailko ja vertailko itseänne toisiin, älkää ollenkaan personallisesti ajatelko asiaa: näin olen minä ponnistanut ja näin tuo, katsokaa kuinka hän on pitkälle kehittynyt ja viisaaksi tullut, vaikka minä olen paljon kauemmin pyrkinyt ja koettanut elää Jumalan valtakunnan elämää. Ei mitään sellaisia ajatuksia saa pitää.»

Tämä on ymmärrettävissä, jos muistamme, että taivasten valtakunta on elävä voima meidän takanamme. Sen voima on heti meissä, kun siihen tulemme, eikä siinä ole mitään maksuja, ei mitään palkkoja, ei mitään erilaisia mittoja. Tuleeko ihminen tänään, tuleeko hän huomenna tai tuhannen vuoden perästä, taivasten valtakunta odottaa, ja kun hän siihen tulee, hän on siinä ja se on hänessä. Siinä ei ole mitään kysymystä oikeudesta tai vapaudesta. Päinvastoin sellainen ihminen, joka sanokaamme vasta jossakin myöhemmässä rodussa ottaa vastaan taivasten valtakunnan sanoman ja tulee sen jäseneksi, sellainen ihminen saa luonnostaan tuntea suuremman ilon, sillä hän on kauemman aikaa ollut ulkona taivasten valtakunnasta. Taas se joka on kauemman aikaa ollut mukana — vanhemmista roduista lähtien, hän on tietysti tehnyt enemmän työtä ja on enemmän ponnistanut, mutta hän on myös kauemman aikaa nauttinut taivasten valtakunnan autuudesta. Vaikkei hän itse olisi sen enempää voittanut (sen useampia vihkimyksiä ottanut) kuin myöhääntulija, on hän kuitenkin ollut kauemman aikaa todellisesti onnellinen. Mutta toinen, joka kauan, kauan on elänyt jokapäiväisten ihmisten elämää, saanut kärsiä ja iloita heidän tavallaan, hän on itseasiassa ollut vähemmän onnellinen ja on aivan luonnollista, että se ilo, rauha ja vapaus, minkä hän saavuttaa, kun hän myöhään, myöhään astuu taivasten valtakuntaan, se on yhdellä kertaa yhtä iso kuin se, minkä toinen saavuttaa, joka on kauan ollut valtakunnan jäsen.

On huomattava, että se Jumala-Isä, joka hallitsee taivasten valtakunnassa, on itse lempeys ja hyvyys, joka ei koskaan ketään pakota. Ihmiset saavat mielellään elää ulkopuolella taivasten valtakunnan. Jumalan kannalta katsoen he saavat aivan mielellään elää kaikessa synnissä ja pahassa. Kuta kauemmin he jaksavat elää pimeydessä ja itsekkyydessä, sitä suurempaa iloa taivasten valtakunta heille valmistaa. Mutta taivasten valtakunta aina pyytää, yhtämittaa kutsuu ihmisiä tulemaan itseensä, ja se iloitsee joka ihmisestä, joka tulee. Jumala on rakastaja, joka avosylin odottaa ikuisuuksia, varmasti tietäen, että rakastettu lopulta pakenee Hänen syliinsä.

Nämä ovat siis aivan selviä sielutieteellisiä lakeja, ja vertauksen loppusanat »sillä monta on kutsuttuja ja harvoja valittuja» viittaavat siihen, mistä nyt seuraava jakso alkaa. Toinen osa tästä vertausten toisesta ryhmästä puhuu näet ihmisen suhteesta Jumalan valtakuntaan ulkonaisesti eli tositoiminnassa, ja yhdeksännen vertauksen viimeiset sanat viittaavat siihen, että nyt on siirryttävä vertaukseen häävääteistä jossa puhutaan tarkemmin kutsumuksesta.

10. Taivasten valtakunta on kuninkaan vertainen, joka teki häitä pojallensa. Ja lähetti palvelijansa kutsumaan kutsutuita häihin eivätkä he tahtoneet tulla. Taas hän lähetti toiset palvelijat sanoen: katso, minä valmistin ateriani, härkänä ja syöttiläni ovat tapetut ja kaikki on valmistettu: tulkaa häihin! Mutta he katsoivat ylöns ja menivät pois, yksi pellollensa, toinen kaupallensa. Mutta muutamat ottivat kiinni hänen palvelijansa ja pilkkasivat heitä ja tappoivat. Mutta kun kuningas sen kuuli, vihastui hän ja lähetti sotaväkensä ja hukutti ne murhamiehet ja heidän kaupunkinsa poltti. Silloin hän sanoi palvelijoille: häät tosin ovat valmistetut, mutta kutsutut eivät olleet mahdolliset. Menkää siis teiden haaroihin ja kaikki, jotka te löydätte, kutsukaa häihin. Ja palvelijat menivät ja kokosivat kaikki, ketkä löysivät, pahat ja hyvät, ja

häähuone täyttyi vieraista. Niin kuningas meni katsomaan vieraita ja näki siellä yhden ihmisen, joka ei ollut puettu häävaatteihin. Niin hän sanoi hänelle: ystäväni, kuinkas tänne tulit eikä sinulla ole häävaatteita? Mutta tämä vaiken. Silloin kuningas sanoi palvelijoille: sitokaa hänen kätensä ja jalkansa, ottakaa ja heittäkää hänet ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. Sillä monta ovat kutsutut, mutta harvat ovat valitut. (Matt. 22: 2-14).

Se, minkä heti ymmärrämme tästä vertauksesta ja näistä sanoista, on, että valtakunnan sana voi kuulua ja valtakunta voi meille näkyä jonakin ylevänä hetkenä, mutta että hetken ohimentyä taas ummistamme korvamme ja silmämme siltä. Voimme toisin sanoen olla kutsuttuja, ja tämä merkitsee, että sisässämme jo älyämme, näemme, tajuamme, kuulemme. Mutta kuitenkin emme ota inspirationsia niin toden kannalta, että tottelisimme ääntä, tekisimme kuulemisen eläväksi ja ymmärtämisen käytännöksi sekä muuttaisimme järjen hetkellisen valistuksen todelliseksi elämäksi. Ja silloin leimaamme itsemme »ei-valituiksi». Olemme hetkeksi heränneet sielussamme, siinä korkeammassa maailmassa, jossa on taivasten valtakunnan siemen. Olemme hetkeksi heränneet, mutta emme tottele ääntä. Ja silloin meidät heitetään ulos »pimeyteen, jossa on itku ja hammasten kiristys». Tämä ulkonainen pimeys on jokapäiväinen elämänymmärrys, joka tosiaan on kuin itkuja ja hammasten kiristystä, verrattuna valtakunnan elämänymmärrykseen. Sillä vaikka jokapäiväisellä elämällä on onnensa ja ilonsa, on se kuitenkin viisaan Salomonkin mukaan »vaivaa ja vastusta ollut silloin kun se parhainta on ollut». Ja runoilija Goethe sanoi kahdeksankymmenvuotiaana, että jos hänen elämänsä onnelliset hetket luettaisiin yhteen, tulisi niistä tuskin viisivuokoinen ajanjakso. Tosiaan ihmiset usein kiristävät hampaitansa ja kiroovat toisiaan! Sentähden taivasten valtakunta säälii kaikkia niitä ihmisiä, jotka elävät tässä ulkonaisessa pimeydessä eivätkä tahdo heittää sitä personallista, itsestä elämää, jossa he viihtyvät. Eivät aavista, että suuri onni ja ilo ja autuus heitä odottaa ja joka hetki heitä kutsuu.

Monet ovat kutsutut mutta harvat ovat valitut, sanoo vertaus, sillä ihmisen muuttuminen kutsutusta valituksi on siinä, että älyllinen kutsumus kehittyy hänessä eläväksi elämäksi, jolloin hän, kuten vertauksessa sanotaan, puetaan häävaatteisiin. Jo ennen on hänen silmänsä tullut valoisaksi, hänen korvansa hetkeksi kuullut, mutta kun hän pukeutuu häävaatteisiin, silloin hänen koko olemuksensa muuttuu. Ja me kysymme: millä tavalla tämä siveellinen parannus, tämä häävaatteisiin pukeutuminen tapahtuu?

Jeesus antaa kahdessa seuraavassa vertauksessa selvän kuvan siitä, näyttäen samalla, kuinka kaikkeakäsittävä ja ytimeenkäypä muutos on oleva. Nämä kaksi kuuluisaa vertausta ovat:

11. Silloin pitää taivasten valtakunnan oleman kymmenen neitseen kaltainen, jotka ottivat lamppunsa ja menivät ulos ylkää vastaan. Mutta viisi heistä oli taitavata, ja viisi tyhmää. Tyhmät ottivat lamppunsa eivätkä ottaneet öljyä myötänsä. Mutta taitavat ottivat öljyä astioihin ynnä lamppuinsa kanssa. Koska ylkä viipyi, tulivat he kaikki uneliaiksi ja makasivat. Mutta puoliyönä tuli huuto: katso ylkä tulee, menkää ulos häntä vastaan. Niin nousivat kaikki nämä neitset ja valmistivat lamppunsa. Mutta tyhmät sanoivat taitaville: antakaa meille teidän öljyistäne: sillä meidän lamppumme sammuvat. Niin vastasivat taitavat, sanoen: ei suinkaan, ettei meiltä ja teiltä puuttuisi: mutta menkää paremmin niiden tykö, jotka myyvät, ja ostakaa itsellenne. Mutta koska he menivät ostamaan, tuli ylkä: ja jotka valmiit olivat, ne menivät hänen kanssansa häihin, ja ovet suljettiin. Viimein tulivat toisetkin neitset ja sanoivat: herra, herra, avaa meidän eteemme. Mutta hän vastasi ja sanoi: totisesti sanon minä teille: en tunne minä teitä. Valvokaa sentähden, sillä ette tiedä päivää ettekä hetkeä, jona ihmisen poika tulee. (Matt. 25: 1-13.)

Tässä on nähtävästi kymmenen puhdasmielistä kutsuttua, kaikilla niillä lamput, jotka osottavat, että he ovat nähneet taivasten valtakunnan valon. Mutta ainoastaan viisi on ottanut mukaansa öljyä — rakkauden öljyä, joka antaa valon paistaa, joka antaa tulen lampussa pysyä. Rakkaus valoon, se tekee, että ihminen tahtoo muuttua. Jeesus selvästi sanoo: »Teillä pitää olla tämä rakkaus. Muuten valonne sammuu. Taivasten valtakunnan valo tarvitsee rakkautta palaakseen pysyvästi. Vasta kun teillä se on, voitte muuttua.»

Mitä meidän siis pitää tekemän? Sen Jeesus selvittää heti seuraavassa vertauksessa:

12. Sillä niinkuin ihminen matkusti kauaksi ja kutsui palvelijansa ja antoi heille tavaransa: Ja niin yhdelle antoi viisi leiviskää, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden: jokaiselle varansa jälkeen: ja meni matkaansa; niin meni se, joka viisi leiviskää oli ottanut, teki niillä kauppaa ja voitti toiset viisi leiviskää. Niin myös se, joka kaksi oli ottanut, voitti myös toiset kaksi. Mutta joka yhden oli ottanut, hän meni pois ja kaivoi maahan ja kätki herransa rahan. Niin pitkän ajan perästä tuli palvelijain herra ja laski lukua heidän kanssansa. Ja tuli se, joka oli ottanut viisi leiviskää ja toi toiset viisi leiviskää sanoen: herra, viisi leiviskää sinä annoit minulle, katso minä olen toiset viisi leiviskää niillä voittanut. Sanoi hänen herransa hänelle: sinä hyvä ja uskollinen palvelija: vähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinut paljon päälle: mene sinun herras iloon. (Samoin kävi sen, joka oli kaksi leiviskää ottanut). Niin myös se tuli, joka yhden leiviskän oli ottanut ja sanoi: herra, minä tiesin sinut kovaksi mieheksi, sinä niität siitä, kuhunka et kylvänyt, ja sinä kokoot siitä kuhunka et hajottanut. Ja minä peläten menin pois ja kätkin sinun leiviskäs maahan: katso, tässä on sinun omas. Mutta hänen herransa vastasi ja sanoi hänelle: sinä paha ja laiska palvelija, tiesitkö minun siitä niittävän, kuhunka minä en kylvänyt, ja sieltä kokoovan, johonka en ole hajottanut; niin sinun siis olisi tullut antaa minun rahani vaihettajille: ja minä tultuani olisin omani jälleen saanut kasvun kanssa. Ottakaa siis häneltä se leiviskä ja antakaa sille, jolla on kymmenen leiviskää. Ja heittäkää kelvoton palvelija ulkonaiseen pimeyteen: siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys. (Matt. 25: 14-30).

Tämä on yksi kaikkein merkillisimpiä ja syvällisimpiä vertauksia, mitä Jeesus on antanut. Siinä kuvataan, että ihmiselle on annettu kelle kymmenen, kelle viisi, kelle yksi talentti, jolla nähtävästi tarkotetaan, että jokaiselle ihmiselle on annettu joitakuuta kykyjä ja lahjoja tai ainakin yksi erikoistaipumus. Hän on saanut omansa Karmalta, kuten teosofisesti sanomme, niin että ne ovat hänen mukanaan, kun hän maailmaan syntyy. Muuten on yhdentekevä, kuinka selitämme synnynnäisten taipumusten alkuperän, pääasia on, että kullakin ihmisellä on omat sielulliset ominaisuutensa ja kykynsä, kun hän tänne syntyy.

Kun nyt ihminen kuulee valtakunnan sanan ja rakastaa sitä ja tahtoo elää valtakunnan elämää, silloin hänen välttämättä pitää tehdä sitä työtä elämässä, jota hän rakastaa ja jonka avulla hän voi tuoda esiin omaa sisäistä itseään. Tämä on Jeesuksen suoranainen neuvo ja käsky ihmiselle hänen jokapäiväisen, käytännöllisen elämänsä suhteen. Kun hän astuu taivasten valtakuntaan, hänen pitää tutkia itseään, mikä talentti hänellä on, ja sitten katsoa, eläkö hän talenttinsa mukaan, edistääkö hän Jumalan valtakuntaa omalla talentillaan, tekeekö hän sitä työtä, jota hän rakastaa, onko hänen koko sielunsa, sydämensä ja henkensä mukana hänen työssään? Sillä niin on valtakunnan laki, että ihminen ei saa tehdä toisen työtä. Ihminen ei saa tehdä sitä työtä, joka ei ole hänen sydämensä halua, joka ei ole hänen omaa työtänsä, jota hän ei sydämestään rakasta. Me ihmiset synnymme erilaisiin yhteiskuntaluokkiin, meitä kasvatetaan eri tavalla, meille annetaan erilaisia mahdollisuuksia tulla toimeen ulkonaisessa maailmassa: nämä kaikki asiat eivät saa merkitä mitään. Kun ihminen astuu taivasten valtakuntaan, silloin hänen pitää nöyrytyä Isän Jumalan edessä ja sanoa Hänelle: »Isä, mikä on minun kykyne, mikä on minun työni? Millä tavalla minä voin tehdä työtä Sinun valtakuntasi puolesta?» Ei hän saa ottaa lukuun mitään maallisia asioita, eikä ajatella itsestään: tätä minä olen . . .

Hänen täytyy riisuutua paljaaksi ja sanoa: »katso, kuinka minä olen mitätön ja pieni — mitä minä voin tehdä, mihin minä kelpaan?» Ja silloin Isän ääni sanoo hänelle: »se ja se leiviskä on sinun, sitä käytä valtakunnan palvelukseen. Älä katso toisen työtä, älä ajattele, että tahtoisit tehdä ihmeitä. Älä anna oman mielikuvituksesi lentää yläilmoihin itsekkyyden, turhuuden ja itserakkauden siivillä. Se on harhaa kaikki, ja tässä kysytään ainoastaan todellisuutta ja totuutta. Juuri sitä, mihin kykenet, juuri sitä sinä tee, mutta tee sitä valtakunnan nimessä ja sen edistämiseksi. Ja sinun pitää olla niin innokas tässä tekemisessä, ettet tunne itseäsi orjaksi tai palvelijaksi vaan että todella tunnet itsesi pojaksi, todella tunnet itsesi Minun, Isäsi ja Jumalasi pojaksi.»

Todella, todella on teko kysymyksessä. Sitä Jeesus terottaa seuraavassakin vertauksessa:

13. Yhdellä miehellä oli kaksi poikaa, ja hän meni ensimmäisen luo ja sanoi: poikani, mene tänä

päivänä tekemään työtä minun viinimäkeen. Niin tämä vastaten sanoi: en tahdo. Mutta sitten katui hän ja meni. Niin isä meni toisen tykö ja sanoi myös niin. Mutta tämä vastaten sanoi: kyllä minä menen, herra, eikä mennytkään. Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon? He sanoivat hänelle: se ensimmäinen. (Matt. 21: 28-31.)

Vaikkakin ensin sanoisimme: ei, mutta sitten teemme, se on todellista. Sitä pyydetään, sitä vaaditaan, ei että ensin innostuisimme ja sanoisimme: kyllä, kyllä, emmekä sitten kuitenkaan mitään tekisi. Jeesus näyttää, kuinka todelliset ovat vaatimukset.

On vielä jäljellä yksi vertaus, joka kuuluu näin:

14. Oli yksi perheenisäntä, joka istutti viinimäen ja pani aidan sen ympärille ja kaivoi siihen viinikuurnan ja rakensi tornin ja pani sen vuorolle peltomiehille ja vaelsi muille maille. Mutta koska hedelmän aika lähestyi, lähetti hän palvelijansa peltomiesten tykö ottamaan sen hedelmiä. Ja peltomiehet ottivat kiinni hänen palvelijansa ja yhden he pieksivät, toisen he tappoivat, kolmannen he kivittivät. Taas hän lähetti toiset palvelijat, useammat kuin ensimmäiset, ja he tekivät heille myös niin. Mutta viimein lähetti hän heidän tykönsä poikansa, sanoen: he karttavat minun poikaani. Mutta koska peltomiehet näkivät pojan, sanoivat he keskenänsä: tämä on perillinen, tulkaa, tappakaamme hänet, niin me saamme hänen perintönsä. Ja he ottivat hänet kiinni, sysäsivät ulos viinimäestä ja tappoivat. Koska siis viinimäen isäntä tulee, mitä hän peltomiehille tekee? He sanoivat hänelle: ne pahat hän pahasti kurittaa: ja antaa viinimäkensä toisille viinimäen miehille, jotka antavat hänelle hedelmät ajallansa. (Matt. 21: 33-41.)

Tässä viimeisessä vertauksessa Jeesus vielä lausuu sen tärkeän neuvon kaiken todellisen työn suhteen taivasten valtakunnassa, että siinä emme saa tehdä työtä hedelmän toivossa, ei edes siinä toivossa, että näkisimme tuloksia työstämme. Taivasten valtakunnassa tehdään työtä työn itsensä takia. Työ itse on oma palkkansa. Hedelmät eivät ole työntekijäin vaan hallitsijan.

Onko meille nyt selvinnyt, minkälainen on se uusi elämänymmärrys, jota Jeesus kansalle opetti? Saatammeko nyt mennä portista sisälle esikartanoon kuullaksemme, mitä hän opetuslapsilleen opetti?

Kun ihminen lähestyy kuolemaa, kun hän makaa sairaana vuoteella ja odottaa, milloin hänen viimeinen hetkensä on tuleva, silloin hänen sielulle selviää, mitä hänellä on ollut elämässä todellista. Silloin hän joutuu todella kummalliseen asemaan: hän joutuu katsomaan omaa itseään ja omaa elämäänsä ikäänkuin kaukaa. Kaikki hänestä etenee, kaikki mikä hänen ruumiissaan innosti häntä elämään, kaikki mitä siinä oli intohimoja, haluja, viettejä, se kaikki poistuu, etääntyy, hän ei saa siitä enää kiinni. Sellaiset siteet, jotka hänen terveenä ollessaan tuntuivat hänestä voimakkailta ja antoivat hänelle uskoa elämään, häviävät pois, eikä hän enää niitä tunne. Jos hänen veressään on perittyä pelkoa, helvetin tai kuoleman kauhua, nousee hänen sielunsa silmien eteen sellaisia kuvia, joille hän on altis ja jotka voivat häntä säikäyttää. Päivä päivältä kasvaa sentään niiden lukumäärä, jotka eivät suorastaan pelkää kuolemaa, koska ovat elämänsä aikana ymmärtäneet ja vähitellen tulleet vakuutetuiksi siitä, että ikuista helvettiä ei ole: Jumala ei sentään voi olla aivan sama kuin perkele. Useimmat ajattelevat ja »jumalaa pelkäämättömät» ihmiset ovat niin muodoin siinä asemassa, että he omaksi hämmästykseksensä huomaavat, että elämä häviää heidän näkyvistään, ja kun eivät sielustaan mitään tiedä, he luonnollisesti ajattelevat: »kuolema on varmaankin kaiken loppu.»

Sillä ainoa mikä kantaa ihmisen tajuissaan kuoleman ahtaan portin läpi, on elävä usko — se usko, jota viisaat terottavat ja Jeesus evankeliumissa opettaa. Hän opettaa meitä uskomaan jumalalliseen elämään, josta mekin olemme osa, jossa mekin elämme, ja joka on onnea, iloa, hyvyttä ja läpeensä kaunista. Koko hänen elämänymmärryksensä sisältyy tuohon uuteen uskoon: uskokaa, että elämän salaisuus on rakkaus, ilo ja rauha. Uskokaa Jumalaan. Sillä uskoa Jumalaan on samaa kuin uskoa hyvän elävään voimaan.

Kun tämä elämänymmärrys meille selviää ja kun me tulemme elämässä tämän uskon täyttämiksi, silloin ei tule kysymykseen mitään kuoleman pelkoa eikä liioin mitään yksinäisyyden tai hylättynä olon

tunteita kuoleman edessä. Sillä tämä usko ei kuolemassa häviä. Usko hyvään ei häviä, usko Jumalaan ei häviä, kun se meissä on eläväksi kasvanut.

ESIKARTANOSSA.

*»Teille on annettu tietää taivasten valtakunnan salaisuudet.»
Matt. 13: 11.*

IV.

ENKELI JA DEMOONI.

Kun olemme omaksuneet Jeesuksen vertauksissaan opettaman elämänuskon ja tahdomme tutkia uutta testamenttia eteenpäin, tahdomme syventyä Jeesuksen toisiin oppeihin, tuntuu siltä, kuin hän evankeliumeissa antaisi kaikenlaisia hajanaisia ja toisistaan riippumattomia siveellisiä neuvoja: älkää tuomitko, älkää olko pahaa vastaan, jos joku sinulta pyytää takin, niin anna myös liivi, j. n. e. Emme saa mitään kokonaisuutta näihin käskyihin, emme näe, mitä Jeesus niillä tarkoittaa, koska meistä tuntuu, niinkuin vertauksissa jo olisi annettu uusi ohjenuora elämälle. Me kysymme, mitä nämä käskyt ovat, ja meidän täytyy tosiaan syventyä evankeliumeja mietiskelemään, jotta huomaisimme, että meidän, ennenkuin saatamme käskyjä ottaa varteen, täytyy ymmärtää muuan kahtiajako, josta Jeesus aina puhuu ja johon hän aina viittaa opetuksissaan. Siitä on ollut ohimennen puhetta jo vertauksissa, mutta vasta nyt astuu yhä selvemmin näkyviin tämä kahtiajako sekä evankeliumeista että myös meidän omasta elämästämme.

Jeesus ei näet puhu yksinomaan Jumalan valtakunnasta. Hän ei puhu ainoastaan taivasten valtakunnasta, jossa Isä Jumala hallitsee, jossa on hyvyys ja onni ja ilo elävänä todellisuutena, vaan hän myös puhuu toisesta, pimeyden valtakunnasta, jossa vallitsee Isä Perkele ja jossa elää kaikenlaisia pahoja olentoja. Siitä hän nähtävästi myös puhuu ja sentähden olemme tottuneet lukemaan kristinuskonkin dualististen uskontojen joukkoon. Teologiselta taholta kyllä koetetaan vakuuttaa, ettei kristinuskoko ole dualistinen niinkuin esim. Zoroasterin uskonto, mutta tieteellis-filosofiselta kannalta katsoen se epäilemättä on dualistinen, koska se uskoo kahteen voimaan, hyvään ja pahaan.

Jos tuossa ensimmäisessä elämänuskossa silmämme avautui näkemään hyvän, niin me nyt kulkiessamme vähän eteenpäin evankeliumin opettamassa elämässä näemme, että on olemassa kaksi valtakuntaa. Paitsi hyvän voimaa on myös pahan voima, paitsi Jumalan valtakuntaa myös pahan hengen valtakunta.

Ja kun huomaamme evankeliumein opettavan pahan olemassaolosta, niin kysymme, mitä sillä pahan valtakunnalla on tarkotettu. Käsittääkö pahan valtakunta kuten Zoroasterin uskonnossa kaikki kärsimykset ja kaiken pahan ulkonaisessa maailmassa, sairaudet, onnettomuustapaukset, kuolemat, sodat, tappiot, vauriot? Onko tämä pahan valtakunta vai onko paha jotakin muuta?

Löytääksemme tähän oikean vastauksen ajatelkaamme sitä asiaa, että hyvän valtakunnan piti olla meissä itsessämme. Jeesus sanoo nimenomaan: taivasten valtakunta ei ole siellä eikä täällä vaan on teidän sisässänne. Ja koska hyvän valtakunta kerran on meidän sisässämme, ja me ymmärrämme, ettemme ollenkaan voisi tulla siitä onnellisiksi, ellei se olisi meidän sisässämme, niin olisiko se pahan valtakunta, josta Jeesus puhuu, jossa paha henki hallitsee, sekin meissä itsessämme? Voimmeko tähän vastata muuta kuin: on? Samalla tavalla kuin hyvän valtakunta, samalla tavalla on myös pahan valtakunta meidän sisällämme.

Se on meissä itsessämme, ja vaikkemme sitä heti huomaa, kun astumme uuteen elämänuskoon ja

riemuitsemme siitä, että hyvä on meidänkin sisässämme, riemuitsemme niinkuin kauppaamies, joka löysi kalliin helmen, niin huomaamme myöhemmin, kun jonkun aikaa olemme eläneet uudessa elämänuskossa, että meidän sisässämme on myös pahan valtakunta. Meissä ei ole ainoastaan Jumalan hyvä valtakunta vaan myös pahan hengen pimeä valtakunta.

Tämä on Jeesuksen oppi. Tämä kuuluu taivasten valtakunnan salaisuuksiin. Kun koetamme olla niinkuin kansa, että otamme vaaria Jeesuksen vertauksista ja koetamme elää niiden mukaan, niin meille selviää, että hyvän valtakunnan vastakohtana meissä on pahan valtakunta. Ja täten tulemme kosketelleeksi yhtä ihmiselämän kaikkein syvimpiä psykologisia totuuksia, tuota merkillistä tosiseikkaa, että meissä on rinnatusten hyvä ja paha, rakkaus, hyvyys, kauneus ja viha, kateus, itsekkyyt. Niinkuin Goethe sanoi: »kaksi sielua mun rinnassani asuu, toinen toisesta erota tahtoo: toinen rajussa rakkaudenkihkossa maailmaan tarrautuu; toinen tomusta väkisin kohoo korkeiden esi-isien tasoille». (Faust, I)

Mistä nyt tämä johtuu, miksi näin on, keitä me olemme, että elämme tällaisessa kummallisessa ristiriidassa? Meissä on kaksi voimaa, epäitsekäisyyteen kehottava ja itsekkyyteen päin vetävä, eikä sitä osaa tavallinen sielutiede ratkaista. Eivät ne tiedemiehet, jotka tutkivat ihmisiä ulkonaisesti, osaa selittää, miksikä ihmisessä on »kaksi sielua».

Vaikka jotkut tiedemiehet ja ulkonaiset tutkijat väittäisivätkin, että paha eli itsekkyyt on ihmiselle luonnollista ja että hyvä on sellaista, joka vasta kehityksen ja sivistyksen kautta ihmisen sieluun ilmestyy, niin ihminen, joka on elänyt uuden elämänymmärryksen valossa, heti vastaa siihen: mutta miksikä sitten hyvän voima, josta hän on tietoinen, on suurempi kuin hän itse, ei ole hän itse? Mistä on se hyvän voima tullut, se osallisuus Jumalan valtakunnasta, se Jumala, joka on todella hänenkin sisässään, vaikka se on toinen kuin hän itse, suurempi kuin hän itse? Ei hän itse voi kutsua itseään hyväksi. Hän ymmärtää, mitä Jeesus tarkoitti sanoessaan evankeliumissa: »miksikä kutsut minua hyväksi, ei kukaan ole hyvä paitsi yksin Jumala». Sillä ihminen ei totisesti voisi tulla tietoiseksi voimasta, joka on häntä itseään suurempi, jalompi ja ylevämpi, jos se voima olisi syntynyt ainoastaan hänen oman kehityksensä kautta.

Me voimme ymmärtää, että paha on olemassa meissä varhemmän kehityksemme johdosta, mutta mistä hyvä on, sitä ei sielutieteemme osaa ratkaista. Sen osaa ratkaista ainoastaan sellainen ihminen, joka on syvälle tunkeutunut taivasten valtakunnan salaisuuksiin, ja sen asian ymmärtää jokainen, joka omaksuu teosofisen maailman katsomuksen, s.o. maailmankatsomuksen, minkä viisaat, jotka näitä asioita tietävät, ovat antaneet.

Ratkaisu on seuraava: ihmisessä on kaksi olentoa ja hän itse on kolmas. Ihminen itse on personallinen minä-tajunta eli minuus, jonka hän tuntee itseksensä ja jota hän kutsuu itseksensä ja tämä hänen minä-tajuntansa on kahden alueen rajamailla, ikäänkuin kolmas puolueeton kahden puolueen välillä, Ihminen, joka on herännyt jumalan valtakunnan eli hyvän tuntemiseen, tekee tämän havainnon, että hänen oma minänsä voi toisen kätensä nostaa ylös hyvään ja toisella kädellä pitää kiinni pahasta.

Niin kauan kuin olemme »maailman lapsia», emme tiedä tästä kolmijaosta. Käytännöllisessä elämässä meidän tietomme hyvän voimasta ja Jumalasta itsestään on joko mitättömän pieni tai aivan olematon. Me emme tiedä muusta kuin omasta itsestämme ja siitä, mitä siinä liikkuu, emmekä me usko hyvän voimaan itsessään emmekä hyvän yliherruuteen. Me huomaamme itsessämme kaikenlaisia voimia, ja mitä hyvää meissä on, se on kasvanut meihin edellisten elämien kokemusten kautta, se on sitä »luonnollista hyvää», josta apostoli puhuu. Mutta ennen kaikkea me näemme luonnossamme sellaista, joka on jäännös varhemmasta kehityksestä ja jota täytyy kutsua itsekkääksi, pahaksi. Sillä alkäämme unohtako sitä seikkaa, että ihmiskunta on tulos alemmista kehitysmuodoista, eläinkunnan kehityksestä, ja että eläinkunnassa kehittyi kaikenlaisia luonnollisia vaistoja, jotka inhimilliseltä kannalta katsoen ovat eläimellisen itsekkäitä, vaikka eläinkunnassa olivat luonnollisia. Ihmiskunnassa näet nämä vaistot eivät enää ole samassa suhteessa tajuntaan kuin eläinkunnassa, koska ihminen on olento, joka eläimelliseen vaistoon liittää ajatuksen voimat, ja sentähden ihminen, joka hyväksyy yhdenkin luonnollisen vietin, mikä hänellä on perittyä eläimellisestä

tilasta, ja antaa sille oman minuutensa ja ajatuksensa voiman, tekee siitä himon, joka ei enää ole eläimellisesti luonnollinen vaan tulee itsekkäisyytensä takia inhimillisesti luonnottomaksi. Kaikki eläimellinen paha, mikä ihmisessä näkyy, on syntynyt siten, että ihminen tietämättömydessään on alkanut hemmotella jotakin vanhaa vaistoa itsessään. Selvemmin huomaamme näitä kasvannaisia luonnollisten viettien alalla. Ihmisellä on esim. luonnollinen eläimellinen vietti: hänen täytyy syödä ja juoda. Mutta se, mikä eläimelle ja ihmisen ruumiille on luonnollista, syöminen ja juominen, se voi ihmisessä muuttua luonnottomaksi syömä- ja juoma-himoksi, kun hän — tietämättömänä taivasten valtakunnan hyvästä voimasta, joka on hänen yläpuolellaan, — tulee ihmetelleeksi, ihailleeksi ja totelleeksi eläimellisiä vaistojaan ja aivan kuin vastustamattomasti niitä kasvattaneeksi, koska ne tuottavat hänelle hetken tyydytystä ja onnea. Sillä tavalla ovat syntyneet kaikki intohimot, jotka nyt ihmiskunnassa raivoavat. Ne ovat aivan luonnollisia alkuaan, mutta ihminen on lainannut niille omaa ajatusvoimaansa ja muuttanut ne luonnollisista eläimellisistä vaistoista luonnottomiksi inhimillisiksi himoiksi.

Tästä kaikesta ihminen tulee tietoiseksi, kun hän elää uudessa elämänymmärryksessä. Hän näkee, että hänen täytyy ratkaista käytännöllisesti tämä problemi. Onkin totuttu sanomaan, että ihmisen sisällä on kaksi olentoa, toiselta puolen enkeli ja toiselta puolen demooni. Useimmat ihmiset eivät tiedä mitään enkelistä. Enkelistä ihminen tulee tietoiseksi silloin, kun hän alkaa uskoa hyvän voimaan, taivasten valtakuntaan, jota Jeesus vertauksissaan opettaa, ja vasta sen perästä hän tulee tietoiseksi demoonista eli paholaisesta sisässään. Niin kauan kuin hän on, kuten Paavali sanoo: »luonnollisessa tilassaan», hän ei tiedä enkelistä eikä paholaisesta, vaan hän luulee, että hyvä ja paha hänessä on häntä itseään. Tavallinen ihminen tuntee itsensä yhtenäiseksi, persoonalliseksi olennoiksi, jolla on määrätty himonsa, halunsa ja viettinsä niitä tyydyttääkseen, mutta ainoastaan »uskonnollinen» ihminen, joka uskoo hyvän ja pahan voimaan, joutuu kahden tulen väliin, hyvän ja pahan. Hänen sielussaan riehuvat enkelit ja paholaiset, ja hänen täytyy tehdä valinta niiden välillä, täytyy antaa johto kokonaan joko toiselle tai toiselle. Paholainen hänessä viettelee häntä itsekkyyteen ja nautintoon, joka hemmottelee hänen alemmaa luontoaan, jota vastoin enkeli hänessä kehottaa häntä luopumaan itsekkyydestä, kehottaa häntä kärsimyksiin, kehottaa häntä rauhallisesti kantamaan ristiänsä.

Ihminen on täten kahdenvaiheella kauan aikaa. Hän tuntee usein sisässään, ettei hän jaksata ratkaista tätä ristiriitaa. Hän tuntee, että usko hyvään hänestä usein häipyä. Pahan voima on hänessä niin voimakas, se ottaa hänet syliinsä ja vetää hänet alas sanoen: »hylkää tuo n. k. hyvä, etkö näe, että se on vain petosta ja harhaa? Koetetaan vain viekotella sinua. Tämä on ainoa todellinen.»

Me tiedämme okkulttisesti, että ihminen tunnesielussaan eli »astraliruumiissaan» kasvattaa »himoelementaalia», niinkuin sitä teosofisella nimityksellä kutsutaan, sellaista elävää himon voimaa, jommoista siinä ei tarvitsisi olla. Ihmisellä pitäisi näet olla puhdas astraliruumis, joka ei mitään puhuisi, mutta hän on sensijaan kasvattanut tuollaisen himo-elementaalin, joka on elävä ja osaa puhua hänen sisässään. Se se viettelijänä puhuu hänelle, kun hän aikoo toteuttaa hyvää päätöstä: »huomenna on parempi aloittaa tai uudenvuoden päivänä, silloin jätät pahan taipumuksesi, — pitäähän olla vähän juhlallista, ei sitä nyt keskellä jokapäiväistä elämää . . .» Tuollaista keksii himo-elementaali, koska on kysymys sen elämästä tai kuolemasta: pitääkö sen vielä jäädä sieluumme imemään elonvoimaamme vai pitääkö sen tulla heitetyksi ulos?

Nyt ymmärrämme, mitä evankeliumissa on tarkotettu, kun Jeesuksesta kerrotaan, että hän usein auttoi »riivatuita». Nämä riivatut olivat kasvattaneet tai sallineet kasvaa itsessään tuon himo-elementaalin niin suureksi, että se lopulta sai heidän järkensä valtaansa. He tulivat kummallisella tavalla hulluiksi, niin että hetkeksi eivät olleet vastuunalaisia tai tietoisia omista teoistaan.

Jos tutkimme rikostiedettä ja rikollisten ihmisten sieluntilaa, huomaamme, että on sellaisia »rikoksellisia», kuten me heitä kutsumme, jotka muuten ovat siivoja ihmisiä, hyvinkin hiljaisia ja kainoja, mutta silloin tällöin joutuvat pahan valtaan, eivätkä osaa itseään hillitä. On esim. sellaisia murhaajia, joita tieteellisellä kielellä kutsutaan »himomurhaajiksi» (saksaksi Lustmörder), jotka murhaavat murhaamis-

halusta, jolle murha on aistillinen nautinto ja jotka usein ovat olleet tilaisuudessa murhaamaan monta ihmistä. Jack Halkaisija oli sellainen murhaaja. Kun heidän sieluelämänsä on tutkittu, on saatu selville, etteivät he voi hillitä itseään, kun himo yhtäkkiä tulee heidän päällensä; puuska alkaa päänpakotuksesta, he joutuvat pois suunniltaan, kulkevat ympäri, koettavat taistella vastaan, mutta lopulta lankeavat, etsivät tilaisuutta himonsa tyydyttämiseksi, syöksyvät onnettoman uhrinsa kimppuun, murhaavat hänet ja tuntevat sitten tavatonta nautintoa, kun lämmin veri juoksee. Usein juovatkin verta, ottavat kotiin osia ruumiista ja paistavat niitä. He ovat aivankuin hulluja sen hetken, mutta kun ovat täten tyydyttäneet itseään, tulevat he aivan rauhallisiksi ja ihmettelevät itse, kuinka ovat niin saattaneet tehdä. Kuitenkin ovat kuin tuomitut kohtaloonsa. Muutaman ajan perästä himo nousee uudelleen heidän sieluunsa eivätkä he jaksa sitä vastustaa.

Tämä on tapaus äärimmäistä laatua, mutta me tiedämme itsestämme, että jokainen paha himo meissä ilmenee samalla tavalla. Tyydytettynä se yhtäkkiä jättää meidät rauhaan, mutta herää ajan kuluttua uudestaan eloon. Tämä on se himoelementaali, jota meidän ei pitäisi itsessämme kasvattaa vaan päinvastoin ajaa ulos. Luulemme viettelyksen hetkinä, että me olemme itse tuo paholainen, se sokaisee meidät, mutta jos osaamme sanoa: sinä et ole minä, minä en ole paholainen, silloin se heti hämmästyä, sillä se ei voi kuulla ihmisen ääntä. Kun riivatut tulevat Jeesuksen eteen, hän vain puhuu heille, ja himo-elementaalit heti pelästyvät. Ne huutavat hänelle: Jeesus, Jumalan poika. Ne pelkäävät ihmisen ääntä. Mainitsen tutkijain tuntemaan salaisuuden. Kun himo-elementaali tulee erittäin eläväksi ihmisessä, se vetää puoleensa astraali-maailmasta yhden tai useamman olennon, jolla on samanlainen himo, ja silloin ihminen todella on »riivattu» hänellä on talossaan ryövärit.

Ihminen, joka ei tiedä hyvän taivasten valtakunnasta eikä enkelistä sisässään, on vaikeassa asemassa. Hänellä on mahdollisuus voittaa itsensä järkensä avulla, mutta tämä mahdollisuus voi viedä hänet vielä suurempaan pahuuteen, niinkuin teosofisesti sanotaan: mustaa magiaa kohti.

Sentähden viisaat ovat olleet sitä mieltä, että ihmisiä ei pidä liiaksi opettaa itseään hillitsemään. Elleivät he tiedä hyvästä, elleivät tiedä epäitsekkydestä, ei heidän eteensä pidä asettaa ihanteeksi ihmistä, joka järjellään hallitsee itseään ja samalla toisia ihmisiä. Sellainen ihanne alkaa kuitenkin meidän päivinämme kutkuttaa useita ihmisiä. Valta itsensä yli ja valta toisten yli ja tahto kylmä kuin teräs! Vaikkeivat he itse tiedä, heidän sisässään voi asua toinen himo, joka on julmempi ja pahempi vielä kuin eläimelliset himot, nim. halu hallita toisia ja nousta toisten yli. Tällainen vallan ja kunnianhimo nousee ihmisen sielussa aivan kuin pakosta, kun hän kieltäytyy eläimellisistä himoista ja oppii niitä voittamaan, mutta ei tiedä hyvästä eikä enkelistä. Näemmekin katsellessamme ihmiskuntaa surkean näytelmän: toisella puolella joukko ihmisiä, kaikenlaisten eläimellisten intohimojen ja paheiden vallassa, toisella puolella taas älykkäitä yksilöitä kunnianhimon, vallanhallun ja inhimillisen itsekkyyden orjina. Tämä kaikki kuuluu siihen pimeyden valtakuntaan, jossa ihminen elää, ennenkuin hän tietää enkelistä sisässäänsä, Jumalan valtakunnasta. Jos ihminen saa silmänsä eteen vain ihanteen voimasta ja vallasta, joutuu hän kulkemaan tietä, joka lopulta vie hänet mustaan magiaan, sillä musta maagikko on ihminen, joka täydellisesti hallitsee itseään. Hänellä ei ole mitään eläimellisiä intohimoja, hän on näköjään aivan puhdas; kun kohtaamme hänet astraalitasolla, hänen ei tarvitse näyttää mustuuttaan vaan voi pukeutua ihanaksi olennoiksi. Vaikka hän on susi lampaan eli oinaan vaatteissa, ei toinen sitä huomaa, sillä musta maagikko hallitsee astraalisia voimia. Onneksi sellaisia maagikoita ei ole paljon enää, eikä meidän ihmiskuntamme ole niinkään suuressa vaarassa joutua kauas mustalle tielle, jos vain saamme ihmisten silmät aukenemaan totuudelle. Sillä ihmiskuntamme yksilöissä on kaikissa mahdollisuus Jumalan valtakuntaan. Hyvä asuu jokaisen ihmisen sisällä ja jokaisen ihmisen luona on hänen enkelinsä, hänen korkeampi minänsä . . .

Kun me nyt ymmärrämme tämän, että ihminen on kahden voiman välillä, enkelin ja demoonin, ja ymmärrämme, että voidaksemme kulkea taivasten valtakunnan kaidalla tiellä, voidaksemme yhtyä enkelimme, meidän täytyy tehdä valinta, on luonnollista, jos me asetumme Jeesuksen opetuslasten kannalle, niinkuin meillä on oikeus tehdä, niin pian kuin olemme eläneet uudessa elämänymmärryksessä, on luonnollista, että opetuslasten tavalla kysymme häneltä: mutta kuinka sitten voi päästä taivasten

valtakuntaan, mitenkä on mahdollista siihen tulla?

Tämä kysymyksemme jo kuvastaa epäilevää aavistusta. Epäilemme, ettei taivasten valtakunta ole yksinomaan hyvän henkinen voima yleensä: aavistamme, että sillä nimityksellä on jokin salainen merkitys. Kuta vaikeammaksi pääsy siihen näyttää käyvän, sitä selvemmin ymmärrämme, että taivasten valtakunnalla tarkotetaan jotain määrättyä piiriä, jonka jäsenyys ei ole avoin kelle tahansa. Ymmärrämme, että taivastila sielussamme kyllä on usko Isän Jumalan johtamaan valtakuntaan, joka on meissä, mutta että taivasten valtakunta realistisena todellisuutena on piiri ihmisiä, jotka ovat vahvasti lupautuneet palvelemaan Jumalaa. Ihmiset, jotka osaavat valita ja ovat valinnan tehneet, sellaiset kuuluvat taivasten valtakuntaan. Todella pitkin ihmiskunnan historiaa, kaukaisista ajoista saakka on siis ollut ihmisiä, jotka ovat kuuluneet taivasten valtakuntaan! Kaikki ne ihmiset kuuluvat tuohon merkilliseen joukkoon, kaikki ne, jotka järkähtämättömästi ovat vallinneet enkelin, jotka palvelevat jumalaa eivätkä perkelettä, enkeliä sisässään eivätkä demoonia; kaikki ne sanalla sanoen, joita me tänä päivänä teosofisessa kirjallisuudessa kutsumme vihityiksi.

Me näemme todistuksen tästä evankeliumissa, kun Jeesus kysyy Pietarilta: kenen sinä sanot minun olevan? Pietari vastasi: sinä olet Kristus, voideltu, elävän Jumalan poika. Silloin Jeesus sanoi: sitä ei ole sinulle kukaan muu ilmottanut kuin Jumalan valtakunta itse, Isä itse, ja siis sinä kuulut myös meidän piiriimme. Minä annan sinulle taivasten valtakunnan avaimet, sinä voit avata ja sulkea, sinä tiedät valtakunnan salaisuudet ja voit näyttää portin toiselle ihmiselle ja esittää hänet vihittäväksi tämän meidän piirimme jäseneksi. (Matt. 16: 15-19).

Ja mitä äskeiseen kysymykseemme tulee, vastaa evankeliumi siihen valmistavasti kertomalla Jeesuksesta ja lapsista (Matt. 18: 2-10). Millä tavalla meidän tulee valmistua valtakuntaa varten, selittää Jeesus sanoillaan: »Ellette käänny ja tule niinkuin nämä lapset, ette voi astua taivasten valtakuntaan sisälle». Ja kohta jälestä hän lisää: »sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä taivaissa näkevät aina minun Isäni kasvot, joka on taivaissa». Tällä sanallaan Jeesus paljastaa merkillisen syvän psykologisen seikan lasten suhteen. »Heidän enkelinsä aina katselevat taivaallista Isää kasvoihin». Toisin sanoen lasten, korkeampi minä on siinä tilassa, että hänen katseensa aina on suunnattuna Jumalan valtakuntaan — hyvään — Isään.

Eikö sitten täysi-ikäisten ihmisten enkeli eli korkeampi minä ole samassa asemassa, että se aina katselee Isää kasvoihin? Ei. Tässä on merkillinen ero, sillä täysikasvanut ihminen, jonka sisässä on herännyt himoelementaali eli demooni ja joka elää luonnollisessa tilassa ja kuuntelee milloin luonnollisen hyvän, milloin paholaisensa ääntä, hän vetää puoleensa niin paljon voimaa ja huomiota korkeammasta minästään, että hänen enkelinsä on ikäänkuin nukkuvassa tilassa.

Muistakaamme Jeesuksen vertaus siemenen kylvöstä (Matt. 13: 24-25), josta ennen on ollut puhetta: silloin kun ihmiset nukkuvat, silloin paholainen tulee ja kylvää pahan siemenen. Tämä selitettiin niin, että kun ihmiset syntyvät alas tähän maailmaan, aineeseen, voi paha tehdä työtänsä heissä, koska he silloin nukkuvat. Jeesuksen vertaus on sanallisestikin tosi. Meidän korkeampi minämme on puoleksi nukkuvassa tilassa, silloin kun elämme pelkkää personallista elämää, sellaista, jossa emme tiedä hyvän voimasta eikä enkelistä itsestämme vaan ainoastaan personallisesta minästämme ja sen haluista. Silloin on meidän enkelimme avuttomassa tilassa, hänen täytyy vain antaa voimaansa personallisuudelle, mutta itse hän ei kykene mitään varsinaisesti tekemään.

Tämä on sääntönä aikuisten suhteen, mutta lasten laita on toinen. Pieni lapsi ei ole vielä tullut sellaiseen tilaan. Pienessä lapsessa ei vielä ole demooni herännyt, jos lapsi elää luonnollista elämää, eikä hänessä ole ristiriitoja kuin pinnalla. Pienessä lapsessa on tajunta oikeastaan korkeammassa minässä, enkelissä, ja enkelin silmät ovat suunnattuna hyvään, Isään Jumalaan ja Hänen valtakuntaansa. Senpätähden pienen lapsen elämä on niin tärkeä. Sentähden on niin suuresta merkityksestä, millä tavalla me kohtelemme pienokaisia, minkälaisen kasvatuksen me heille annamme, minkälaisessa ympäristössä annamme heidän olla, mitä annamme heidän nähdä. Sillä jos osaisimme oikein kasvattaa lapsia, jos

osaisimme oikein kohdella itseämme ja toisiamme, silloin kun olemme pieniä, niin me voisimme kasvattaa sillä tavalla — sanon tämän aivan kuin teoriana, en tietysti sitä ole kokenut — voisimme kasvattaa lapsia sillä tavalla, että heidän enkelinsä aina saisivat katsella Isää Jumalaa taivaissa, että he tulisivat tietoisiksi jo pieninä persoonallisessa tajunnassaan omasta jumalallisesta itsestään.

Jos lapsille puhuu hyvästä enkelistä — sen jokainen meistä on kokenut, — he innolla ja harrastuksella ottavat sellaisia sanoja vastaan, he ymmärtävät. Kuka on paremmin ymmärtänyt lapsia kuin Topelius meillä? — ja me muistamme, kuinka hän sekä näytöskappaleissaan että saduissaan antaa valkoisen enkelin toiseen korvaan kuiskata hyvää ja mustan toiseen korvaan kuiskata pahaa. Hän on runoilijana aavistanut totuuden! Mutta lapsessa ei ole pahan voima samanlainen kuin aikuisessa. Lapsi aina pelkää pahaa itsessään, kun hänelle siitä on huomautettu. Jos nyt lapsi saataisiin uskomaan enkeliin, tahtomaan aina olla sen luona, sitä kuunnella, että se lakkaamatta saisi voisi katsella Isää kasvoihin, silloin olisimme ratkaisseet kasvatuksen vaikean problemin, silloin olisimme alkaneet luoda uutta ihmiskuntaa . . .

Tällä sanallaan on Jeesus näyttänyt, kuinka meidän pitää olla, jos tahdomme nähdä taivasten valtakunnan portteja. Meidän täytyy kasvattaa itseämme yhä tietoisemmiksi hyvän yliherruudesta sielussamme, ettemme vedä enkelin voimaa ja huomiota itsekkääseen elämäämme. Meidän enkelimme tosin ei pahaa näe, se ei ole samalla tavalla persoonallisesti itsetietoinen kuin me olemme pahasta meissä, enkelimme vain nukkuu. Mutta meistä riippuu, saisiko enkelimme olla hereillään. Ja kun enkeli on hereillään, silloin se luonnollisesti katsoo Isää silmiin.

V.

JEEСУKSEN VIISI KÄSKYÄ.

N. k. vuorisaaṁna Matt. 5-7 luvuissa tunnustetaan yleisesti maailman kirjallisuuden helmeksi, mutta meidän täytyy myöntää, että ne opetukset, jotka annetaan vuorisaaṁnassa, eivät saa vastaavaa ymmärrystä osakseen kristikunnassa. Vuorisaaṁnan siveyskäskyissä m. m. kielletään, jos vähänkään tunkeudumme Jeesuksen opin henkeen, sotiminen ja aseitten kantaminen, mutta kun kristikunnassa jotkut ihmiset yrittävät noudattaa näitä Mestarinsa opetuksia, silloin heidän täytyy muodostaa kirkonopista poikkeavia lahoja kuten esim. kveekarit, tai sitten heitä kohdellaan »porvarillisen» lain rikkojina ja heitetään vankeuteen tai muulla tavalla vainotaan. Monet muut esimerkit todistavat meille, että kristikunta ei ole ottanut vakavalta kannalta vuorisaaṁnaa, vaikka se myönnetään kauniiksi ja ihanaksi ja suurenmoiseksi. Kun meidän aikaamme viime vuosisadalla suuri venäläinen profeetta ja kirjailija Leo Tolstoi yritti tunkeutua vuorisaaṁnan henkeen ja selittää sitä, ja kun hän sieltä kaivoi esille nyt nuo kautta maailman kuulut ja tunnetut Jeesuksen viisi käskyä, jotka täydellisesti poikkeavat Mooseksen vanhoista kymmenestä käskystä, niin maailma kyllä tunnusti hänen neronsa ja vilpittömyytensä, mutta harvat menivät niin pitkälle, että vakavasti tunnustivat Tolstoin tulkinneen Jeesuksen oppia oikein. Useimmat uskovaiset, vilpittömät ja hartaat kristityt olivat sitä mieltä, että Tolstoi meni käsityksissään liian pitkälle, sillä hänhän lyhyesti sanoen tahtoi muodostaa koko yhteiskunnallisen elämän toisenlaiseksi Jeesuksen käskyjen nojalla.

Nämä viisi käskyä, jotka vuorisaaṁnassa annetaan, rakentavat todella uuden yhteiskunnan, muuttavat koko vanhan yhteiskunnallisen elämän. Tolstoi kutsuukin kristinuskoa uudeksi siveysopiksi. Tolstoin opin kulmakivi on väite, ettei pitäisi olla tuomareita, ei virkaloitoksia, ei hallituksia. Hän sanoo, että tämä on kristillisen hengen mukaista, mutta kristikunta on ymmärtävinään, ettei niin ole voinut olla Jeesuksen tarkoitus, koska silloin yleensä yhteiskunnallinen elämä tehtäisiin mahdottomaksi. Meidän kristikuntamme siis ei ollenkaan käsitä, minkälaiseksi muodostuisi yhteiskunnallinen elämä, jos käytännössä voitaisiin toteuttaa vuorisaaṁnan käskyjä, niinkuin Tolstoi ne on esittänyt.

Mutta tarkotuksemme ei ole esittää Tolstoin oppia. Mainitsimme hänen nimensä, koska mielestämme kristityn velvollisuuksiin meidän aikaamme kuuluu tutustuminen Tolstoin oppiin ja sitä perinjuurin pohtiminen. Meidän tehtävämme on tutkia vuorisaaṁnaa sinään, tutkia, mitä uusia näköaloja ihmisen henkiseen kehitykseen nähden Jeesuksen käskyt ja muut opetukset avaavat sille, joka eläytyen evankeliumin henkeen näkee niissä tieteellisiä tienviittoja taivasvallan tavoittelijalle.

Vuorisaaṁnan alussa sanotaan, että »kun Jeesus näki kansan, hän nousi ylös vuorelle, ja kun hän oli istuutunut, tulivat opetuslapset hänen tykönsä ja hän puhui». Tässä viitataan nimenomaan siihen, että kansaa oli paljon, mutta että Jeesus puhui vain opetuslapsilleen.

Kuitenkin sanotaan vuorisaaṁnan lopussa: »ja tapahtui, koska Jeesus oli lopettanut nämä puheet, että kansa hämmästyi hänen oppiansa, sillä hän opetti heitä voimallisesti eikä niinkuin kirjanoppineet». Tässä on näennäisesti pieni ristiriita. Alussa sanotaan, että hän puhui opetuslapsille, lopussa, että kansa myös oli kuullut.

Realistisesti ymmärrämme sen niin, että joukko kansaakin nousi opetuslasten jälessä vuorelle ja tällä tavalla tuli kuulleeksi niitä puheita, joita Jeesus piti ympärillään oleville opetuslapsille. Toiselta puolen on ehkä evankeliumin kirjottaja kekseliäällä tavalla viitannut seikkaan, jota voisimme kuvata seuraavasti: »vaikka nämä opetukset ovat aiotut opetuslapsille, saa myös kansa niitä kuunnella ja hämmästyä. Kansa ei kuitenkaan niitä täydellisesti ymmärrä, ennenkuin se on ymmärtänyt Jeesuksen vertaukset. Ainoastaan se,

joka ymmärtää, saattaa täydellisesti ottaa vastaan, mutta se, joka ei vielä ymmärrä, voi kuulemastaan sittenkin hyötyä». Ja tosiaan: vaikka kristikunta ei ole ymmärtänyt näitä käskyjä — sillä jos se olisi ymmärtänyt, se olisi tietysti noudattanut — on se kuitenkin löytänyt niistä paljon ohjausta, johdatusta, mielen kehotusta, oppia, neuvoa ja lohdutusta, silloin kun se ahdingossaan on vuorisaarnaa lukenut.

Vasta kun olemme Jeesuksen vertausten avulla saaneet käsityksen Jumalan valtakunnasta hyvän valtakuntana, joka on meidän sisällämme, ja vertausten mukaan eläytyneet tähän uuteen maailmankatsomukseen; vasta kun siinä elettyämme olemme ymmärtäneet Jeesuksen selityksen kahdesta maailmanvallasta, hyvän ja pahan valtakunnasta, ja hänen oppinsa kahdesta olemuksesta eli mahdista ihmisen sisällä, nim. hyvän voimasta eli enkelistä ja pahan voimasta eli demonista; vasta kun olemme tämän kaiken käsittäneet ja saaneet lapsen mielen, niin että enkelimme taivaissa osaa katsella Isää kasvoihin, — vasta sitten voimme alkaa syventyä vuorisaarnan uusiin käskyihin.

Vuorisaarna alkaa kahdeksalla autuuden lupauksella. Syrjäytämme ne nyt — olen niistä kyhännyt kirjotuksen »Jumalan valtakunnan salaisuudet», joten se, joka tahtoo tietää, mitä niistä ajattelen, voi lukea tämän kirjasen. Niiden perästä tulee vuorisaarnassa Jeesuksen esittämät viisi uutta käskyä.

Nämä käskyt ovat uusia, sillä ne alkavat kaikki samalla kaavamaisella lauseella: »te olette kuulleet sanotuksi vanhoille, mutta minä sanon teille . . .», ja ensimmäinen uteliaisuutemme koskee sentähden kysymystä, miksi Jeesus antoi uusia käskyjä ja mitä hän niillä tarkoitti.

Vastauksen tähän kysymykseen saamme ainoastaan, jos osaamme asettua opetuslasten kannalle.

Kysymyksessä on meidän jäsenyytemme Jumalan eli taivasten valtakunnassa. Jumalan valtakunta ei ole tästä maailmasta, mutta me olemme saaneet silmämme auki näkemään, mitä Jumalan valtakunta on, ja olemme tulleet *aivan kuin* sen valtakunnan kansalaisiksi, sillä olemme koettaneet elää Jeesuksen vertausten mukaisesti ja toteuttaa uutta maailmankatsomusta. Yhtäkaikki kansalaisoikeutemme valtakunnassa on toiseksi vaillinaista ja puolittaista; se on enemmän teoretista kuin käytännöllistä laatua. Miksi? Siksi ettemme sitä aistimillamme vielä tajua. Emme valtakuntaa näe emmekä ihmisiä siinä, emme näe, ketkä siinä ovat jäseniä ja minkätähden toiset ihmiset eivät ole sen jäseniä.

Ajatelkaamme elämäämme tässä ulkonaisessa maailmassa. Jokainen meistä tietää tässä elävänsä, tietää, millä keinoin tässä hengissä pysymme; me myös näemme toinen toisemme, saatamme arvostella toisiamme, kiittää ja moittia. Onko nyt taivasten valtakunta kerrassaan toisenlainen maailma? Eikö mikään, mikä sopii määriteltäväksi ja sanottavaksi näkyväisestä maailmasta, pidä paikkaansa taivasten valtakunnasta? Tietysti tämä valtakunta on toinen kuin näkyväinen maailma, sillä se on meidän maailmamme sielullisina ja henkisinä olentoina. Mutta se on todellinen ja ulkokohtainen omalla tavallaan ja me saatamme siitä puhuessamme käyttää sanoja semmoisia kuin tajuta, havaita, nähdä, kuulla j. n. e. yhtä hyvin kuin fyysisestä todellisuudesta. Siksi olemmekin sokeita, jotka kuljemme hämärissä, tietä tunnustellen, ennenkuin olemme itsetietoisia kansalaisia taivasten valtakunnassa. Ja itsetietoisia kansalaisia olemme vasta sitten, kun näemme, että se on olemassa, näemme, ettei ole puhetta vain kauniista asioista, korupuhetta pilventakaisista, vaan että todella on olemassa maailma, sielujemme kuningaskunta, jossa henkimaailman voimat hallitsevat, vaikka se fyysisille silmillemme on näkymätön. Ja kuinka voisimme »nähdä», ellei meissä herää ja kehity jonkinlaisia uusia aistimia, jotka asettavat meidät yhteyteen taivasten valtakunnan kanssa?

Tämä on tietenkin Jeesuksen tarkoitus. Jos hän on pyytänyt meitä tulemaan jäseniksi taivasten valtakuntaan, jos hän on sanonut meille, millä ehdolla voimme siihen päästä, jos hän on näyttänyt meille, että siinä valtakunnassa ei olla yhdenvertaisia vaan voidaan puhua »pienistä» ja »suurista», ei hän ole voinut muuta tarkoittaa kuin että: jos me noudatamme hänen käskyjensä, silloin pääsemme itsetietoisiksi kansalaisiksi uudessa valtakunnassa ja silloin meissä heräävät ne aistit, joiden avulla voimme huomata olemamme sen jäseniä ja huomata, miten toiset ihmiset yksilöllisesti siihen suhtautuvat.

Jeesuksen viisi uutta käskyä vuorisäärnassa ovat nimenomaan mystillisiä osviittoja, jotka ovat omiansa, kun me niitä noudatamme, herättämään meissä uusia aisteja. Ne ovat toisin sanoen tieteellisiä neuvoja — selvää salatedettä, kuten sanoisimme. Kun nyt siirrymme näihin käskyihin, huomautamme ensin, että ne jakautuvat kahteen ryhmään. Edelliseen kuuluvat kolme ensimmäistä, jälkimäiseen kaksi viimeistä. Edelliset opettavat meitä näkemään toisia ihmisiä sielullisina olentoina ja kaksi viimeistä käskyä opettavat meitä näkemään itse taivasten valtakuntaa uutena maailmana.

Jeesuksen käskyjä ei tietenkään tarvitse eikä saa yrittää noudattaa perätysten, vaan kaikkia yhtäaikaan, kuitenkin sillä tavalla että määrättyyn käskyyn kulloinkin kohdistetaan pääpaino. Eikä niiden noudattaminen saata tapahtua koneellisesti niinkuin »hyvien tapojen», sillä ne ovat elävää henkeä ja kohoavat aina ihanteina korkealle realistisen maailman yläpuolelle. Ainoa, minkä osaamme, on yrittää niitä noudattaa.

1.

Ensimmäinen käsky kuuluu: »Te kuulitte, mitä sanottu oli vanhoille: ei sinun pidä tappaman; mutta jokainen, joka tappaa, hänen pitää tuomioon vikapää oleman. Vaan minä sanon teille: että jokainen, joka tyhmästi vihastuu veljellensä, hänen pitää tuomioon vikapää oleman; mutta jokainen kuin sanoo veljellensä: rhaka, hänen pitää neuvon alle vikapää oleman; mutta jokainen, joka sanoo: sinä tyhmä, hänen pitää helvetin tuleen vikapää oleman». (Matt. 5: 21, 22).

Tahdon heti huomauttaa, että sana »tyhmästi» puuttuu samasta käskystä, kun se mainitaan Luukaan evankeliumissa, johon seikkaan, kuten tunnettu, Tolstoi panee suuren merkityksen, pitäen sitä alkuperäisenä tekstinä. Nyt kuitenkin uudempien tutkimusten mukaan näyttää olevan siten, että alkuperäisissä käsikirjotuksissa, sekä evankeliumiteksteissä että kirkko-isien otteissa sana »tyhmästi» tavataan. Mutta on olemassa eräs vanha kirjailija Cassianus, joka sanoo samalla tavalla kuin Tolstoi meidän aikanamme, että sana »tyhmästi» on lisätty perästäpäin. Ja vaikka oppineet tästä riitelisivät omalla tavallaan ja päättelisivät mihin päin tahansa, täytyy minunkin salatieteellisten syitten perusteella tunnustaa olevani sitä mieltä, että Jeesus ei ole käyttänyt tätä sanaa, vaan että hän todella on sanonut: »joka vihastuu veljellensä, on vikapää tuomioon».

Vanha käsky: »ei sinun pidä tappaman» koskee ulkonaista elämää fyysisessä maailmassa ja neuvoo meille, mitenkä meidän pitää käyttäytyä yhteiskunnassa, ettei syntyisi häiriötä yhteiselämässä. Kun katselemme maailmaa ympärillämme, huomaamme, että — sodankäyntiä lukuunottamatta — ihmiset jo yksilöinä ovat oppineet olemaan tappamatta toisia ihmisiä. Tietysti silloin tällöin tapahtuu murhia, mutta niitä täytyy pitää poikkeustapauksina. Yleensä ihmiset eivät vihassaan mene niin pitkälle, ja tämän nojalla vallitsee järjestys yhteiskunnassa. Yleinen mielipide on ehdottomasti murhaa vastaan. Ja vaikka ihmisen, joka vihasta tai kostonhimosta tai muusta syystä on tappanut toisen, olisi sisässään sitä mieltä, että hänen tekonsa oli oikea; vaikka hänen rikoksensa ei tulisi ilmi vaan jäisi ainaiseksi salaisuudeksi hänen ajatuksensa ja sydämensä kesken, niin huomaisimme yhtäkaikki merkillisen ilmiön: ihmismurhaaja ei saa rauhaa omalta tunnoiltaan. Vaikka hän järjessään vakuuttaa itsellensä tehneensä oikein, kun tappoi »tuon roiston», kuuluu alituisesti hiljainen ääni sydämen takaa: »sinä et tehnyt oikein, sinä rikoit Jumalan lakia vastaan. Tiesithän, että elämässä vallitsee salaperäisiä hengen lakeja, joita ei saa rikkoa». Ja vaikka on kysymyksessä sotamies, joka ei omasta alotteestaan eikä omalla vastuullaan ole veljeään tappanut, vaan toisten käskystä, huomaamme samojen elämän lakien vaikuttavan hänessäkin: joko hänen mielensä täyttyy kauhulla sodankäyntiä vastaan tai hänen sydämensä tylsistyy, hänen käsityksensä hyvästä ja pahasta raaistuu ja hän kadottaa jotakin alkuperäistä ihmishienouttaan.

Kun vanhat viisaat ovat antaneet käskyn, he ovat sillä vain paljastaneet elämänlain, jota vastaan meidän ei pidä rikkoa.

Mutta Jeesus uudessa käskyssään syventää koko asian. Hän ei puhu enää ihmisten ulkonaisesta suhteesta toisiinsa. Hän ei puhu enää tappamattomuudesta, sillä hän edellyttää, että sitä käskyä tunnetaan ja noudatetaan. Hän puhuu opetuslapsille taivasten valtakunnan salaisuuksista, ja hän sanoo: »jos tahdot tulla itsetietoiseksi kansalaiseksi tässä ihmeellisessä sielunmaailmassa, silloin et saa suuttua».

Hänen käskyänsä ei saa käsittää pintapuolisesti. Se ei tarkoita, että ihmisen pitäisi aina tukahuttaa suuttumuksensa eikä näyttää vihastuneelta. Tämä yksin veisi suoranaiseen ulkokultaisuuteen. Saattaahan ihminen, jos hän on vähääkään valtiomies, näyttää koskemattomalta, vaikka häntä sisäisesti suuttuttaa. Tämä on aristokratinen menettely ja seuraelämässä kaunis tapa. Sanotaan, että kiinalaiset ja japanilaiset tulevat erittäin kohteliaiksi toisilleen, kun he suuttuvat. He alkavat ladella mitä mieleisimpiä kohteliaisuuksia ja tulevat yhä tynemmiksi, kuta julmemmin viha raivoo sisässä. Länsimaillakin jokainen hienosti sivistynyt mies ja nainen hillitsee vihaansa ja kauhistuu olentoa, joka suuttuu ja raivoo.

Mutta kieltämättä semmoinen suuttumattomuus on ulkokultaisuutta. Totuuden ja rehellisyyden kannalta pitäisi ihmisen näyttää suuttumuksensa, näyttää, mitä on hänen sydämessään, eikä kantaa vihaa sisässään.

Jeesus ei ole käskyssään tarkottanutkaan ulkonaista käytöstä sinänsä. Hänen ohjeensa tähtää syvemmälle. Hän puhuu sydäimestä. Hän tarkoittaa, ettemme saisi sisässämme, sydämessämme suuttua. Koko hänen käskyksensä on elämää eikä muotoa. »Älä sydämessäsi vihastu». Kukaties ihminen, joka sisäisesti ei ollenkaan ole suuttunut, voi käyttää yhtä kovaa kieltä kuin Jeesus itse evankeliumien kertimuksten mukaan, kun hän sanoi: »voi teitä kyykäärmeitten sikiöt», — kukaties hän voi olla yhtä suuttuneen näköinen kuin Jeesus, kun hän ruoskalla ajoi ulos eläimet temppeleistä. Kukaties. En tiedä, sanon vain kukaties. Sillä tässä ei ole lainkaan kysymys muodoista vaan hengestä ja elämästä. Senpätähden suuttumattomuus on ihanne, johon lakkaamatta saamme pyrkiä. Koska me sen saavutamme? Silloin ehkä, kun olemme Mestareita. Ja totisesti meidän pitää varoa, ettemme itsellemme kerskaile: minä olen sentään ihanteen saavuttanut. Sillä kuinka puhdas olisikaan meidän sydämemme, jos se todella olisi puhdas?

Mitä varten Jeesus sitten antaa tämän käskyn? Mikä salainen merkitys sillä on? Koska käskyjen tarkoitus on herättää meissä uusia aisteja, jotta tulisimme tietoisiksi kansalaisiksi uudessa maailmassa, niin mitä on tarkotettu tällä ensimmäisellä käskyllä?

Sillä on tarkotettu hyvin merkillistä asiaa. Jos puhuisin kuin salatieteilijä, sanoisin, että sillä on tekemistä meidän salaisen otsamme kanssa. Kun me suutumme, kun me sisässämme loukkaannumme tai harmistumme, panemme näkymättömän käyttövälineemme määrättyllä tavalla värähtelemään, herätämme määrättyjä voimia liikkeelle näkymättömässä sieluruumiissamme, voimia, jotka meitä sokaisevat sillä tavalla, ettemme osaa nähdä emmekä ymmärtää toisten ajatuksia. Mutta kun pyrimme suuttumattomuuteen, tulemme suvaitseviksi, järkeviksi, vapaamielisiksi ja ymmärrämme toisten ihmisten ajatuksia. Ennen saatoimme olla varsin selvillä omasta ajatuskannastamme, omasta maailmankatsomuksestamme. Olimme valmiit vainoamaan koko maailmaa »totuuden takia», niinkuin uskovaiset useinkin ovat tehneet. Olimme valmiit — ainakin mielikuvituksessamme — hakkaamaan pään toiselta, jos hän ei osannut nähdä niinkuin me. Mutta kun aloimme poistaa vihan ja suuttumuksen sydämeistämme, silloin oli ensimmäinen saavutuksemme, että meille aukeni uusi maailma, ihmisten ajatusmaailma. Opimme huomaamaan, että muutkin ajattelivat. Kummalista kyllä emme ennen sitä älynneet! Ja kuta enemmän sydämemme puhdistuu, sitä selvemmin näemme, että ihmiset, meidän veljemmekin ajattelevat ymmärtävästi ja järkevästi. Opimme ajattelemaan jokaisen ihmisen kannalta.

Oletteko tavannut ihmistä, joka tässä suhteessa on työtä tehnyt ja voittoja saavuttanut? Jokainen, joka tulee semmoisen luo, kertoo hänelle omasta itsestään, paljastaa hänelle sielunsa syvimpiä salaisuuksia, puhuu hänelle suoraa kieltä omasta maailmankatsomuksestaan. Hän tekee sen vaistomaisesti, sillä hän aavistaa saavansa suurinta myötätuntoa ja ymmärrystä osakseen. Ja hän saa. Tämä on ensimmäinen

saavutus, että alamme ymmärtää ihmisiä ihmisinä. Eikä minun tarvitse puhuakaan siitä toisesta puolesta saavutuksessa, että alamme ymmärtää eläimiä, kasvia, kiviä, luonnonvoimia, koko maailmaa, ja että — ihmeellistä kyllä — alamme nähdä, mitä ihmiset ajattelevat, vaikeivat sanaakaan sano meille.

2.

Ja kun siirrymme toiseen käskyyn, niin se kuuluu näin:

»Te kuulitte sanotuksi vanhoille: ei sinun pidä huorin tekemän. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo vaimon päälle himoitaksensa häntä, niin hän teki jo huorin hänen kanssansa sydämessään». Taas on ensimmäiseksi viitattu Mooseksen vanhaan käskyyn: älä tee aviorikosta, jolla Mooses tahtoi järjestää ulkonaisia oloja maailmassa. Hän sanoi: te voitte elää onnellisesti yhteiskunnassanne, jos ette tee aviorikosta.

Nyt täytyy tunnustaa, että ihmiskuntamme ei ole tätä kuudetta käskyä oppinut noudattamaan edes niinkään paljon kuin viidettä: ei sinun pidä tappaman, sillä jälkimäinen käsky käy heti useimpien ihmisten järkeen, jota vastoin edellinen on tullut yhä hämäävämmäksi kuta kauemmin sitä on saarnattu. Syy tuntuu olevan siinä, että Mooseksen kuudes käsky näyttää aikamme ihmisistä liian pintapuoliselta. Se saattaa tyydyttää uskovaisia, mutta onhan koko uudenaikainen kulttuurimme pyrkinyt siihen, että tunnustettaisiin korkeampi pohja avioliitolle kuin papin pyhittämä lupaus. Meidän aikamme ihmisten mielestä ei ole mitään pyhää siinä, että kaksi ihmistä on mennyt yhteen ja pappi on ollut heitä siunaamassa ja toisia on ollut todistamassa, — kun kuitenkin jonkun ajan kuluttua hetken huumaus on ohi, onni on poissa, sopu on rikottu ja katkeruus, väärinkäsitys ja ylenkatse on astunut kodin kynnyksen yli. Sattuupa sitten vielä jommankumman aviopuolison elämän tielle uusi toveri, joka voittaa hänen sydämensä ja jota hän tuntee todellisesti rakastavansa. Mitä on hänen silloin tehtävä? Jatkettava onnetonta yhdyselämänsä vihityn puolisonsa kanssa vaiko tehtävä aviorikos? Meidän aikamme sivistys antaa myötätuntonsa kärsivien ihmisten tunteille ja ajattelee: ensimmäinen avioliitto oli erehdystä, se ei ollut pyhä avioliitto, sillä avioliiton ainoa pyhä perusta on keskinäinen rakkaus. Niinhän aikamme kirjailijat ja runoilijat ylistävät miehen ja naisen välistä rakkautta ja inhoovat avioliittoa, joka on rakennettu muulle perustalle kuin rakkauden. Sentähden meistä tuntuu, että Mooseksen käsky: älä tee aviorikosta, on pintapuolinen ja vanhanaikainen.

Tai ehkä voisimme kääntää asian toiseen päin ja sanoa, että käsky on vielä liian uudenaikainen? Ehkä olemme siinä määrin kiinni vanhan ajan muodoissa, ettemme saata olla tekemättä aviorikoksia. Avioliiton kehityshistoria on kirjavanmuotoinen. Yksi-avioisuus ja sen vaatima ehdoton uskollisuus on ehkä asia, jota emme vielä ole tyystin oppineet. Ehkä Mooseksen käsky niin ollen on vielä liian korkea meille jokapäiväisille ihmisille?

Ja jos myönnämme, että kuudes käsky on vaikea toteuttaa, kuinka paljon vaikeampi onkaan Jeesuksen uusi käsky? Kuitenkin hän nimenomaan sanoo: jokainen, joka katsoo vaimon päälle himoitaksensa häntä, se teki jo huorin hänen kanssansa sydämessään. Eipä siinä kyllin, että teko kielletään; se on itsestään luonnollinen asia — yhtä luonnollinen kuin tappamattomuus. Tuomio kohtaa ankaruudessaan paljon arempia asioita: sydämen salaisia ajatuksia. Mihin Jeesus siis tähtää? Mitä hänen mielestään on pahaa? Mistä on kysymys? Onko kysymys rakkaudesta vai onko kysymys munkki-ihanteesta? Pitäkö ihmisen elää yksin ja olla niin sanoaksemme vihamielisellä kannalla koko sukupuoli-asiaan? Sitäkö Jeesus on tarkottanut?

Muutammat ovat tietenkin käsittäneet käskyn niin, että Jeesus on kieltänyt luonnollisen sukupuoli-elämän, kieltänyt synnyttämästä lapsia maailmaan ja jatkamasta sukuaan; skoptsit Venäjällä runtelevat ruumistaan kelvatakseen jumalalleen. Mutta ehdottomasti tämä on väärinkäsitystä. Jo se, että käskyssä käytetään sanaa »aviorikos», osottaa, ettei ole kysymyskään aviottomuudesta. Sillä kuinka toinen voisi tehdä aviorikoksen kuin se, joka on aviosuhteessa?

Käytännöllisesti katsoen ei »sukupuolista pulmaa» sillä tavalla voisi ratkaistakaan. Jos todellinen aviottomuus ja »neitseellisyys» olisi opetuslapsiuden ehto, ei kykenisi moni edes pyrkimään opetuslapsiksi. Lukuunottamatta niitä harvoja, joista Jeesus nimenomaan sanoo, että »muutamat ovat taivasten valtakunnan tähden tehneet itsensä aviottomiksi . . .», useimmat pyrkijät joutuvat voimattoman yksinäisyyden tunnon valtaan, joka tekee heidän henkisen edistymisensä toivottoman raskaaksi, elleivät saa apua. Ihminen on siksi nuori vielä sieluna, että hän kaipaa ystävää, ja hänen rakkaudenkaipuunsa on siksi läpitunkeva, että hän kaipaa toveria juuri sukupuoli-elämässä. Ainoastaan silloin kun hän rakastaa toista ihmistä ja menee avioliittoon, saaden sillä tavalla sukupuolielämänsäkin luonnollisella tavalla järjestetyksi, ainoastaan silloin tavallinen pyrkijä saattaa ruveta puhdistamaan sydäntään Jeesuksen käskyn mukaisesti. Jos nuori pyrkijä heti katselisi ihannetta silmästä silmään ja ajattelis: minä tahdon olla pyhimys, kävisi hänelle epäilemättä samalla tavalla kuin tiedämme, että vanhan ajan n. k. pyhimyksille kävi. He menivät erakoiksi ulos metsiin tai vuorille. He pakenivat luonnollista ihmismaailmaa, he eivät tahtoneet iloita siitä, että heillä oli ystäviä, he eivät uskaltaneet rakastaa elävää »houkuttelevaa» naista, — vaan heittäytyivät sen sijaan paljon vaarallisempaan yksinäisyyteen, kutsuivat esille omasta sielustaan kaikenlaisia houkuttelevia kuvia, ja saattoivat siten lopulta itsensä omissakin silmissään mitä kurjimmiksi syntisiksi. Entä syy tähän salaiseen tappioon? He yrittivät saavuttaa »pyhimysastetta», ennenkuin kunnolleen osasivat rakastaa. Jeesuksen uusi käsky edellyttää sentähden, että opetuslapsiksi pyrkijän rakkaus- ja sukupuolielämä on inhimillisellä tavalla järjestetty. Ja opetuslapselta hän sitten vaatii, ettei niitä suhteita, joihin opetuslapsi ihmisenä on joutunut, loukattaisi tai rikottaisi. Niin ollen hän antaa jyrkän käskynsä, joka samalla neuvoo, millä tavalla opetuslapsi voi pyrkiä sydämen puhtauteen käskyn viittomaa suuntaa. Sanoohan Jeesus suoraan ellei sanallisesti: »sinun täytyy varoa ei ainoastaan tekoja, mutta ennen kaikkea himokkaita ajatuksia ja tunteita, sillä jo se, että katsot toiseen naiseen tai mieheen ajatuksella: ah, jos saisin sinua omistaa ja rakastaa, on aviorikosta. Mutta tässäkin suhteessa ei saa olla ulkokultainen. Parempi ulkonainen aviorikos kuin saastan säilyttäminen omassa sydämessään, koska ajatus kuitenkin lopulta vie tekoon. Olkoon siis sinun sydämesi puhdas!»

Ja kun sitten kysymme; mitä Jeesus salatieteellisesti tarkoittaa sillä, että hän opetuslapsille sanoo: sinun sydämesi pitää olla puhdas? mitä hän oikein tahtoo heissä kehittää? niin vastaamme taas kuten edellä: hän tahtoo avata uutta aistia, joka taas panee opetuslapsen syvemmin ymmärtämään ihmisiä.

Kokemus opettaa, että jos tunteissamme himoitsemme toista sukupuolta olevaa henkilöä, silloin emme ymmärrä häntä ihmisenä, emme ymmärrä hänen tunteitaan. Sanotaankin, että rakastuneet ovat sokeita. Näennäinen ymmärtämys voi vallita heidän kesken, jos rakastuminen on molemminpuolinen. Mutta sattuman varassa on, ymmärtävätkö he toisiaan ihmisinä. Kuinka usein tässä erehtyvät! Menevät avioliittoon ja vasta perästäpäin seuraa herämys: »herranen aika, niinkö sinä oikeastaan tunnet? ja näin minä olen aina tuntenut!» Aukeaa mitä kauheimpia onnettomuuden kuiluja avioliitoissa juuri sen kautta, että aviopuolisot eivät ole ymmärtäneet toistensa tunteita. Tämä on niin pulmallinen asia, että todella on kuin arpajaisiin osaa ottaminen, jos yrittää naimisiin, kuten madame Blavatskyn oli tapana sanoa.

Tämän sielullisen lain tuntijana Jeesus sommitteli uuden käskynsä. Ainoastaan siinä määrin kuin olemme puhtaat itsekkäistä ja himokkaista tunteista saatamme ymmärtää toisten ihmisten tunne-elämää ja suoda heille veljellistä myötätuntoamme. On aivan kuin Jeesus sanoisi: »vaikkette ymmärtäisi omaa vaimoanne tai miestänne, niin puhdistakaa sydäntänne, että edes opite ymmärtämään toisia ihmisiä ja heidän tunteitaan. Sillä jos tahdotte tulla taivasten valtakunnassa itsetietoisiksi, teidän täytyy oppia ymmärtämään oikein ihmistunteita.» Ja tiedämmehän kokemuksesta, että kun olemme sellaisen ihmisen seurassa, jonka sydämessä ei asu himoja, hän ymmärtää meidän tunteitamme ja osaa niitä analysoida, arvostella, näyttää, mitä niissä on hyvää, mitä ei. Onpa tällä puhdistuksella toinenkin puolensa, josta vain ohimennen mainitsen. Opimme ymmärtämään paitsi yksilön myös luonnon tunne-elämää ja herätämme vähitellen itsessämme kyvyn nähdä toisten tunteita, heidän niitä ilmaisematta, toisin sanoen opimme näkemään auroja.

Kolmas käsky kuuluu:

»Te kuulitte sanotuksi vanhoille: älä vannoo väärin, mutta pidä valasi Herralle. Vaan minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko, ei taivaan kautta sillä se on Jumalan istuin; eikä maan kautta, sillä se on hänen astinlautansa, ei myös Jerusalemin kautta, sillä se on suuren kuninkaan kaupunki; ei sinun myöskin pidä vannoman pääsi kautta, sillä et sinä voi yhtään hiusta valkeaksi eli mustaksi tehdä. Vaan teidän puheenne pitää oleman: on, on, ei, ei: mutta mitä siihen lisätään, se on pahasta.»

Tässäkin on Mooseksen laissa löytyvä vanha käsky: älä vannoo väärin vaan pidä valasi Herralle. Se on käsky, joka tarkoittaa elämää ulkonaisessa maailmassa, joka järjestää ulkonaisia oloja. »Älä vannoo väärin mutta pidä valasi Herralle.» Mitä tämä käsky edellyttää? Se edellyttää selvästi kahta asiaa: ensiksi, että kun totuutta aikoo puhua, silloin täytyy vannoa Jumalan nimen kautta, ja toiseksi, että yleensä puheessa ei vaadita rehellisyyttä! Tätä käskyä ei voisi antaa muille kuin ihmisille, jotka yleensä saavat valehdella, mutta joiden on pakko joissakin tilaisuuksissa olla rehellisiä ja puhua totta. Ja kuinka lienee ihmiskuntamme laita? Jokainen meistä on kokenut, että epärehellisyyttä on paljon, valhetta on paljon, sekä ihmisten yksityisessä, että valtiollisessa, uskonnollisessa ja virallisessa elämässä.

Näin ollen saattaa todella olla korkeammanlaatuista juhlatilaisuutta, aivankuin jumalanpalvelusta, kun ihmiset joskus puhuvat puhdasta totta. Ja silloin miltei itsestään lankee, että he vannovat ja vakuuttavat puhuvansa nyt totta.

Mutta Jeesus antaa opetuslapsilleen aivan toisen neuvon. Hän ei tähtää ulkonaiseen, vaan sisäiseen ihmiseen. »Tietysti», hän sanoo, »teidän ei koskaan pidä vannoa, sillä se edellyttäisi, ettette aina puhuisi totta. Mutta koska on luonnollista, että valheen ja petoksen pitää pysyä kaukana teidän jokapäiväisestä elämästänne, seuraa siitä, että puheenne aina on oleva tyyni, rauhallinen, ilman vakuutuksia ja valoja. Pääpaino ei kuitenkaan ole ulkonaisessa eikä ulkonainen rehellisyys edes ole mahdollinen, ellette sisässänne ole rehellisiä. Olkaa sentähden rehellisiä sisäisesti Jumalalle, omalle korkeammalle minällenne.»

Ja tosiaankin taivasten valtakunnan tavottelijat, pyrkiessään sisäiseen rehellisyyteen, tulevat niin tarkoiksi puheissaan, etteivät mielellään käytä kieltään turhaan — aivan niinkuin Jeesus toisessa paikassa sanoo, että »jokaisesta turhasta sanasta pitää teidän tehdä tili tuomiopäivänä». Tämä tulee heille niin luonnolliseksi, että suuressa määrin luopuvat tavallisesta seura-elämästä ja tavallisesta elämänmenosta, sillä heidän mielestään ihmisellä on puhelahja sitä varten, että jumalallinen totuus ja kauneus tulisi sen kautta ilmi. Mutta kun ihminen käyttää puhettaan väärin tai on turha puheissaan, kun hän löpöttelee paljon eikä osaa hiljaisena kuunnella, silloin hänen on mahdotonta tehdä eroa toden ja väärän välillä, silloin hän ei ymmärrä itse totuutta, vaan etenee rehellisyydestä itseäänkin kohtaan. Kuten enemmän hän sitä vastoin oppii hillitsemään kieltänsä ja käyttämään sitä neuvoakseen, opettaakseen, lohduttaakseen, auttaakseen, ilahduttaakseen, kaunista esittääkseen, sitä enemmän hän myös osaa olla rehellinen itselleen.

Rehellinen itselleen! Kas siinä opetuslapselle välttämätön ominaisuus — johon muuten koko uusi elämänymmärrys alusta alkaen perustuu. Kun tämän ominaisuuden oleelliseksi puoleksi liittyy Jeesuksen käskyn mukaisesti ajatuksen ja kielen hillitseminen, silloin sillä on syvä salatieteellinen merkitys. Kun nimittäin, kysymme, mitä uutta aistia Jeesus tahtoo meissä herättää tämän käskyn avulla, millä uudella tavalla tulemme itsetietoisiksi taivasten valtakunnassa, kun opimme hallitsemaan ajatustamme ja puhettamme, silloin saamme vastaukseksi: »te opitte näkemään toisia ihmisiä sellaisina kuin he ovat; teissä aukenee uusi aisti, joka ilmoittaa teille, mitä kykyjä ja taipumuksia ja ominaisuuksia on toisilla ihmisillä.»

Onhan jokapäiväisessä elämässä esimerkkejä, jotka tätä lakia valaisevat. Liikemies, joka aina on ollut ehdottoman rehellinen liike-asioissaan, joka ei koskaan ole ketään pettänyt, joka itse on kärsinyt mitä

tappioita tahansa, kun se hänen mielestään on ollut oikein, joka aina on vaatinut itseltään sitä, mitä toisiltakin, — hän on aivan kuin omatunto tovereilleen ja apulaisilleen, vaatimuksissaan kyllä ankara, mutta taitava, miltei selvänäköinen palvelijainsa ja apulaistensa valitsemisessa. Ne, jotka ovat hänen luonaan, kasvavat samanlaisiksi kuin hän. He myös tulevat rehellisiksi, jos eivät ole sitä olleet, sillä hänen silmänsä edessä ei kestä mikään epärehellisyys. Ja muistammehan kertomuksen intialaisesta tuomarista, joka säännöllisesti ja uupumatta kasvatti itseään rehellisyydessä ja totuudessa ja lopulta kehittyi niin selvänäköiseksi, että aina tiesi, valehteliko toinen. Kun hän istui tuomaripöytänsä takana ja joku todistaja esim. rupesi valehtelemaan tai kertomaan sellaista, jota ei tiennyt, niin tuomari sanoi aivan tyynesti: »kuinka nyt on? nythän et puhu totta», ja todistajan täytyi tunnustaa: »niin, minä en puhunutkaan». Noudattamalla tätä Jeesuksen käskyä opetuslapsi myös tulee kosketukseen eräiden maailmassa vaikuttavien kehitysvuimien kanssa, jotka auttavat häntä ymmärtämään, mitä linjoja pitkin elävien olentojen kehitys tapahtuu.

Lyhyesti sanoen Jeesus kolmella käskyllään näyttää meille, millä tavalla voimme kehittää itsessämme taivaallisia ominaisuuksia, aisteja, joiden avulla opimme näkemään toisia ihmisiä ja olentoja sielullisina todellisuuksina. Jos emme suutu, opimme näkemään toisten ajatuksia, heidän mentaalista elämäänsä, jos emme himoitse, pääsemme näkemään ja ymmärtämään toisten tunteita, heidän astraali-elämäänsä, jos emme puhu turhia emmekä ole epärehellisiä, opimme ymmärtämään toisten kykyjä ja taipumuksia, heidän eetteriruumiinsa voimia.

Vaikka Jeesus puhuu opetuslapsille, saa kuka tahansa kuulla hänen sanojaan, sillä ei ketään vahingoita, jos koettaa olla suuttumatta, himoitsematta, turhia puhumatta. Päinvastoin tämä on suurenmoista itsekasvatustyötä, joka loppusaavutuksissaan on mahdoton, ellei ihminen ole ymmärtänyt sitä uutta maailmankatsomusta, jota Jeesus on vertauksissaan esittänyt.

VI.

JEESUKSEN VIIISI KÄSKYÄ.

(*Jatko*).

Kun viime luvussa puhuttiin vuorisaarnan kolmesta ensimmäisestä käskystä, osotettiin, että näiden käskyjen noudattaminen tekee ihmiselle näkymättömän henkisen elämän sillä tavalla todelliseksi, että hän havaitsee toisten ihmisten olevan itse asiassa sielullisia ja henkisiä olentoja. Hän ei näe ainoastaan ruumiillisia olentoja, ei ainoastaan sitä, mitä hänen fyysillinen silmänsä hänelle näyttää, eikä hän liioin näe ainoastaan mitä hänen ajatuskykynsä, fyysillisten aistimien nojalla, todistaa toisten ihmisten sielullisuudesta, vaan hän oppii välittömästi näkemään, että toiset ihmiset ovat sielullisia olentoja. Hän oppii ensiksikin ymmärtämään heidän ajatuksiaan, kun hän noudattaa ensimmäistä käskyä. Sitten hän oppii ymmärtämään heidän tunteitaan noudattaessaan toista käskyä, ja kolmanneksi hän oppii ymmärtämään heidän sielullisia ominaisuuksiaan, yleensä koko heidän persoonallista olemustaan, noudattamalla kolmatta käskyä. Näkymätön elämä muuttuu todellisuudeksi, kun havaintokyky kehittyy, syventyy, muodostuu siksi, mitä kutsumme selvänäköisyydeksi. Kaksi viimeistä käskyä asettavat puolestaan ihmisen siihen tilaan, kun hän niitä noudattaa, että hän tajuaa näkymättömän maailman, taivasten valtakunnan, hänen ulkopuolellaan olevana todellisena maailmana, jossa ihmiset sieluina ovat kansalaisia.

Vuorisaarnan kaikki käskyt ovat moraalista laatua ja herättävät siveellisin keinoin ihmisessä hänen sisäisiä aistejaan. On tietysti toisia keinoja, mutta vuorisaarnan säilyttämä Jeesuksen oppi, niinkuin yleensä suurten viisasten opit, eroaa siinä suhteessa monenlaisista opetuksista, joita voi maailmassa saada, että se ainoastaan siveellisin keinoin kehittää ihmisessä hänen sielullisia aistejaan, neuvomatta minkäänlaisia ulkonaisia tai puoliulkonaisia maagillisia temppuja. Ja siveelliset keinot ovat ainoat vaarattomat, turvalliset ja varmat keinot.

4.

Neljäs käsky kuuluu:

»Te kuulitte sanotuksi: silmä silmästä ja hammas hampaasta. Mutta minä sanon teille: älkää olko pahaa vastaan, vaan joka sinua lyö oikealle poskelle, käännä myös hänelle toinen. Jos joku sinua tahtoo oikeuden eteen ja ottaa hamees, niin salli hänelle myös muukin vaate. Jos joku sinua vaatii peninkulman, niin mene hänen kanssansa kaksi. Anna sille, joka sinulta anoo, äläkä käännä sinuas siltä pois, joka lainaa pyytää.» (Matt. 5: 38-42).

Tässä on pääpaino sanoissa: mutta minä sanon teille: älkää olko pahaa vastaan. Kreikankielisessä tekstissä on *too poneeroo*. Ja se sana voi olla joko maskuliini- tai neutri-sukua. Siis lause voi merkitä: älkää olko pahaa ihmistä vastaan, älkää vastustako häntä, tai kun sanan *poneeroo* käsittää neutriksi: älkää olko pahaa (pahuutta) vastaan yleensä.

Tiedämme, että Leo Tolstoi on nimenomaan terottanut, että *too poneeroo* on ymmärrettävä maskuliini-muodoksi: pahaa ihmistä vastaan, koska Jeesus sanoessaan: käännä poskesi j. n. e., antaa todistavia esimerkkejä siitä, että ensimmäisessäkin lauseessa *poneeroo* on persoonallinen muoto eikä neutri-sukua. Vaikken omasta puolestani usko, että Tolstoi olisi käsittänyt väärin käskyn henkisen sisällön,

olen kuitenkin samalla vakuutettu, että too poneeroo myös on käsitettävä neutriksi. Se merkitsee itse asiassa samaa kuin suomalainen muoto: älkää olko paha vastaan. Paha voi olla joko paha ihminen tai paha kärsimyksenä tai suruna. Sana on kaksi-merkityksinen tässä tekstissä.

Vanhassa käskyssä »silma silmästä, hammas hampaasta» kuvastuu oikeudellinen käsitys ihmisestä ja elämästä, sentapainen, jommoista yritämme toteuttaa yhteiskunnassa. Jos ihminen rikkoo maan lakeja vastaan, häntä rangaistaan. Meillä on sitä varten oikeuslaitos, joka perustuu vanhaan käskyyn »silma silmästä» ja jonka tarkoituksena ja tehtävänä on mitata oikeutta kaikille sen mukaan kuin ovat ansainneet. Ja onhan meidän inhimillis-elämellisessä luonnossamme sekä halu kostaa, silloin kun meitä vastaan rikotaan, että halu rangaista, silloin kun loukataan oikeuskäsitetämme. Me sanomme esim. varkaudesta: se on väärin, huolimatta siitä keltä varastetaan. Me tuomitsemme itse teon vääräksi, ja meidän oikeustajuntaamme tyydyttää, että siitä rangaistus seuraa. Kun nyt Jeesus sanoo: älkää vastustako paha, onko hän sillä tarkottanut kumota meidän oikeuslaitoksiamme? Pois se. Ei hän ole tällä käskyllään tarkottanut, että meidän pitäisi poistaa maailmasta kaikki tuomioistuimet ja oikeuslaitokset. Ei, ennenkuin me sellaista kykenemme tekemään, täytyy meidän käsityksemme oikeasta muuttua. Niinkauankuin mielestämme on oikein, että pahantekijää rangaistaan, on parempi, että rangaistaan kuin että ihmiskunnan oikeustajunta kärsii. Mutta Jeesuksen käskyllä onkin aivan toinen tarkoitus.

Jos tahdomme olla opetuslapsia, jos meidän silmämäärämme on toinen kuin ihmisten yleensä, silloin meidän tulee noudattaa toisenlaisia elämänlakejakin. Silloin emme saa hautoa sisässämme kostonhalua tai loukattua oikeudentuntoa, vaan, niinkuin Jeesus sanoo, asettua pahan suhteen aivan uudelle kannalle. Meidän täytyy silloin ymmärtää Jeesuksen käsky: älkää olko paha vastaan, seuraavalla tavalla: »te kutsutte ihmistä, joka teitä kiusaa, pahaksi; te kutsutte kärsimystä ja onnettomuutta pahaksi. Niin kauan kuin te sydämessänne kutsutte niitä pahoiksi, älkää niitä vastustako, vaan alistukaa. Te opitte silloin pyyhkimään mielestänne pois sanan »paha», opitte näkemään pahassa hyvän ja valmistaudutte kykeneviksi voittamaan pahan.»

Tämä on nyt tuo kuuluisa kristillinen nöyryys, joka tietämättömän fariseuksen käsissä peittää alhaisinta kateutta, vihaa ja kostonhalua, mutta joka opetuslapsen sielussa on alati versoava sulotuoksuinen puhtauden lilja.

Se on pieni ja yksinkertainen asia, mutta se muuttaa kokonaan meidän suhteemme pahan probleemiin. Meidän ei pidä tunnustaa, jos tahdomme olla opetuslapsia ja tulla taivasten valtakuntaan, että mikään olisi meille paha. Me emme saa sitä tunnustaa. Päinvastoin kaikki se, mitä olisimme taipuvaiset kutsumaan pahaksi, asiat, olosuhteet, kärsimykset, sairaudet, ihmiset, on itse asiassa hyvää. Tähän näennäisesti pieneen ja yksinkertaiseen mielenmuutokseen vaaditaan kuitenkin lujaa uskoa ja luottamusta siihen, että Jeesuksen neuvo on viisas, että se todella on elämän ja maailman lakien mukainen.

Me, jotka kutsumme itseämme teosofeiksi ja uskomme, että ihminen on jälleensyntyvä olento ja että karman laki ohjaa kaikkea maailmassa, me ymmärrämme, ettei ole mitään ulkokohtaista paha. Me ymmärrämme, että se, mikä meitä kohtaa ja jota tahtoisimme kutsua pahaksi, on hyvää, sillä se on seurausta meidän omasta entisestä erehdyksestämme, ja nyt kun se seurauksena palaa meidän luoksemme, me pääsemme siitä pahasta, jonka ennen teimme. Tämä seuraus ei ole paha, paha oli se, mitä teimme, missä erehdyimme. Seuraus pahasta ei ole paha, seuraus on hyvä, sillä seuraus vapauttaa meidät omasta teostamme, opettaa meitä, valaisee meitä. Jos olemme velassa toiselle ihmiselle, se velka meitä painaa, kunnes olemme sen maksaneet. Tyhmiähän silloin olemme, jos velan maksaminen tuntu meistä vastenmieliseltä, tyhmiä ja kiittämättömiä. Mieluista on terveelle ja luonnolliselle ihmiselle suorittaa maksettavansa ja siten vapautua velastaan. Aivan yhtä mieluista on opetuslapselle kuitata omia pahoja tekojaan, omia menneitä erehdyksiään niiden kärsimysten ja vastusten välityksellä, sen pahan kautta, mikä häntä kohtaa.

Ja kysykäämme nyt: miksikä Jeesus antaa meille tällaisen neuvon? Mikä on tämän neuvon okkulttinen

tarkotus, mikä harjoittelu-salaisuus sen takana piilee? Yksinkertaisesti se, että kun näin jaksamme menetellä, kun näin voitamme itsemme ja astumme oman personallisuutemme ulkopuolelle, aivan kuin syrjään omasta itsestämme, silloin meissä aukenee silmä näkemään maailman järjestettyä Kosmoksena, näkemään, että näkymättömästä maailmasta päin ihmisten ja luontokappaleiden elämää johdetaan ja ohjataan. Meidän silmämme aukenee näkemään, että ihmiselämän ymmärtäminen ja selittäminen käy päinsä ainoastaan jälleensyntymisen avulla. Sillä nykyisessä elämässämme ilmenevien seurausten syyt eivät ole löydettävissä nykyisestä elämästä, vaan menneisyydestä, joka on syntymän tuolla puolen. Karman järkähtämätön tasapainolaki edellyttää, että ihminen on jälleensyntyvä henkiolento. Ja kuinka ihmeellistä! Kun tämä meidän näkemisemme kasvaa ja kehittyy, niin se muuttuu jälleensyntymis-muistoksi. Muistoja menneisyydestä alkaa välähdellä silmiimme, ensin hämärinä, sitten yhä kirkkaampina ja selvempinä. Me saamme selvyyttä omaan ongelmaamme. Alamme ymmärtää, miksi meissä on toinen tai toinen luonteen ominaisuus, kuinka olemme kehittyneet sellaisiksi kuin olemme. Kauas kantava on todella neljännen käskyn salainen tarkotus.

5.

Tulemme nyt viidennen käskyyn:

»Te kuulitte sanotuksi: rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi. Vaan minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne, siunatkaa niitä, jotka teitä sadattavat, tehkää niille hyvin, jotka teitä vihaavat, ja rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä vainoovat ja vahingoittavat, että te olisitte teidän Isänne pojat, joka on taivaissa, sillä hän sallii aurinkonsa koittaa niin pahoille kuin hyvällekin, ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin. Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastavat, mitä palkkaa teillä siitä on, eivätkö publikaanitkin tee samoin? Ja jos te ainoastaan veljeinne kanssa sovitte, mitä te sillä erinomaista teette? Eivätkö publikaanitkin niin tee? Olkaa siis täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on» (Matt. 5: 43-48).

Kuten tiedämme, näki Leo Tolstoi, joka viime vuosisadalla ehkä hartaammin kuin kukaan muu kristitty pohti ja punnitsi vuorisaarnan oppia ja henkeä, tässä viidennessä käskyssä selvän osviitan kansallisen ja valtiollisen elämän muuttamiseen. Hän laski pääpainon sanoille »vihollisianne», joka kreikankielisessä tekstissä on *ekbtrai*. Tämä sana merkitsee parhaasta päästä »valtiollinen vihollinen», toista kansallisuutta, myös toista puoluetta oleva ihminen. Jeesus käskyssään siis kieltää vihaamista toisia kansallisuuksia ja kehottaa niitä rakastamaan. Toisin sanoen: Jeesus kieltää sodan. Tämä on Tolstoin tunnettu järkähtämätön kanta, ja sitä edustavat jotkut kristilliset lahkotkin, kuten kveekarit Englannissa ja Amerikassa, duhoboorit Venäjällä j. n. e.

En mitenkään tahdo väittää tätä vastaan. Epäilemättä sotiminenkin on käskyssä kielletty. Jos olisi olemassa kristitty valtio, se varmaankaan ei kävisi sotaa. Mutta kristittyä kansaa, joka edes tässä suhteessa olisi kristillinen, ei vielä ole ollut.

Olen vain jyrkästi sillä kannalla, että Jeesus ei ole antanut tätä käskyä umpimähkään. Hän ei puhu kelle tahansa, hän ei puhu suurille joukoille, ei kansoille, ei valtioille. Hän puhuu ainoastaan omille opetuslapsilleen, niille, jotka tahtovat häntä seurata. Kaikki vuorisaarnan käskyt ovat annetut yksilöille. Ja käskyistä viides on tavallaan korkein ja merkillisin.

Neljä ensimmäistä ovat kielteisiä: älä tee sitä tai sitä. Mutta viides on myönteinen, suorastaan käskävä: rakasta kaikkia, vihollisiasikin. Siihen sisältyy edellisten opetukset, se on ikäänkuin niiden täydentäjä ja edellyttäjä. Yhdistäähän Jeesus toisessa kohden evankeliumeja elämänviisautensa yhteen lauseeseen: »uuden käskyn minä annan teille: rakastakaa toisianne rakkaudella, jolla minä teitä rakastin». (Joh. 15:12)

Jeesus viittaa vanhaan elämän käsitykseen: »rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi. Rakasta niitä

ihmisiä, jotka sinulle ovat hyviä, joiden kanssa olet läheisissä tekemisissä. Vihaa niitä, jotka kuuluvat toiseen kansakuntaan, jotka ovat vieraita sinulle, ja niitä kaikkia, jotka sinulle pahaa tekevät ja ovat sinun persoonallisia vihamiehiäsi». Meidän vanhan elämäntapojemme mukaan kaikki tuo on oikeutettua. Kuinka uusi ja mullistava on todella Jeesuksen käsky!

Niin, kyllähän kaikki kristityt tämän tietävät. Kyllä kristinusko aina on saarnannut ihmisten veljeyttä. Mutta me näemme niin vähän veljeyttä toteutettavan maailmassa siitä yksinkertaisesta syystä, ettei olla selvillä siitä, että kristinusko on Jeesuksen seuraamista eikä mitään muuta. Ainoastaan se yksilö, joka todella syvästi sielussaan kaipaa totuutta ja etsii sitä kristinuskosta, hän löytää sen Jeesuksen seuraamisessa. Ja hän, Jeesuksen tuleva opetuslapsi, näkee henkisen elämän oikean laadun ja järjestyksen. Hänelle rakkaus on luonnollista. Hänen sydämensä ei kieltäydy tekemästä hyvää, siunaamasta pahoja ihmisiä, rakastamasta vihollisia — niin rakastamasta yleensä kaikkea sitä, mikä hänelle on pahaa.

Ja jos kysymme, mitä varten Jeesus erityisesti neuvoa näin rakastamaan, mikä okkulttinen tarkoitus sillä on, niin vastaan Jeesuksen omilla sanoilla: »että olisitte teidän Isänne pojat, joka on taivaissa». Hyvillä töillä ja rakkaudella on näet merkittävä sielullinen vaikutus ja seuraus: Jumalan, taivaallisen Isän näkeminen. Sen suuren rakkauselämän näkeminen, joka on kaiken takana, joka kaikkea kantaa sylissään, riippuu siitä, että me itse emme tiedä mistään pahasta vaan rakastamme. Taivasten valtakunta tulee meille todellisuudeksi näkymättömässä maailmassa, jossa me elämme ja jonka johtava elämänoima on se rakkaus, jota kutsumme Jumalaksi, Isäksi. Toisessa kohdassa vuorisaauna sanotaankin: »ainoastaan ne voivat nähdä Jumalan, jotka ovat puhtaat sydämistä.» Sydämen puhtaus on yksinkertaisesti vain sitä, että ihminen ei tiedä pahasta. Hän ei tiedä pahasta ulkopuolella itseään. Hän ei näe mitään pahaa ei maailmassa eikä toisissa ihmisissä, vaan muuttaa kaiken pahan hyväksi. Ja hänestä itsestään, hänen sydämistään lähtee ulos vain rakkautta. Hänen sydämensä on puhdas, hän näkee Jumalan.

Mutta noustakseen tähän rakkauteen hänen todella täytyy paljon hyvää tehdä, paljon siunata, paljon antaa anteeksi. Kun sanotaan, että rakastava ihminen ei tiedä pahasta, tarkotetaan sillä, että hän näkee hyvän, joka piilee pahan takana ja kiinnittää huomionsa siihen. Kuinka hän ei tietäisi, että itsekkyyden ja pahan olemassa? Kuinka hän olisi vieras tuskille, kärsimyksille, kyynelille? Pois se. Jos hän hyvän tuntee, on tämä tulos pahankin tutkimisesta. Jos hän näkymättömässä maailmassa tahtoo kohota taivaallisiin korkeuksiin, täytyy hänen samassa näkymättömässä maailmassa myös laskeutua helvettien syvyyksiin. Jotta hän voisi nousta Jumalan valtakunnan luo ja katsella niitä korkeita olentoja, jotka ovat Hänen valtaistuimensa ympärillä, on hänen täytynyt puhdistavana, nostavana, rakastavana olentona laskeutua pimeyden valtakunnan kuuluihin ja valaista siellä itseänsä kiroovia ihmisiä . . .

Olemme nyt läpikäyneet vuorisaaunan viisi käskyä ja nähneet, kuinka ihmeellisiä osviittoja ne ovat sille ihmiselle, joka opetuslapsena tahtoo tunkeutua taivasten valtakunnan salaisuuksiin. Niinkuin kolme edellistä käskyä avaavat sisäisiä aistejamme havaitsemaan toisia ihmisiä sielullisina olentoina, niin kaksi viimeistä avaavat silmämme näkemään salaiseen maailmaan sinään, ymmärtämään sen lakeja, katselemaan ja kuulemaan sen asujaimia.

Seuraavassa tahdomme tutustua siihen rukous- ja mietiskelyjärjestelmään, jonka Jeesus on antanut opetuslapsilleen rohkaisuksi ja avuksi heidän kulkiessaan käskyjen viittoomaa kaitaa polkua.

VII.

ISÄ MEIDÄN.

1.

Rukous on yleinen inhimillinen ilmiö. Jos käännämme katseemme mihin kansaan tai aikaan tahansa, niin — riippumatta siitä ovatko kansat olleet »pakanallisia» vai ovatko jonkun uskonnon mukaan nimensä saaneet — kaikki ovat aina rukoilleet, rukoilleet Jumalaa tai jumalia. Tavallista on, että ihmiset pyytävät ystävilleen tai itselleen ulkonaisia aineellisia asioita, jotka heidän mielestään kuuluvat elämän onneen, niinpä esim. yhteisesti rukoillaan kristillisessä valtiossa menestystä omalle sotajoukolle.

Mutta kun otamme raamatun käteemme, silloin huomaamme vuorisäärnää lukiessamme, että evankeliumi asettuu toiselle kannalle rukouksen suhteen. Jeesus silminnähtävästi ei kehota ihmisiä rukoilemaan ääneen eli monilla sanoilla eikä yhdessä, kuten kirkoissa on tapana, »sillä niin tekevät pakanat», hän sanoo. »Tietäähän teidän taivaallinen Isänne mitä te tarvitsette, ennenkuin te häneltä rukoilettekaan», hän sanoo (Matt. 6:8). Ja hän nimenomaan kieltää rukoilemasta synagogissa ja kujan kulmissa, koska se on »ulkokullattua» (Matt. 6:5). Rukouksessa on etsittävä yksinäisyyttä ja puhuttava Isälle salaisuudessa (Matt. 6:6). Ja kun syvennymme Jeesuksen maailmankatsomukseen ja koetamme etsiä totuutta sillä tavalla kuin hän opettaa, silloin ymmärrämme epäamättömästi, että Jeesuksen opetus rukouksesta poikkeaa tavallisesta rukoukskäsitteestä. Se rukous nim., minkä Jeesus itse meille antaa, vuorisäärnän n. k. Isämeidän, ei ole annettu umpimähkään kelle tahansa vaan niille opetuslapsille, jotka eivät enää ole kansan tasalla, eivät enää samassa asemassa kuin suuret ihmisjoukot, jotka kuuntelivat Jeesuksen vertauksia. Ne, joille Jeesus puhuu rukoilemisesta, ovat jo omaksuneet sen uuden maailmankatsomuksen, minkä hän on vertauksissaan esittänyt, ja yrittäneet noudattaa niitä käskyjä, jotka hän vuorisäärnässä antaa. »Isä meidän» rukous on siis aiottu ihmisille, jotka pyrkivät itsetietoisiksi kansalaisiksi salaiseen maailmaan. Heille Jeesus nyt puhuu: rukous ei ole eksoteerinen ulkonainen asia, jota voitte tehdä toisten ihmisten nähden, vaan rukouksen ihminen suorittaa sillä tavoin, että hän menee omaan kammioonsa ja sulkee ovensa ja rukoilee yksikseen hiljaisuudessa. Eikä tämä »oma kammi» yksinomaan tarkoita näkyvästä kammiota, sillä onhan köyhiä ihmisiä, joilla ei ole erikoista huonetta, mihin voisivat vetäytyä, vaan ennen kaikkea se kammi, johon Jeesus neuvoo meitä menemään rukoillessamme, on meidän omassa sisässämme, tajunnassamme. Omaan itseemme täytyy meidän vetäytyä, kun rukoilemme. Meidän täytyy vain sulkea aistinten portit ulkomaailmalta, niin että ulkoinen maailma ei voi meitä häiritä. Kunhan vaan osaamme keskittää koko huomiomme siihen, mitä rukoilemme, on yhdentekevää, tapahtuuko tämä rukous ulkonaisesti katsoen erillään jossain huoneessa vai keskellä kansanjoukkoa. Ei kukaan tiedä että rukoilemme, kun rukoilemme omassa sydämässämme.

Mutta mitä varten meidän sitten tulee rukoilla ja mitä? Tämän heti ymmärrämme, kun vaihdamme sanan »rukous» nykyaikana paljon käytettyyn sanaan *mietiskely*. Itse asiassa Jeesus neuvoo meille, jos olemme hänen opetuslapsiaan, että harjoittaisimme säännöllistä mietiskelyä eli meditaatiota, eikä hän ainoastaan tyydy sanomaan yleisesti, että meidän pitäisi mietiskellä, vaan myös seikkaperäisesti neuvoo, miten ja mitä tulee mietiskellä. Hän antaa Isä meidän rukouksessaan aivan kuin ohjelman mietiskelylle. Ja siinä hän menettelee samalla tavalla kuin kaikki henkiset opettajat.

Rukous merkityksessä mietiskely on, kuten jokainen tietää, joka on henkistä elämää kokenut, välttämätön piirre henkisessä elämässä. Jos ihminen tahtoo noudattaa määrättyä suunnitelmaa siveellisessä elämässään, jos hän tahtoo Jeesuksen opetuslapsena noudattaa Jeesuksen vuorisäärnässä antamia käskyjä, silloin on hänelle välttämätön menestyksen ehto, että hän mietiskelee säännöllisesti. Jos hän ei

säännöllisesti mietiskele sitä elämää, jota hänen tulee elää, ei hän saata pitää jokapäiväisen elämän touhussa ajatuksiaan niin koossa, että aina muistaisi sitä elämänohjelmaa, jota tahtois noudattaa. Sen tiedämme kokemuksesta. Jos esim. olemme koettaneet olla suuttumatta ja olemme sanoneet itsellemme: »tästä lähtien minä en ollenkaan kiivastu», niin elämässä varmasti tapahtuu asioita, jotka herättävät meissä suuttumisen halun, johon meillä on taipumusta, ja silloin emme muista entistä päätöstämme vaan kiivastumme, ja vasta perästäpäin muistuu katuvaan mieleemme, mitä sääntöä meidän pitikin noudattaa. Mutta jos ihminen säännöllisesti joka päivä mietiskelee omaa elämänohjelmaansa, jos hän ajattelee joka päivä sitä hyvettä, jota hän erityisesti itselleen tavoittelee, sitä käskyä, jota hän nyt ennen kaikkea tahtoo noudattaa, silloin hänellä on suurempia mahdollisuuksia elämän hyörintänsä pitää kiinni päätöksestään. Sitä varten mietiskely on alkuasteilla välttämätön (ja n. k. myöhemmillä asteilla sillä on vielä paljon syvempi merkitys).

Ja kun katsomme Jeesuksen meille neuvomaa rukousta »Isä meidän», joka samalla on mietiskelyohjelma, näemme, että hän on määrännyt ajankin, milloin mietiskely on hänen ohjelmansa mukaan välttämättä tapahtuva. Hän kehottaa näet meitä m. m. rukoilemaan: »Anna meille tänäpäivänä jokapäiväinen leipämme», jommoista tietysti ei voi rukoilla silloin kun päivä on lakannut, vaan luonnonmukaisesti päivän alkaessa eli aamulla. Aamuhetkellä tulee opetuslasten vetäytyä sydänkammioonsa, sulkea aistinten ovet ja mietiskellä. Ja kuten sanottu, jokapäiväinen ohjelma, jota Jeesus pyytää meitä mietiskelemään, on tuo kaikille tuttu Isä meidän.

Nyt tämä rukous on jokaiselle tuttu äidinkielellään, mutta pitkin pitkiä aikoja rukoiltiin sitä ainoastaan latinankielellä. Kun kirkko opetti ihmisiä rukoilemaan latinankielistä rukousta, ei kirkko enää tietänyt, että oli kysymys mietiskelystä, vaan luuli, että »Isä meidän» oli ulkonainen rukous. Kirkko tiesi ehkä perintätietona, että rukouksen sanoissa saattoi olla taikavoimaa, että tällaiset rukoukset saattoivat olla n. k. mantraja eli loihduja, mutta epäilemättä kirkko unohti sen seikan, että sanat muodostavat mantran eli loihdun ainoastaan siinä tapauksessa, että lausuja osaa mantran lausua. Mutta koska meilläkin Suomessa monena satana vuotena Isä meidän on kuultu ja toistettu latinaksi, esitettäköön se nyt ensin tuolla vanhalla arvokkaalla kielellä:

Pater noster, qui es in caelis,
Sanctificetur nomen tuum.
Adveniat regnum tuum.
Fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra.
Panem nostrum supersubstantialem da nobis
hodie.
Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris.
Et ne nos inducas in tentationem,
Sed libera nos a malo. Amen.

Rukous loppuu sanoihin »päästä meitä pahasta». Tavalliset loppusanat »sillä sinun on valtakunta, voima ja kunnia» eivät kuulu alkutekstiin, vaan ovat myöhemmin lisätyt.

Tahdomme nyt analysoida rukousta mietiskelyohjelmana.

Tältä kannalta katsoen se jakautuu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa ihminen mietiskellessään asettuu hengessään oikeaan suhteeseen näkymättömään maailmaan, Jumalaan, hyvään ja pahaan. Toisessa osassa ihminen mielessään asettuu oikeaan suhteeseen ympäröivään näkyväiseen maailmaan, elämäntiloihin fyysisessä maailmassa, ja kolmannessa osassa ihminen asettuu oikeaan suhteeseen omaan alempaan itseensä.

Ensimmäiseen osaan kuuluvat värsyt: »Isä meidän, joka olet taivaissa, pyhitettäköön nimesi. Tulkkoon

valtakuntasi. Tapahtukoon tahtosi, niin maassa kuin taivaissa».

Tässä ensimmäisessä osassa on kaksi puolta, positiivinen ja negatiivinen, se, joka koskee hyvää, ja se, joka koskee pahaa. Ensimmäisenä, kun istuudumme mietiskelemään ohjelman mukaisesti, meidän täytyy muistaa Isäämme, joka on henkemme taivaissa. Tulee kutsua esille kuva siitä, että olemme henkisesti Jumalan poikia, että on suuri, suuri elämä, joka näennäisesti on tyhjä avaruus, mutta todellisuudessa on taivaallinen isämme — jumalallinen rakkaus, joka täyttää koko avaruuden. Hänen nimensä olkoon pyhitetty. Meidän täytyy hengessämme ja sydämessämme tunnustaa, että olemme taivaallisen isän, jumalallisen rakkauden poikia. Meidän täytyy ennen kaikkea saavuttaa tämä positiivinen kanta, että tunnemme hengessämme seisovamme kalliolla, josta ei mikään voi meitä horjuttaa, että tunnemme olevamme Jumalan poikia, Hänen rakkautensa lapsia, Hänen järjentulensa kipinöitä. Tämä on edellinen eli positiivinen puoli rukouksen ensimmäisestä osasta.

Sitten muistamme mietiskellessämme toista eli negatiivista puolta, jossa sanotaan: »lähestyköön sinun valtakuntasi, tapahtukoon tahtosi maan päällä niinkuin se tapahtuu taivaissa».

»Lähestyköön sinun valtakuntasi.» Tällä ajatuksella tunnustamme pahan olevan olemassa, pimeyden, itsekkyiden, kaikkien niiden vastustavien voimien, jotka estävät Jumalan valtakuntaa vielä kaikkialla vallitsemasta, jumalallista rakkautta, jumalallista järkeä Isänä hallitsemasta. Sentähden mietiskellessämme toivomme ja tahdomme, että Jumalan valtakunta lähestyisi ja lisäämme vielä: »tapahtukoon sinun tahtosi niin maassa kuin taivaissa». Taivaissa Jumalan tahto aina tapahtuu. Siinä näkymättömässä maailmassa, jota kutsumme taivasten valtakunnaksi, Jumalan tahto aina tapahtuu, toisin sanoin siinä ei ole mitään pahaa, kaikki paha siinä heti voitetaan. Jos mikään paha yltyisi siihen, jos mikään estävä itsekäs voima siihen nousisi, Jumalan tahto taivasvaltakunnan asujaimissa toteutuneena heti pahan voittaisi. Jumalallinen laki siinä esteettä vallitsee, mutta maan päällä aineellisessa maailmassa vallitsee aivankuin toinen laki. Täällä Isän ääni ei kirkkaana kuulu ihmisten sydämissä, vaan päinvastoin, itsekäs tahto useimmiten voittaa, vaikkakin jumalallinen tahto aivan kuin taistelee sitä vastaan. Me elämme ristiriitojen maailmassa, vieläpä ristiriitojen alapuolella, maailmassa, jossa usein vain itsekäs, paha tahto vallitsee. Sentähden mietiskelyssä toivomme sisässämme: »tapahtukoon Sinunkin tahtosi maan päällä, niinkuin se tapahtuu taivaissa», ja samalla ajatteleme itseksemme sitä suhdetta pahaan, mikä täytyy olla opetuslapsella.

Opetuslapsen suhde pahaan on omaa laatuaan. Ihmisen itsekäs personallinen olemus pyrkii vapautumaan kaikesta tuskasta ja kärsimyksestä ja ihminen kutsuukin mielessään kärsimystä ja tuskaa pahaksi, sillä hän näkee, että kärsimys aiheutuu pahasta, joka maailmassa on olemassa. Sentähden hän on sotakannalla pahaa vastaan. Hän nimittää pahaa pahaksi ja koettaa sitä välttää, taistelee sitä vastaan. Mutta opetuslapsi ei menettele niin. Opetuslapsi ei tunnusta kärsimystä pahaksi itselleen. Hän sanoo vain: »tapahtukoon Sinun tahtosi, Isä. Mitä tuskia minulle tulleekaan, se on Sinun tahtosi, Isä, joka silloin täytyy minun suhteeni. Eikä minun tahtoni, vaan Sinun tapahtukoon». Hän osaa asettua sille kannalle, ettei ole pahaa olemassa häntä piinatakseen vaan häntä kasvattaakseen. Mitä hänen alempi luontonsa tahtoisi kutsua pahaksi, on Isän työtä hänessä, hyvää, joka tulee hänelle Isän tahdosta eli »karmasta» käyttäkösemme vanhaa intialaista nimitystä. Se tulee hänelle järjen ja rakkauden lakien mukaan ja sentähden se on hyvää. Ja kun opetuslapsi näkee pahassa hyvän, hän voittaa pahan ja salaisuudet hänelle avautuvat. Kun mietiskelyssämme muistamme suhdettamme taivasten valtakuntaan ja Jumalaan ja tässä toisessa rukouksessa »lähestyköön sinun valtakuntasi ja tapahtukoon sinun tahtosi niin maassa kuin taivaissa» asetumme oikeaan suhteeseen hyvään ja pahaan, niin meidän tahtomme totuuteen ja rakkauteen on oleva vakava ja vilpiton. Emme saa ajatella, että *me* tulisimme hyviksi, että *me* tulisimme erinomaisiksi millään tavalla. Meidän tulee vain mietiskellä: »lähestyköön Sinun valtakuntasi, tapahtukoon Sinun tahtosi. Kun Sinun tahtosi tapahtuu meidän kauttamme, silloin se tapahtuu maailmassa».

Kun tällä tavalla mietiskelyssämme olemme tehneet itsemme kansalaisiksi taivasten valtakunnassa ja asettuneet — käyttäkösemme kristillistä lausepartta — Jumalan tahdon välikappaleiksi, tahtoessamme, että totuuden ja rakkauden valtakunta lähestyisi maan päällä, niin siirrymme mietiskelyohjelman toiseen osaan,

siihen, jossa asetumme oikeaan suhteeseen ulkomaailmaan. Tämän osan muodostaa rukous »anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme velallisillemme».

Katsokaamme nyt ensin tämän kaksoisrukouksen edellistä puolta. Suomeksi sanotaan: »jokapäiväinen leipä», mutta latinalaisessa rukouksessa ei ole puhuttu »jokapäiväisestä leivästä». Luther se niin käänsi ja sai sillä aikaan hirmuisen väärinkäsityksen. Katkismuksessa mainitaan nimenomaan, mitä kaikkea kuuluu jokapäiväiseen leipään: hyvät naapurit, hyvin kasvavat pellot, naudat ja karjat j.n.e. Miltei koko aineellinen elämä luetaan »jokapäiväiseen leipään». Se on Lutherin erehdys. Mistään sellaisesta ei ole kysymys. Jo Vulgatassa käytetään sanoja *panem nostrum supersubstantialem*, joka merkitsee »yli-aineellinen», »yli-perus-aineellinen» leipämme ja selvästi viittaa niihin Jeesuksen sanoihin, joissa hän toisessa paikassa sanoo, että »ihminen ei elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka isän suusta lähtee».

Eihän tässä opetuslapsen mietiskelyssä olekaan kysymys mistään aineellisesta. Tässä on kysymys henkisestä heräämisestä, siitä, että ihminen tulisi itsetietoiseksi kansalaiseksi näkymättömässä maailmassa. Hän mietiskelee Isä meidän ohjelman mukaisesti sitä varten, että suuremmalla menestyksellä kykenisi noudattamaan Jeesuksen käskyjä ja siten tulemaan näkeväksi jäseneksi taivasten valtakunnassa. Sentähden ei puhuta ollenkaan mietiskelyn yhteydessä aineellisista asioista. Mietiskelyssä on ylipäänsä väärin ajatella aineellisia asioita, sillä aineellisessa maailmassa aineelliset asiat syntyvät työn kautta eikä niistä pidä huolehtia. Evankeliumin mukaan Jeesus sanookin samassa luvussa: »älkää ollenkaan ajatelko, mitä pitää syödä, mitä juoda, millä vaatettaa itsensä, sillä nuo kaikki teille annetaan» — ne lankeevat itsestään, ne kuuluvat asiaan, silloin kun ihminen tekee työtä ulkonaisessa elämässä, ja ne järjestyvät yhteiskunnassa sitä paremmin kuta enemmän ihmiset kehittyvät älyn, sydämen ja omantunnon puolesta.

Mietiskellessään opetuslapsi ei ajattele muuta kuin sitä ravintoa, sitä leipää, joka on hänelle välttämätön, että hän muistaisi, kuka hän on. Jeesuksen antamassa ohjelmassa on kysymys, niinkuin latinalaisessa tekstissä sanotaan, yliaineellisesta leivästä, sellaisesta, joka on välttämätön hänen sielulleen, ettei se nääntyisi nälkään. Ja mikä on se leipä? Mikä on se totinen leipä, jota meidän tulee rukoilla? Tämä on niin sanoaksemme vaarallisin mietiskelyn kohta, sillä tässä opetuslapsi rukoilee seuraavasti: »anna meille opetuslapsille tänään sellaiset kokemukset, sellaiset surut, tuskat, kärsimykset tai sellaiset ilot, jotka muistuttavat meitä siitä tosiseikasta, että olemme Sinun poikiasi». Siinä leipä, jota opetuslapsi tarvitsee, sillä hän on ihminen ja altis unohtamaan, kuka hän on, ellei hän yhtä mittaa saa kokea sellaista, joka hänelle sitä muistuttaa. Mietiskelyssään hän sentähden ikäänkuin uhkarohkeana sanoo maailman näkymättömille voimille, Isälle Jumalalle: »jouduta minun kärsimyksiäni, anna tuskien tulla päälleni, etten vaan unohtaisi Sinua!»

Näemme usein, että henkisen ihmisen elämä on ulkonaisesti vaikea. Esoteerisissa kouluissa sanotaankin, että kun ihminen vetoaa korkeampaan itseensä, kun hän kutsuu korkeamman minänsä voimat avukseen ja huutaa: minä tahtoisin nyt nousta pois kaikesta tietämättömyydestä, synnistä ja pahasta, silloin hän aivan kuin rukoilee maailman mahtavia voimia, että he päästäisivät hänet kaikista kahleista, jotka häntä painavat, että he antaisivat sen pahan, mikä hänellä on edessään kärsittävä, seurauksena menneisyydestä, nyt tulvia hänen päällensä. Opetuslapsi ei siis rukoile itselleen sellaista ravintoa, joka vapauttaa hänet kärsimyksistä, vaan päinvastoin hän pyytää luokseen niitä kärsimyksiä, joista hänen itsensä tulee vapautua. Hän on kuin perhonen kotelossaan. Otaksukaamme, että perhonen tietää ja tuntee olemuksessaan, että sen pitää vapautua kotelostaan, otaksukaamme, että se rukoilisi: »Jumala, vapauta minut pian tästä kotelosta ja anna minun tulla perhoseksi». Tämä rukous ei silloin tarkottaisi, että Jumala vetäisi perhosen ulos kotelosta eli leikkaisi auki niitä kalvoja, jotka pitivät sitä kiinni kotelossa, vaan korkeintaan, että Jumala antaisi sille voimaa ponnistaa itsensä nopeammin irti. Ja kuinka taas tämä kävisi päinsä muuten kuin siten, että ahdistavat, estävät voimat niin painaisivat perhosta, että sen täytyisi itse ponnistaa viimeiset voimansa irtautuakseen kotelostaan? Muuan tiedemies katsellessaan, miten syntyvä perhonen ponnisteli kotelossaan ulos päästäkseen, ajatteli: hänpä vähän auttaa, ja otti ja leikkasi joitakin lankoja poikki, niin että perhonen pikemmin pääsi vapaaksi kotelostaan, — mutta minkälainen oli perhonen? Se ei jaksanut lentää, se oli

kalpea, laiha, voimaton ja siipirikko, se perhonen ei osannut olla perhonen.

Samoin kävisi opetuslapsen, kun hän pyrkii taivasten valtakunnan vapauteen, jos joku jumala tulisi ja katkaisisi ne siteet, jotka estävät häntä sieluna vapautumasta itsekkästä persoonallisuudesta. Hänen omat voimansa väsyneinä huokaisivat: sinä et osaa elää sieluna. Mutta kun hän rukoilee: anna minulle se leipä, joka on tarpeellinen sielulleni, anna niiden kahleiden, jotka minua painavat, tuntua raskailta, anna niiden puristaa minua niin, että ponnistan viimeiset voimani vapautuakseni — silloin hänen rukouksensa on paikallaan. Ja jos elämän hyvä laki kuuntelee häntä, jos elämä häntä ahdistaa niin, että veripisarot pursuvat hänen otsastaan, silloin hän myös kasvaa voimakkaaksi ja viisaaksi.

Mutta kuten sanottu tämä rukousmietiskely on uhkarohkea ja vaarallinen. Se kelpaa ainoastaan opetuslapselle, joka jo on sanonut: Sinun tahtosi, Isä, eikä minun.

VIII.

ISÄ MEIDÄN.

2.

Ryhdyimme nyt tarkastamaan rukousmietiskelyn toisen osan jälkimäistä puoliskoa, joka kuuluu suomeksi: »ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme meidän velvollisillemme». Suomalainen teksti on sanatarkka käännös latinalaisesta tekstistä ja samalla myös kreikkalaisesta. Värsyssä on kaksi osaa, ensimmäinen: anna meille meidän velkamme anteeksi, ja toinen: niinkuin mekin annamme anteeksi velvollisillemme.

Mitähän elämänlakia tämäkin värsy tarkoittaa? Epäilemättä tärkeätä seikkaa, koska kirkko siitä ja samansuuntaisista raamatunpaikoista on muodostanut opinkappaleen, jonka se on korottanut kristinuskon perusdogmiksi: uskonkappaleen syntein anteeksi saamisesta.

Tavallinen käsitys syntein anteeksi saamisesta on se, että Jumala jollakin tavalla vapauttaa meidät niistä seurauksista, jotka johtuisivat meidän pahoista teoistamme ja meidän pahuudestamme; ja kirkko selittää, että kaikki joudumme ikuiseen kadotukseen, ikuiseen erilläoloon Jumalasta, ellemme ota vastaan hänen anteeksiantoaan, jonka hän armossaan on meille valmistanut. Tietysti ajattelevat ihmiset, jotka eivät tyydy uskomaan umpimähkään, tuovat kaikenlaisia väitteitä tätä kirkonoppia vastaan. Lukuunottamatta sitä, että ikuinen kadotus on loogillisesti mahdoton asia, on sellainen käsitys, että jumalallinen olento vapauttaisi toisen ihmisen hänen pahojen tekojensa seurauksista mutta ei toista ihmistä, kun kuitenkin on kysymys niin mitättömästä seikasta kuin oikeasta uskosta Jumalaan, — ajatukselle niin vastenmielinen, että monet ihmiset ovat tulleet pessimisteiksi, jopa hulluiksi, kun mielestään eivät ole nähneet mitään oikeutta sellaisessa maailmanjärjestyksessä.

Me taas ymmärrämme, että Jeesus opettaissaan synteinanteeksiantamisesta ja saamisesta on tarkottanut aivan määrättyä asiaa. Itse asiassa tämäkin rukousvärsy sisältää mitä ihmeellisimmän opetuksen, jota ei voi käsittää, vielä vähemmän toteuttaa, ellei elä Jeesuksen maailmankatsomuksen mukaisesti, sen hengen mukaan, joka elähyttää hänen vertauksiaan ja ilmenee hänen käskyissään.

Tarkastakaamme tuota värsyä! Huomaamme heti, että jälkilause »niinkuin mekin annamme anteeksi meidän velvollisillemme» onkin asetettu edellytykseksi, jotta Jumala eli Isä »antaisi meille meidän velkamme anteeksi». Ei ole sanottu: anna sinä, Isä, että mekin antaisimme. Vaan: anna Sinä, koska mekin annamme. Mitä me siis mietiskelyssä teemme? Sanomme Jumalalle näin: me annamme kanssa-ihmisillemme kaikki anteeksi, mitä he meitä vastaan ovat rikkoneet.

Mutta mitä tässä oikein tarkotetaan? Minkätähden evankeliumeissa käytetään sanoja »velka» ja »velvollinen», eli »velallinen»? Latinankielessä sanotaan nimenomaan *debitum*, velka, ruotsiksi *skuld*. Miksei käytetä sanaa »synti» tai »pahuus»? Onko tässä siis todella kysymys velasta? On, sillä mitä on velka? Velka on sitoumus, josta on vastattava. Millä tavalla ihmiset tavallisesti tekevät velkoja? Kun ihmiset tekevät rahavelkoja keskenään, myöntävät he oikeuden ja kohtuuden vaativan, että maksavat velkansa takaisin; ja kun ihmisessä on vähänkin oikeudentuntoisuutta, hän maksaa; mutta hän ei tee sitä riemulla, ellei hän rakasta oikeutta ja totuutta epäitsekästä. Kuta itsekkäämpiä velkoja hän tekee, sitä ikävämpi on hänen maksaa.

Nyt Jeesus käyttäessään sanoja »velka» ja »velallinen» viittaa määrättyyn elämänlakiin. Hän viittaa

siihen elämälakiin, että me ihmiset oikeastaan yhtämittaa teemme velkoja. Koska ja millä tavalla? Aina silloin kun teemme jotakin pahaa ja itsekästä. Me ymmärrämme teosofisesti, kun ajattelemme karman lakia; jos teemme jonkun vääryyden, valehtelemme, vihaamme, murhaamme, niin se on aivan kuin tekisimme velkaa. Me teemme velan silloin elämälle. Pahaa tehdessämme ikäänkuin tunnustamme: nyt otamme tämän elämältä lainaksi ja tulemme vastedes maksamaan velkamme. Tietysti ihmiset yleensä eivät ajattele pahoja tekojaan tältä kannalta, mutta luonnonlaki on se, että niistä on vastattava. Me teemme velkasitoumuksia elämälle tietämättömyydestä, niinkuin nuoret ihmiset ajattelemattomuudessaan tekevät suuria rahavelkoja, joita sitten kärsivällisellä ahkeruudella perästäpäin saavat maksaa. Eikä elämänvelkojen maksaminen ole mieluista itsekkyydellemme, sillä se tapahtuu kärsimyksellä. Kaikki paha mitä teemme, maksetaan kärsimyksellä. Se on karman laki.

Mutta Jeesus sanoo: on olemassa keino päästä vapaaksi luonnon pakosta. Ja hän selittää keinon opetuslapsille: »niin kuin me annamme anteeksi velvollisillemme». Kun ihmiset tekevät vääryyttä tai pahaa meille, rikkovat meitä kohtaan, joutuvat he velkaan elämälle meidän takiamme. Vaikkemme kostaisi heille ulkonaisessa maailmassa, vetoamme kuitenkin elämän oikeuteen, jos olemme sisässä loukkaantuneet tai pahoillamme tai välinpitämättömiä. Ja silloin me ikäänkuin vaadimme luonnolta heille kosta. Tällä tavalla kaikki ihmiset tietämättään vaativat elämältä kosta niille, jotka tekevät väärin heitä vastaan. Emmekä edes tyydy tähän, vaan vielä järjestämme koko yhteiskuntamme sillä tavalla, että vaadimme kosta ja korvausta ihan omin silmin nähtävää. Me sakotamme ja rankaisemme ja vangitsemme niitä, jotka tekevät vääryyttä tai pahaa.

Nyt Jeesus sanoo: te, jotka olette minun opetuslapseni, te aina anteeksi antakaa; sillä niin on hengen laki. Paha ei koskaan häviä maailmasta, jos te tahdotte kosta ja rangaista. Paha häviää ainoastaan sillä tavalla, että te itse lakkaatte olemasta pahoja ettekä vaadi kosta ettekä rangaistusta, vaan annatte anteeksi. Kun te annatte toisillenne anteeksi, silloin paha lakkaa maailmasta. Sillä kaikki, jotka väärin tekevät, ovat velkamiehiä. Mutta kun me kaikesta sydämestämme annamme heille heidän velkansa anteeksi, loppuvat velat joskus maailmassa.

Tämä ei lainkaan merkitse, että meidän pitäisi muuttaa ulkonaisia yhteiskuntia, että pitäisi yhtäkkiä poistaa esim. kaikki oikeuslaitokset, sillä ei ole ollenkaan sanottu, että ihmiskunta tulisi toimeen ilman niitä. Tässä on esoteerinen käsky eli neuvo opetuslapsille. Mutta jos, sanokaamme, koko yläluokka, kaikki, jotka ovat vallassa, olisivat opetuslapsia, silloin voisi mielestäni yrittää sellaista yhteiskuntajärjestystä, missä ei olisi minkäänlaisia oikeuslaitoksia, ja olen melkein varma siitä, että asiat menisivät hyvin. On näet olemassa muuan psykologinen seikka ihmisen pahuuden suhteen. Niinkauan kuin ihminen pelkää rangaistusta ja kosta, hän koettaa salata pahuuttaan ja pahoja tekojaan. Jos mitä »rikoksentehtäjiä» katselemme, huomaamme heidän koettavan salata tekojaan. Eivät he niitä julkisesti tee eivätkä huomauta ihmisille: noin minä teen. Vaan salassa niitä tehdään ja aina pelätään, että ne tulevat ilmi. Minkätähden? Sentähden, että silloin varmasti seuraa kosta ja rangaistus. Mutta ellei ole kosta eikä rangaistusta, silloin vaikuttaa omatunto ihmisen sisällä niin, että hän tunnustaa pahuutensa. Kyllä me tiedämme sen yksityisestä elämästämme. Sellaisessa perheessä, missä lapset pelkäävät kovasti kuria ja rangaistusta isän ja äidin puolelta, he alkavat salata omaa pahuuttaan, omia pahoja tekojaan, mutta sellaisessa perheessä, missä lapset tuntevat isästä ja äidistä, että nämä ovat heidän parhaita ystäviään, jotka rakastavat ja ymmärtävät heitä kaikkein parhaiten, siellä lapset aina kertovat kaikki äidille ja isälle. He eivät mitään salaa eivätkä itse aina ymmärrä määritellä, mikä on pahaa, mikä hyvää. Vanhemmat rakkaudessaan saavat tämän tehdä ja ovat sangen varovaisia lastensa suhteen, etteivät ajatuksissaankaan arvostelisi viattomia asioita pahoiksi. Miksei joskus voisi olla niin yhteiskunnassakin?

Jeesus neuvo opetuslapsiaan, että he ainakin mietiskelyssään pitäisivät silmällä tätä anteeksiantamuksen elämälakia: meidän takiamme ei kenenkään tarvitse olla velkaa elämälle. Sillä tavalla vaikutamme siveellisenä voimana maailmassa. Sellainen juuri on opetuslapsen siveellinen voima. Hän saa paljaalla olemassaolollaan maailmassa ihmissydämet helytymään . . .

Tulemme nyt rukousvärssyn toiseen osaan, jossa sanotaan: »anna meille meidän velkamme anteeksi». Pitemmittä puheita ymmärrämme, että tässä ei ole kysymys sellaisesta, että ulkonainen Jumala vapauttaisi meidät tekojemme seurauksista, sillä ulkonainen Jumala ei voi sitä tehdä. Sen voi tehdä ainoastaan sisäinen Jumala, ainoastaan Jumala ihmisessä. Se valta on annettu meille ihmisille. Me ihmiset voimme antaa synnit toisillemme anteeksi, ei Jumala. Jumala ei muuta maailmanlakeja, sentähden että maailmanlaeissa tulee ilmi maailmanjärjestys, mutta me ihmiset voimme tajunnassamme nousta niiden ylitse, mikäli ne vaikuttavat alemmissa maailmoissa. Me voimme antaa anteeksi.

Mutta mitä sitten Jumala antaa meille anteeksi? Miksi sanomme Jumalalle: anna meille meidän syntimme anteeksi? Niin, siinä on tietysti kysymys jostakin, mitä olemme Jumalalle velkaa. Me emme riko Jumalaa vastaan silloin kun pahaa teemme, sillä Jumalaa vastaan ei voi rikkoa. Me rikomme vain maailmanjärjestystä vastaan — rikomme toisiamme vastaan. Jumala on kaiken yläpuolella, mutta kuitenkin pyydämme Isältä, että hän antaisi meille velkamme anteeksi. Mitä siis olemme velkaa Jumalalle? Meidän velkamme Jumalalle on aivan toista laatua kuin velkamme maailmalle. Velkaahan voi tehdä myös hyvään suuntaan ja riemu mielessä. Kun tekee velkaa epäitsekääseen tarkotukseen, silloin sydän iloitsee, kun on auttajia, ja mielellään ihminen ponnistaa kaikkensa voidakseen maksaa velkansa takaisin. Ihminen saattaa siis tehdä velkoja riemulla, ja muunlaisia velkoja ei Jumala ota vastaan. Jumalalta ei saa mitään muuta lainaksi kuin riemua. Kuinka tämä on ymmärrettävä? Tämä tulee selväksi, jos ajattelemme erästä kokemusta. Olettehan joskus kokeneet uskonnollista ekstaasia eli haltioitumista tai taiteellista inspiratsionia tai rakkauden korkeata ja ihanata onnea? Sillä hetkellä, jolloin olitte tuon suurenmoisen tunteen vallassa, te sisässänne ajattelitte tai ehkä paremmin sanoen teidän mielialanne kulki tähän suuntaan: »oi, tämä kokemukseni on ihmeellistä ja korkeaa ja se tulee aivan kuin ansaitsematta, mutta minä tahtoisin voida olla niin, että se saattaisi uudistua. Oi, etten tekisi pahaa enkä millään tavalla loukkaisi sitä, joka minulle tällaisen onnen suo! Tahtoisin elää sitä elämää, mitä Jumala elää.»

Sellaisella hetkellä ihminen itse asiassa sisässään lupaa jotakin. Kuta ihmeellisempi on hänen hetkellinen ekstaasinsa, sitä voimakkaampi on hänen halunsa täydellisyyteen. Kun ekstaasi on aivan mystillistä laatua, silloin on koko tunnelma erittäin selvä: »nyt minä en enää koskaan tahdo tehdä syntiä, en olla paha, en mihinkään langeta, nyt minun täytyy voida olla täydellinen olento, kun kerran tällaista saan kokea». Kuta korkeampi ekstaasi on, sitä selvempi on myös ihmisen sisäinen lupaus. »Minä lupaan, etten enää ollenkaan ole heikko». Tämä on luonnollinen tunne silloin.

Koska nyt jokaiselle ihmiselle koituu tällainen hetki? Vaikkei se tulisi fyysillisen elämän aikana, on jokaisella ihmisellä tällainen hetki ennen maan päälle syntymistä, silloin kun hän on lähtemässä ulos taivaallisesta lepotilasta ja hetkeksi kohoaa korkeampaan minäänsä. Silloin hän näkee, minkälainen on hänen *dharmansa* lähinnä seuraavassa elämässä, hän näkee, mihinkä kohtaan hän henkisessä kehityksessään on päässyt. Hän näkee, mitä ominaisuutta eli hyvettä hänen erityisesti pitäisi itsellensä hankkia ja mikä puoli on hänessä heikko, hän näkee tämän ihmeellisessä inspiratsionissa, ja siinä hän lupaa koettaa parastaan. Ja joka kerran, kun ihminen fyysillisen elämänsä aikana saa kokea hengen ekstaasia, sellaista tilaa, että korkeammasta minästä eli enkelistä virtaa vaikutus suoraan personalliseen tajuntaan, hän aivan kuin uudistaa lupauksensa, jonka hän teki ennen syntymäänsä.

Tällaisen lupauksen, vaikka muodollisesti erilaisen, on jokainen inhimillinen olento tehnyt, ja tällä tavalla hän on velkaa Jumalalle. Hän on velkaa riemussa Isälle Jumalalle, ja Jeesus, joka tiesi, että me emme osaa täydellisesti täyttää lupaustamme, ellemme ole erityisesti valvovia ja itsetietoisia, ellemme niin pidä kiinni omasta elämäntehtävästämme, että olemme melkein enemmän kuin ihmisiä, — Jeesus, joka tämän tiesi, hän tiesi myös, että me lankeemme lupauksestamme pois. Emme täytyä sitä lupausta, jonka vapaaehtoisella riemulla olemme antaneet, ja sen tähden hän neuvoa meitä aina mietiskelemään: »anna, Isä anteeksi meidän velkamme». Me pyydämme Isältä, että hän anteeksi antaisi sen, ettemme ole niin hyviä kuin olemme luvanneet, niinkuin mekin annamme anteeksi kaikille, että he ovat pahoja meille. Ainoastaan tämä jälkimäinen voi mahdollisesti asettaa vaa'an tasapainoon. Silloin nim. meidän sisässämme oleva jumalallinen tajunta saa aivan kuin kanavan itselleen. Me kaivamme sille kanavan, kun annamme

toisillemme anteeksi, s. o. kun annamme rakkauttamme ja elämäämme toisillemme. Silloin meidän enkelimme eli korkeampi minämme, vapahtajamme, Isämme ja Jumalamme voi meihin laskeutua ja täyttää meidät omalla riemullaan ja siten antaa meidän tuntea, että olemme saaneet huonoutemme anteeksi Hänen edessään. »Kuinka me voisimme vaatia», ajattelee Jeesuksen opetuslapsi mietiskelyssään, »kuinka voisimme vaatia toisilta, että heidän pitäisi maksaa velkansa elämälle meidän takiamme, kun emme mekään maksa Jumalalle, mitä olemme Hänelle velkaa?»

IX.

ISÄ MEIDÄN.

3.

Rukousmietiskelymme kolmas osa koskee alempaa itseämme ja suhdettamme omaan alempaan minäämme. Tämä osa rukouksesta kuuluu: »älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meitä pahasta». Sana kiusaus käsitetään tavallisesti kristikunnassa samaksi kuin koettelemus. Me ikäänkuin pyydämme Jumalalta, me kristityt, kun rukoilemme tuolla tavalla: »älä pane meitä liian koville koettelemuksille, me ehkemme kestä. Mutta mitä hauskuutta sinulla on siitä, että annat meidän langeta kiusaukseen, miksikä meitä koettelet?» Tällä tavalla käsitetään kiusausta ja unohdetaan kokonaan, mitä esim. apostoli Jaakob sanoo: Jumala ei ketään kiusaa. Koko rukous on itse asiassa hullu, kun oletamme, että Jumala on paha olento, joka huvikseen meitä koettelee, panee meidät kaikenlaisiin seikkailuihin nähdäkseen, olemmeko niin hyviä että kestämmme. Vanhassa testamentissa on kertomuksia, joissa esiintyy olentoja, jotka nähtävästi pelaavat tällaista peliä ihmisten kanssa. Semmoinen on Jobin historia. Siitä on aiheutunut väärinkäsitys, että niin todella tapahtuu. Mutta muistakaamme: Jumala ei tahallaan kiusaa ketään. Sitä vastoin elämä on niin sommiteltu, että se on meille koettelemukseksi. Elämä ei ole ruusuilla käymistä, vaan maailmanlait luonnostaan meitä kiusaavat eli panevat koetukselle, ja niitä lakeja meidän täytyy kiittää siitä, että olemme tilaisuudessa kasvamaan ja vahvistumaan ja että meissä jokin luonne voi varttua, sillä muutenhan meidän täytyisi sanoa, että pienet lapset, jotka eivät vielä tässä elämässä ole olleet missään maailman kiusauksissa, viettelyksissä eli koettelemuksissa, ovat kaikkein siveellisimpiä. He ovat tietysti viattomat, mutta emme ollenkaan tiedä, mitä heissä piilee. Vasta kun elämä panee heidät koetukselle, näkyy heidän todellinen synnynnäinen luonteensa. Ja tämä on ainoa tapa kehittää ihmisen karaktääriä, hänen omaa voimaansa, itsenäisyyttään, lujuttaan ja tarmoaan.

Ainoastaan ajattelemattomat ihmiset saattavat rukoilla: »älä johdata meitä kiusaukseen», tarkottaen sillä, että tämä maallinen elämä tulisi niin helpoksi ja mukavaksi kuin mahdollista. Toivottiinhan Lutheruksen käännöksen mukaan Isä meidän neljännessä rukouksessa kaikkea maallista hyvää, nyt vielä muka, ettei olisi mitään kiusauksiakaan! Onkin vältetty tämä kohta muutamassa ranskalaisessa käännöksessä, joka kukaties ei ole aivan sanatarkka. Kuitenkin olen kuullut tietävältä taholta, että kreikkalaisen alkutekstin sanatkin on vaikea oikein kääntää, koska niitä voi ymmärtää eri tavalla. Vulgatan kääntäjät ovat ymmärtäneet näin: älä johdata meitä kiusaukseen, (*ne nos inducas in tentationem*), mutta mainitsemassani ranskalaisessa käännöksessä sanotaan: äläkä anna meidän sortua kiusaukseen (*ne nous laissee pas succomber à la tentation*). Tämä on luonnollinen rukous, siinä pyydetään apua Jumalalta: »kiusauksia tietysti tulee maailmassa, mutta suo Jumala meille voimaa, ettemme niihin sortuisi». Tällaisessa käännöksessä on jotakin järkeä, mutta sekin pitää paikkansa ainoastaan siinä tapauksessa, että on kysymyksessä eksoteerinen rukous kaikkia ihmisiä varten. Me, jotka olemme tutkineet Jeesuksen oppia tiedämme, että Isä meidän on opetuslapsia varten. Siis tässä viimeisessäkin osassa piilee esoteerinen tarkoitus, jonka perille meidän tulee päästä.

Kuten sanottu kehottaa Jeesus meitä tässä mietiskelemään suhdettamme alempaan itseemme. Mitähän Jeesus siis tarkoittaa sanoessaan: älä johdata meitä kiusaukseen vaan päästä meitä pahasta? Hän tarkoittaa tällä hyvin syvää salaperäistä ja salatieteellistä asiaa. On näet olemassa yksi kiusaus ihmiselle, josta hän voi rukoilla korkeampaa minäänsä — Isäänsä, — ettei Isä häntä siihen johdattaisi tai myös, ettei Isä antaisi hänen sortua sen alle. Yksi inhimillinen kiusaus on sitä laatua, että siitä opetuslapsi ei saata olla iloinen. Se on kiusaus, joka suorastaan estää häntä kasvamasta henkisesti. Se ei ole auttava koettelemus vaan itsekidutus, joka vetää alaspäin.

Mikä kiusaus se on?

Kun ihminen luule ja kuvittelee, että on olemassa henkistä pahaa ulkopuolella häntä itseään tai yleensä ulkopuolella ihmistajuntaa, että on olemassa paha erillään Jumalasta, siis paha itsessään eli Perkele, silloin hän lankeaa siihen kiusaukseen, josta Jeesus opetuslapsia varottaa. Juuri samaan kiusaukseen on kristillinen kirkko langennut. Kirkko uskoo perkeleeseen, helvettiin, pahan olemassaoloon, langenneisiin enkeleihin, saatanaan ja kaikenlaiseen pahaan ulkopuolella ihmistä. Tämä usko pitää kirkkoa rautakourissaan, niin ettei se voi tiellään edetä, ennenkuin heittää päältään pahan uskonsa kahleet. Siitä viisaus varoittaa meitä: älkäämme siihen uskoko, älkäämme uskoko, että on olemassa mitään pahaa ulkopuolella meitä itseämme. Siveellinen paha meissä on ainoa paha, — muusta pahasta emme enää puhukaan: ulkoapäin tulevat taudit ja kärsimykset eivät ole mitään paha, ne kuuluvat luonnon järjestykseen. Todellinen, siveellinen paha on olemassa vain omassa itsessämme.

Katsokaamme tätä paha itsessämme! Se esiintyy kahdessa muodossa, kahdenlaisena kiusaajana, rumana ja kauniina. Toisesta on jo puhuttu neljännessä luvussa »Enkeli ja demooni»; se on jäännös ihmiskunnan eläinasteelta ja sitä kutsutaan nykyisessä teosofisessa kirjallisuudessa himo-elementaaliksi. Sillä on aivan kuin oma ajatuskyky, oma järki j. n. e. Kaikki ihmiset, jotka koettavat kulkea mystillisellä tiellä, saavat kokea tätä kummallista kiusaajaa eli viettelijää sisässään samassa määrin kuin heissä on eläintä jäljellä. Ja jos ihminen ennenäikaisesti Glyndonin lailla (Bulwer Lyttonin romaanissa *Zanoni*) joutuu selvänäköisesti katsomaan omaa itseään, näkee hän tämän astraalisen viettelijän, tämän eläin-paholaisen aivan kuin se olisi toinen olento, hirviömäinen olento, peto, joka tahtoo syöstä hänen päällensä, ja ihminen kauhussaan joutuu epätoivon tai hulluuden partaalle. Eläin-ihmisessä on täten ensimmäinen eli alempi »kynnyksen vartija». Se on aina ruma, ja ihmisen kiusaus on siinä, että hän luulee sen olevan itsensä ulkopuolella. Hänen pitää tietää, että se on hänen sisällään, vaikka hänen samalla pitää tietää, että se ei ole hänen oma itsensä. Se ei ole olemassa hänen ulkopuolellaan objektiivisena todellisuutena, josta hän voisi Jumalaa syyttää tai ketään syyttää, vaan se on hänen oma himonsa, hänen oma helmasyntinsä, jonka hän itse on luonut, hänen oma lapsensa. Mutta se ei ole hän itse, hänen täytyy oppia se voittamaan. Hän ei saa langeta kiusaukseen, että luulee siveellisen pahan olevan olemassa hänen itsensä ulkopuolella, sillä silloin hänestä tulee pessimisti, epäilijä, Jumalankieltäjä: »perkele on luonut maailman, kaikki on mustaa ja synkkää, raakuutta, vääryyttä, paha». Tämä on ihmiselle kiusaus ja hän voi todella rukoilla Isäänsä: »älä johdata minua tuohon kiusaukseen, älä anna minun sortua tuon kiusauksen valtaan, pidä huolta minun tajunnastani, etten koskaan epäilisi sinua, etten epäilisi sinun maailmankaikkeuttasi pahaksi, etten vihaisi ja kiroaisi sinun maailmaasi.»

Toinen kiusaaja ihmisen sisällä on kaunis muodoltaan. Se on itserakkauden, itsekylläisyyden, itsetyytyväisyyden ja henkisen ylpeyden ääni. Ihminen voi älyssään kehittyä niin nerokkaaksi, että hän siinä nerossaan ja järjessään erottautuu muusta maailmasta eikä ollenkaan tahdo tunnustaa, että mitään Jumalaa olisi tai mitään ihmisjärkeä suurempaa järkeä maailmassa. »Minä voin ratkaista kaikki kysymykset, minä voin ihmiskuntaa eteenpäin viedä, minä voin kaikki asiat tietää, ja minä näen, että tämä maailma on sangen puutteellinen. Jos minä olisin maailman luonut, se olisi paljon henkevämpi, paljon älykkäämpi, paljon oikeudenmukaisempi». Kuta nerokkaammaksi ihminen kehittyi, sitä lähemmällä hän on tätä kiusausta. Kaikki halu filosofoida, spekuloida maailmasta, ratkaista suuria probleemeja oman järkensä avulla nauttien siitä, kaikki sellainen johtuu tästä kiusaajasta. Ihminen silloin ei avaa itseänsä niinkuin kukka auringonvalolle, ei avaa omaa sieluaan ottamaan vastaan jumalallista valoa, niin että hänen oma pieni ja pimeä järkensä tulisi valaistuksi ja hän saisi nähdä, millainen maailma todellisuudessa on, vaan hän yksinomaan asettuu arvostelijaksi, katselijaksi, joka omalta kannaltaan ratkaisee maailman ikäänkuin hän olisi sen laatinut ja luonut. Tämä on niin hieno kiusaus, niin merkillinen, mystillinen ja korkea, että vasta verrattain pitkällä henkisen tiedon tiellä ollessaan ihminen tulee kasvoista kasvoihin kohtaamaan tämän toisen kynnyksen vartijan.

Tavallinen uskovainen ei osaa asettua oikealle kannalle tätä kiusaajaa kohtaan. Sitä ei käy kieltäminen

ulkokullatulla nöyryydellä, joka vakuuttaa, ettei mitään pidä tutkia, ettei ihminen voi mitään tietää, että hän vain on luotu uskomaan ja ylistämään Jumalaa. Tällainen tekopyhyys lykkää vain ratkaisun tuonnemmaksi. Päinvastoin ihmisen täytyy kehittää järkeään niin paljon kuin mahdollista, ja onneksi maailma on niin rakennettu, että järki välttämättä kehittyy. Vaikka saarnattaisiin kaikissa kirkoissa järkeä vastaan ja kaikkia pahan ymmärryksen keksintöjä vastaan, se kuitenkin kasvaa ja kehittyy. Mutta opetuslapsen, joka kulkee kaidalla tiellä ja jolle Jeesus on antanut mietiskely-ohjelmansa, hänen tulee pitää mielessään ja silmiensä edessä, että tämä sama nero, järki, äly, jonka välttämättä täytyy hänessä kehittyä, voi tulla hänelle hirmuiseksi kiusaajaksi, jos hän asettaa sen korkeimmaksi, jos hän asettaa sen valtaistuimelle ja tekee siitä Saatanan eli Lusiferin.

Sillä toisen kynnyksen vartijan nimi on Saatana. Kun opetuslapsi tämän vartijan kohtaa, hän näkee ihanan olennon, loistavan kauniin, mutta ylpeän, sen Mefistofeleen kaltaisen, jota vihitty runoilija Goethe on kuvannut Faustissa, nerokkaan olennon, joka aina pilkkaa ja nauraa ja aina kaivaa maan Jumala-uskon jalkojen alta. Mutta jos tapahtuu niin, että ihminen ennenaikaisesti näkee tämän toisen kiusaajan, silloin hän näkee sen mustana ja pelkää ja kauhistuu: se on perkele! (Perkele-usko on epäilemättä tällä tavalla alkuaan syntynyt). Mutta kun opetuslapsi kohtaa tämän kynnyksen vartijan oikeana aikana, silloin hän näkee sen loistavana olentona. Saatana silloin koettaa viimeisessä ponnistuksessa erottaa ihmistä Jumalasta: »etkö sinä sittenkin voisit olla Jumalaa vastaan, olethan sentään viisaampi? Katso tätä maailmaa, jonka Jumala on luonut, etkö huomaa, kuinka puutteellinen se on? Luo sinä parempi!» Samalla kuitenkin opetuslapselle ilmestyy toinenkin olento, Isän Jumalan lähettämä Vapahtaja, Kristus eli Mestari, joka hymyilyllään voittaa viimeisenkin epäilyksen. Nyt opetuslapsi lopullisesti ymmärtää, että Lucifer, kaunis, ihana enkeli-olento on — palvelija. Hän on Jumalan kaikkein voimakkain ja ihanin palvelija. Saatana on ensimmäinen enkeleistä, Lucifer on valon tuoja. Äly, nero on todella meissä mitä jumalallisin ominaisuus, mutta ainostaan silloin kun se todella palvelee Jumalaa, kun se ei palvele itseään eikä omia tarkoituksiaan, kun se ei lähde auttamaan ja palvelemaan paholaista ihmisen sisässä, vaan yksin Jumalaa majesteetissaan ja hyvydessään, silloin se on loistavin enkeleistä ja ihanin.

Kiusaus on siinä, että luulemme Saatanan mustaksi, ja toiseksi siinä, että luulemme Saatanan olevan meidän ulkopuolellamme. Se on kiusaus, sillä meidän tulee muistaa, että Saatana on meissä itsestämme ja että Saatana on valkoisista valkoisin, silloin kun hän palvelee Jumalaa. Ja täten olemme myös ymmärtäneet rukouksen viimeisen värsyn, joka sisältyy sanoihin: »päästä meitä pahasta», sillä paha on juuri nämä kiusaajat. Ja paha on hyvä, kun se asetetaan Jumalan hallittavaksi ja hyvän palvelijaksi.

X.

»YKSI ON TEIDÄN MESTARINNE.»

Kun ihminen pyrkii tai on tullut opetuslapsiksi, astuu hänen eteensä sangen tärkeänä kysymys opettajasta, Mestarista, Kristuksesta, ja hänen omasta suhteestaan Kristukseen. Hän tuntee sisäisen tarpeen päästä selvyyteen siitä, kuka on hänen mestarinsa eli opettajansa ja missä suhteessa Kristus on häneen, vieläpä kuka Kristus oikeastaan on.

Teosofeina olemme tutustuneet monenlaisiin teorioihin Kristuksesta. Joidenkuiden lääkärein mielestä Jeesus oli kaatuvatautinen tai mielisairas (kts. esim. *La folie de Jésus* par le Dr. Binet-Sanglé). Tavallinen materialistinen kanta on, että Jeesus oli hyvä luontoinen haaveilija, hieman epäkäytännöllinen, mutta siveellisesti nerokas, siis yleensä lahjakas ihminen. Annie Besantin ja C. W. Leadbeaterin katsontakannan mukaan on tehtävä erotus Jeesuksen ja Kristuksen välillä. Jeesus oli vihitty opetuslapsi, joka pyrki Mestariksi, ja Kristus oli korkea maailmanopettaja, Mestarien Mestari, joka kolmen vuoden aikana käytti Jeesuksen ruumista. Saksalaisen t:ri Steinerin teorian mukaan taas Jeesus oli jälleensyntynyt Zoroaster ja Kristus oli auringonhenki, yksi Elohimeista, joka ei kuulunut tämän maapallon ihmiskuntaan eikä kehitykseen vaan muualta tuli tänne. Ja lopuksi on kirkollinen käsityskanta, jonka mukaan Jeesus Kristus oli neitsyt Maariasta ja Jumalan pyhästä Hengestä syntynyt ihminen, joka samalla oli itse Jumala.

Kun ihminen ottaa asioita vakavalta kannalta, kun hän opetuslapsen lailla tahtoo ymmärtää elämää oikein, hän tietenkin kysyy itseltään, kun joutuu tekemisiin näin monenlaisten teorioiden kanssa, mikä on oikea katsontakanta, mikä on totuus? Onko Jeesus itse antanut tästä asiasta mitään selvitystä?

Yhden seikan tiedämme varmasti, jos olemme antautuneet Jeesuksen opetuslapsiksi, sen seikan, että emme saa uskoa ulkonaiseen auktoriteettiin. Jo syventyessämme Jeesuksen vertauksiin, meidän tuli itse etsiä, itse kasvaa, vieläpä omalla tavallamme. Ei ollut kysymystä mistään vieraasta, ainoastaan siitä, että omistaisimme henkisen elämän omassa itsessämme. Näin ollen ymmärsimme, minkä suuren painon Jeesus opettajana pani ihmisen itsenäisyydelle ja rehellisyydelle. Jos minkä dogmin eli uskonkappaleen tai järkiteorian Jeesuksen opetuslapsina hyväksymme, täytyy meidän ymmärtää, miksikä sen hyväksymme, tai sitten meidän täytyy tietää omasta kokemuksestamme, mitä me uskomme.

Mitä nyt erityisesti n. k. kristologiseen kysymykseen tulee, saamme kuitenkin Jeesukselta itseltään sangen selväpuheisia osviittoja evankeliumissa. Tahdon mainita kolme kohtaa Matteuksen evankeliumissa, joissa suorastaan puhutaan tästä kysymyksestä.

Ensimmäinen on seuraava:

»Koska fariseukset koossa olivat, kysyi heiltä Jeesus sanoen: Mitä teille näkyy Kristuksesta, kenenkä poika hän on? He sanoivat hänelle: Davidin. Hän sanoi heille: kuinka siis David kutsuu hengessä häntä Herraksi, sanoen: »Herra sanoi minun Herralleni: istu minun oikealle kädelleni, siihen asti kunnes minä panen vihollisesi sinun jalkaisi astinlaudaksi.» Jos siis David kutsuu häntä Herraksi, kuin hän on hänen poikansa? Eikä kenkään tainnut hänelle mitään vastata, ei myöskin yksikään rohjennut sen päivän perästä häneltä enää kysyä» (Matt. 22: 41-46).

Niin Jeesus siis kysyi ja vastasi sellaisille, jotka eivät vielä suorastaan olleet hänen opetuslapsiaan.

Toinen kohta kuului näin:

»Mutta koska Jeesus tuli Kesarean maan ääriin, jota kutsutaan Filippuksen, kysyi hän opetuslapsiltaan ja sanoi: kenenkä sanovat ihmiset minun, Ihmisen Pojan olevan? Niin he sanoivat: monet Johannes Kastajan, mutta muutamat Eliaan; muutamat taas Jeremian tai jonkun profetoista. Sanoi hän heille: mutta kenenkä te sanotte minun olevan?

Vastasi Simon Pietari ja sanoi: sinä olet Kristus, sen elävän Jumalan Poika. Ja Jeesus vastaten sanoi hänelle: autuas olet sinä, Simon Joonaan poika, sillä ei liha eikä veri ilmottanut sitä sinulle, mutta minun Isäni, joka on taivaissa» (Matt. 16: 13-18).

Ja kolmas kohta on näin kuuluva:

»Mutta älkää te antako kutsua itseänne rabbiksi, sillä yksi on teidän Mestarinne, joka on Kristus» (Matt. 23: 8).

Näihin raamatunpaikkoihin nojautuu kirkko, kun se tahtoo todistaa raamatun sanoilla, että Jeesus oli Jumala. Ja näistä tällaisista paikoista näkyy kaikkein selvimmin, kun tunkeudumme niiden henkeen, mitä Kristus-nimellä todella tarkotettiin ja mikä oli Jeesuksen suhde Kristukseen. Meidän täytyy vain ensin kysyä, mitä sanat itse merkitsevät. »Kristus» ei ole mikään substantiivi eli nimisana, joka sellaisenaan sopisi nimeksi henkilölle, vaan adjektiivi eli laatusana, joka merkitsee »voideltu», hepreankielellä *Mashiah*, *Messias*. Juutalaiset pitivät kuitenkin — samoinkuin myöhemmin kristityt — Messiasta määrättynä olentona, ja tämän muodollisen ja personoivan käsityksen »voidellusta» Jeesus torjuu ensimmäisessä ylläolevista raamatun otteista. Kun Jeesus kysyy fariseuksilta: »mitä ajattelette Messiaasta? Kenen poika hän on?» ja nämä vastaavat: »hän on Davidin poika» — niin eikö Jeesuksen seuraava puhe ole aivan tähän tapaan:

»Oh teitä materialisteja, jotka heti ajattelette maallisia ja aineellisia asioita. Ettekö ymmärrä, että kirjotuksista jo näkyy, ettei Messias eli Voideltu voi olla minkään Davidin poika, koska Davidkin kutsuu häntä Herraksi. Ei suinkaan omaa poikaa kutsuta Herraksi. Messias eli Kristus on henkinen asia. Te käsitätte aina kaikkia asioita aineellisesti: »Davidin poika» — tai jonkun muun aineellisen olennon poika. Ei Kristus ole sellainen.»

Ja terottaakseen tätä henkistä totuutta lujasti opetuslastensa mieliin, hän kerran kysyi heiltä: »kenen sanovat ihmiset minun olevan?» Silloin vastasivat opetuslapset: »monet Johannes Kastajan, muutamat Eliaan, muutamat taas Jeremian tai jonkun profetoista». »Mutta», kysyy Jeesus, »kenen te itse sanotte minun olevan?» Ja Simon Pietari vastaa: »totisesti sinä olet Kristus, elävän Jumalan poika.» Ja silloin Jeesus sanoo: »Pietari, tuota ei voinut sinulle liha eikä veri ilmottaa, vaan ainostaan minun Isäni, joka on taivaissa.» Mitä nyt nämä Pietarin ja Jeesuksen sanat tarkoittavat, kun pidämme mielessä, että »Kristus» eli »voideltu» heidän suussaan oli adjektiivi eli laatusana? Epäilemättä seuraavaa:

»Ettekö te ymmärrä», sanoo Jeesus, »että kaikissa ihmisissä on kaikista kallein ja jumalallinen hänen sielunsa eli minuutensa, joka on Jumalasta syntynyt? Te luulette, että minuus on syntynyt aineesta. Te puhutte, kun puhutte minuudesta: minä olen se tai se jälleensyntyneenä, niinkuin ihmiset sanovat minusta, että olen se tai se profetoista. Ikäänkuin tämä olisi tärkein tietää! Eihän siitä ole kysymys, minkälaisessa muodossa minä ennen olen ollut. Ei tämä ole tärkein kysymys kenenkään ihmisen suhteen. Henkisesti katsoen on vain yksi seikka tärkein, se, että ihminen tietäisi olevansa Jumalan poika. Sillä ihmisen minuus, hänen sisäinen sielunsa, hänen varsinainen oma itsensä ei ole ainemaailmasta kotoisin, vaan Jumalasta. Kuinka järki olisi voinut syntyä järjettömyydestä, kuinka viisaus olisi tullut tyhmyydestä? Jumalallinen henki, jumalallinen tajunta on laskeutunut eläinkunnan tajuntaan ja siten on eläinkunnassa syntynyt jumalallisia tajuntakeskuksia, inhimillisiä minuuksia. Nämä inhimilliset minuudet, joista yksi on jokaisella ihmisellä, ovat siis syntyneet Jumalasta, ja silloin kun ihmisen Jumal-syntynyt minä on tullut tietoiseksi omasta jumalallisesta syntyperästään, tietoiseksi siitä, että hän on Jumalan poika, silloin hän on astunut »voideltuun» elämään, silloin hän on »Kristus» eli »voideltu». Sinä Pietari sen tunnet. Sinä tiedät sisäsi,

etten *minä* ole Jeremias enkä Elias enkä mikään profeetoista enkä mikään sellainen jälleensyntynyt olento, — jota tietysti me kaikki olemme, — vaan sinä tiedät, että *minä* olen elävän Jumalan voideltu poika, koska tiedät itse olevasi Jumalan poika, joka on ikuisuudessa syntynyt, ja sentähden sanon minä sinulle: ainoastaan Isä on sen sinulle ilmottanut. Sitä et sinä voisi tietää pelkästä lihallisesta tajunnasta, etkä liioin sinä ole voinut sitä toisilta kuulla, sillä et sinä sitä silloinkaan ymmärtäisi. Ainoastaan kun itsessäsi tunsit Kristuksen tajunnan, kun tunsit, että sinäkin olet osallinen samasta jumalallisesta tajunnasta, että sinunkin minuutesi on voideltu, ainoastaan silloin sinä voit tietää toisestakin, että hän on voideltu.»

Näin Jeesus. Ja me näemme tästä, että sanaa Kristus eli Voideltu käytettiin jokseenkin samassa merkityksessä kuin me nykyisessä teosofisessa kirjallisuudessa käytämme sanaa »vihitty». Me sanomme nykyaikana »vihitty». Eikä kukaan voi sanoa toisesta: »sinä olet vihitty», jollei hänellä ole sisässään salainen tajunta, joka sen ilmottaa. Kuinka voi toisesta väittää, että hän on vihitty ja siis kuuluu salaiseen valkoiseen veljeskuntaan, niihin jumalallisiin enkeli-olentoihin, jotka seisovat ihmiskuntamme takana sen ohjaajina ja johtajina, ellei sitä sisässään tiedä? Ja jos joku sanoo: tuo tai tuo henkilö on vihitty adepti, niin olisihan suorastaan taikauskoa tai ainakin sokeaa auktoriteetiuskoa ruveta hänen sanojensa nojalla semmoista uskomaan. Sellainen asia on jätettävä syrjään, sellaista ei tarvitse pohtia. Vasta silloin kun sisässämme ymmärrämme, kun sisässämme on tajunta, joka meille sanoo: tuo ihminen on vihitty eli voideltu, vasta silloin me voimme sanoa sen tietävämme, niinkuin tiesi Simon Pietari. Opetuslapsen kohdalla ollessamme on meille välttämätön sellainen rehellisyys, suoruus ja avomielisyys oman itsemme edessä, ettemme mene umpimähkään uskomaan, mitä saamme kuulla, emmekä umpimähkään luulemaan mitään toisesta ihmis-olennosta. Ymmärrämmehän ainakin sen selvän seikan, että jokaisen ihmisen minuus on jumalallista syntyperää, mutta että useimmat ihmiset eivät siitä mitään tiedä. Vasta sitten kun ihminen sisässään tietää, että hän on Jumalan poika, henkinen olento, syntynyt Jumalasta eikä aineesta eikä lihasta eikä verestä, vasta silloin hän on osallinen Kristustajunnasta, vasta silloin voidaan sanoa hänestä, että hän on astunut Kristustajunnan kautta Isän yhteyteen. Ei meidän lainkaan tarvitse vaivata päätämme sen ihmeellisemmillä tutkimuksilla, ei meidän tarvitse kysyä itseltämme siitä tai siitä henkilöstä, kuolleesta tai elävästä, mikä on hänen arvonsa salaisessa maailmassa. Jeesuksen suhteen esim. voimme aivan hyvin alussa tyytyä siihen lujaan vakaumukseen, että hän tietysti oli Kristus eli voideltu, koska hänen opetuksensa ovat nostaneet meidätkin samaan Kristustajuntaan.

Sillä tuo kolmas raamatun kohta, jossa nimenomaan sanottiin: yksi on Mestarinne, se aivan painaa mieleemme sen totuuden, että ainoastaan voideltu minuus on oleva todellinen opettajamme vaikka opettajia on maailmassa paljon, samoin kuin yksi Isä on opetuslasten todellinen isä, vaikka jokaisella on maallinen isänsä. Kun Jeesus nimenomaan sanoo: »älkää kutsuko ketään isäksi, sillä yksi on teidän Isänne», niin hän tietysti terottaa mieleen, ettemme saa erehtyä luulemaan, että olemme sitä aineellista olemusta, jolta näytämme toisten mielestä; emme saa ruveta niin elämään emmekä tottua siihen ajatukseen, että: »minä olen sen tai sen poika», sillä meidän täytyy koettaa elää minuutemme tasolla. Kaikkein ihmisten minuuksilla on yhteinen Isä, vain yksi, yhteinen Isä, se jumalallinen tajunta, josta olemme kaikki syntyneet. Samalla tavalla Jeesus neuvoo meitä ajattelemaan opettajien suhteen. Niitäkin on maailmassa paljon, mutta »älkää kutsuko ketään Mestariksi», sanoo Jeesus »ja älkää antako itseännekään kutsua Mestariksi, sillä yksi on oleva Mestarinne. Ei se ole Mestari, joka ulkonaisesti esiintyy. En minä ole teidän Mestarinne, sillä minustahan voitte sanoa: sinä olet Joosefin poika, voitte tarkastaa, millä tavalla olen syntynyt ja kuinka olen tänne tullut, voitte mennä vielä kauemmas taaksepäin ja tarkastaa, minkä olennon jälleensyntymä minä olen. Tämä personallinen tajuntani ei ole mikään opettaja eli rabbi. Eikä minua pidä kutsua hyväksi, sillä Jumala yksin on hyvä. Muistakaa, muistakaa, että on vain yksi, joka on teidän Mestarinne, nim. Kristus, voideltu minuus. Tämä voideltu minuus asuu kyllä minun personallisuudessani ja edustaa teille Kristusta eli Voidellun tajuntaa. Mutta älkää sekottako sitä ruumiilliseen minä-tajuntaani. Kun te siis ymmärrätte, niinkuin Simon Pietari, että toisessa ihmisessä on Kristuksen Voidellun tajunta, silloin tuo tajunta toisessa ihmisessä on kyllä teidän Mestarinne ja edustaa teille Kristusta, mutta voideltu minä on samalla teissä itsessänne. Ja ainoastaan, jos se on teissä itsessänne, voitte sen toisessa nähdä, ja toinen on ainostaan silloin teidän opettajanne, jos Kristus on hänessä voimakkaampi kuin teissä itsessänne.»

Nämät ovat aivan selviä asioita psykologisesti, sillä ihmiskunnan sielut eli minuudet ovat eri kehitysasteilla ja taivasten valtakunnan, valkoisen veljeskunnan jäsenet eli veljet ovat niinkään eri pitkällä hengen kehityksessä.

Taivasten salainen veljeskunta on koko ihmiskunnan takana. Kristus-tajunta sulkee syliinsä koko ihmiskunnan. Mutta ainoastaan sellainen olento, joka on täydellisesti Kristus-tajunnan täyttämä, kantaa oman minuutensa sylissä koko ihmiskuntaa. Muut syventyvät Kristukseen asteettain. Aina sitä myöten, kuinka suuresti Kristus-tajunnan läpäisemä joku ihmistajunta on, aina sitä myöten saman ihmisen tajunta ulottuu ihmiskuntaan, mutta ei yksikään ihmisolento, olkoon hän kuinka alhaisella kehitysasteella tahansa, ole Kristus-tajunnasta kaukana. Ei kenenkään tarvitse ajatella olevansa niin huono, niin vähän kehittynyt, niin syntinen, ettei valkoisen veljeskunnan jäsenet hänestä välittäisi, sillä salaisen veljeskunnan tajunta on kaikkien ihmisten takana, jokainen ihminen on yhtä lähellä Kristus-tajuntaa, olkoon hän millä kohdalla tahansa kehityksessään. Erotus on vain siinä, että vähemmän kehittynyt ihminen on taivasten valtakunnan ympyrävyöhykkeen ulkoisimman vyöhykkeen tasalla, jotavastoin kuta kehittyneempi ihminen on henkisesti, sitä korkeampi osasto, niin sanoaksemme, salaisesta veljeskunnasta on häneen päin käännettynä. Kun yksityinen ihminen pyrkii Kristus-tajuntaan, yhteyteen salaisen veljeskunnan kanssa, silloin hän tietysti ei äkkiä saata hypätä korkeaan osastoon, vaan hänen täytyy askel askeleelta yletä taivasten valtakunnan portailla.

Kun pidämme mielessämme näitä asioita, silloin emme joudu ristiriitaisiin tunteisiin eikä epäilyksiin tuon tärkeän kysymyksen suhteen, mitä tai kuka Kristus on. Silloin aina voimme vastata, jos meille uusia opinkappaleita tarjotaan: »sen ja sen minä tiedän ja olen kokenut, mutta noita asioita en vielä tiedä». Jos toinen jotakin selittää, me voimme tyynesti sanoa: »en tuosta tiedä mitään enkä siis sinun selityksiäsi arvostele. Rakennan elämäni sen päälle, mitä itse tiedän ja ymmärrän, sillä sellainen on Jeesuksen ja kaikkien viisasten neuvo.»

TEMPPELISSÄ.

Sitä varten olen minä syntynyt ja sitä varten maailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Jokainen, joka on totuudesta, kuulee minun ääneni.
Job. 18: 37.

XI.

KRISTUS-VIHKIMYKSET.

Tämän kirjan alussa sanottiin, että kun evankeliumia luetaan kolmannelta, tahdon kannalta, totuudenetsijän tavalla, se paljastuu meille kolmessa eri asteessa. Ensin saamme tutkia Jeesuksen vertauksia, joita hän kansalle puhui, sitten hänen oppejaan opetuslapsille, hänen erityisiä siveellisiä käskyjään, neuvojaan ja muita opetuksiaan, ja kolmanneksi vasta voimme syventyä hänen elämänsisältönsä eli Kristuksen elämään, joka on evankeliumin sisin, salaperäisin ja okkultisin sisällös.

Kun luomme silmäyksen taaksepäin edellisiin tutkimustuloksiimme ja niiden käytännölliseen merkitykseen, voimme sanoa, että Jeesus niillä yleisillä opetuksilla, joilla hän kääntyi kansan puoleen, tahtoi herättää ihmisissä uutta intoa totuutta etsimään — ei ainoastaan ymmärryksellä ja älyllisellä ponnistuksella eikä liioin ainoastaan tunteella, — vaan totuutta etsimään tahtonsa voimalla, siten että elämällä itse alkaisivat etsiä totuutta. Tämä ensimmäinen vertauskuvissa annettu maailmankatsomus vapauttaa ihmisen sielun älyllisistä kahleista ja ahdasmielisyydestä. Ja kun ihminen on käynyt läpi tämän ensimmäisen »pyhän hengen» herämyksen ja päästänyt vapaasti itämään ja kasvamaan sen jumalallisen siemenen, joka on hänen omassa sielussaan ja hengessään, silloin alkaa hänelle niin sanoaksemme passiivinen eli negatiivinen aika, jolloin ensimmäiset vaikeudet häntä kohtaavat. Hän on herännyt totuuden pyhään näkemykseen. Ihmiset hänen ympärillään elävät vielä pimeydessä ja tietämättömyydessä. He uskovat ulkonaisesti jumaliin ja perkeleihin — taikka he kaiken kieltävät. Mutta totuudenetsijä on ymmärtänyt, että Jumala on hänen sisässään. Tämän johdosta ympäristö alkaa tuntea levottomuutta, jopa vastenmielisyyttä häntä kohtaan. Moni vastikään teosofiksi tullut totuudenetsijä on epäilemättä tehnyt sen kokemuksen, että samalla kun hän itse ymmärtää elämää uudella tavalla, hänen ympäristönsä, hänen lähimmäisensä, hänen omaisensa eivät häntä käsitä. Päinvastoin he asettuvat vastarintaan häntä vastaan, epäilevät häntä, voivat luulla häntä hulluksi, joten toteutuu Jeesuksen sana: ihmisen perheen jäsenet ovat hänen vihamiehensä. Tämän kärsimyksen kautta selviää kuitenkin nuorelle teosofille; että hän ei saa pysähtyä puolitiehen. Hän ei saa tyytyä siihen, mitä jo on löytänyt. Hänen uusi elämänymmärryksensä on vielä enemmän älyllistä kuin kokemusperäistä laatua. Se ei ole vielä läpikäynyt käytännöllisen henkisen elämän tulikastetta. Jos hänen ympäristönsä kysyy häneltä: »tiedätkö sinä, että on, niinkuin sinä nyt uskot?» täytyy hänen vastata itselleen, ettei hän suorastaan sitä tiedä, vaikka uusi usko onkin hänelle päivänselvä totuus. Ja silloin hän tuntee, että nyt hänen on pakko alkaa korkeampaa, syvempää etsimistä, joka vie hänet — ei ainoastaan totuuden ymmärtämiseen — vaan totuuden tietoon. Hän siirtyy kansajoukosta Jeesuksen opetuslasten ahtaampaan piiriin. Taas alkaa hänelle aktiivinen ponnistusten aika, jolloin hän koettaa elämässään noudattaa Jeesuksen käskyjä ja harjoittaa mietiskelyä Jeesuksen antaman ohjelman mukaisesti. Tämä on positiivinen »puhdistuksen» aikakausi eikä opetuslapsi silloin välitä ympäristön arvostelusta ja moitteesta. Hän itse vain tutkii ja elää ja ponnistaa, ja vähitellen ympäristö hänen ympärillään hiljenee. Se ei enää arvostele.

Tällainen »pyhän hengen» aika totuudenetsijän elämässä saattaa kestää kauan — vaikkapa useampia

ruumistuksia. Kaikissa tapauksissa se valmistaa ihmistä ymmärtämään ja tutkimaan evankeliumia kolmannessa asteessa, toisin sanoen kokemaan evankeliumin okkultista sisältöä, kokemaan sitä elämää, joka alkaa vasta sen perästä, kun ihminen varsinaisesti tulee Jeesuksen personalliseksi opetuslapseksi ja varsinaisesti astuu taivasten valtakuntaan eli salaiseen veljeskuntaan.

Tämä evankeliumin kolmas sisältö eli evankeliumin esittämä elämäkertomus kuvaa sitä, jota me kutsumme Kristuselämäksi ja joka toisella kielellä on rakkauden itsetietoinen elämä. Se on elämää yhteydessä Isän Jumalan kanssa, sillä sana Kristus eli voideltu kuvaa sitä Jumalan olemuspuolta, jota kutsumme rakkaudeksi, kun sanomme: Jumala on rakkaus. Kristus eli voideltu, vihitty on se tajunta, joka käsittää Jumalan rakkauden. Kristus-tajunta ihmisessä, enkelissä, jumalolennossa, kessä tahansa, aivan kuin toteuttaa ja todentaa Jumalan rakkauden. Sentähden teologiassa eli kristillisessä jumaluusopissa on ruvettu sanomaan: Kristus on Jumalan poika eli toinen persona kolmi-yhteisessä Jumalassa ¹⁾. Tämä tarkoittaa sitä, että Jumala rakkautena ilmenee itsetietoisena rakkaus-tajuntana. Tältä kannalta Kristus on »elävä Jumala, Jumala itse» iankaikkisena rakkautena. Mutta meillä ei ole mitään tietoa, mitään varsinaista kokemusta tästä rakkaudesta muuten kuin sen tajunnan kautta, joka voi meissä itsessämme ilmetä ja jota kutsumme Kristustajunnaksi. Sentähden Kristus on myös »täydellinen ihminen.»

Kun ihminen totuuden pyhän hengen eläyttämänä kulkee sen valmistavan puhdistuksen tien, jota Jeesus evankeliumeissa kuvaa ja josta Jeesus evankeliumeissa antaa neuvoja, silloin hän joutuu yhteyteen elävän Kristus-tajunnan kanssa, Jumalan kanssa rakkautena ja samalla kaikkien niiden olentojen kanssa, jotka siinä tajunnassa elävät. Ja silloin tuo mahtava yhteistajunta vaikuttaa hänen sieluunsa, joka on käynyt raskaana pyhästä hengestä, sillä tavalla, että sekin itsessään synnyttää saman tajunnan. Ihmisessä syntyy Kristus.

Evankeliumi elämäkertomuksena on kuvaus siitä, kuinka Kristus-tajunta syntyy ja kasvaa ihmisen sisässä. Tätä seikkaa ei voi syvyydessään ja korkeudessaan käsittää muu kuin se, jossa Kristus-tajunta on elävä, mutta jonkinlaisen kuvan voimme ymmärryksellämme ja järjellämme luoda itsellemme siitä, koska jokaisen ihmisen hengessä piilee jumalallinen siemen eli hänen jumalallinen minuutensa ja koska siitä hetkestä saakka, jolloin ihminen joutuu totuuden pyhän hengen vaikutuksen alaiseksi, hänessä on aivan kuin säde Kristustajunnasta eli aivankuin Kristus-tajunta sikiönä, vaikkei vielä syntyneenä.

Mutta kun opetuslapsi sielussaan on kulkenut ahtaasta portista sisälle taivasten valtakuntaan, tapahtuu hänen sisässään Kristuksen syntymä. Ja tämän syntymän sanotaan silloin tapahtuvan evankeliumin kuvauksen mukaisesti, eikä se tapahdu missään »unitajunnassa», vaan tässä ihmisen päivätajuisessa fyysisessä personallisuudessa. Usein ihmisen oma sisäinen silmä aukenee, hän tulee selvänäköiseksi ja näkee koko sen näytelmän tapahtuvan, josta evankeliumi kertoo: hänen rinnassaan syntyy Kristuslapsi, itämaalaiset viisaat tulevat kumartamaan ja palvelemaan, Betlehemin tähti loistaa luolan eli seimen yllä, missä lapsi syntyy. Ja kun Kristus-lapsi on ihmisen sisässä syntynyt, silloin on hänessä tapahtunut muutos. Silloin hän on uusi olento. Häntä nyt kutsutaan »pelastetuksi», koska hänessä syntynyt Kristus on se pelastaja, joka hänet aikaa myöten vapauttaa kaikesta tietämättömyydestä ja synnistä, kaikesta pakosta syntyä takaisin maailmaan, sillä Kristus-lapsella on avaimet täydelliseen vapautukseen ja pelastukseen. Vaikka vielä kestää kauan, ennenkuin ihminen lopullisesti pelastuu ja vapautuu kaikesta, on tuossa lapsessa, joka on hänestä syntynyt, Isän Jumalan suunnitelma varmasti toteutuva. Ja ihmisen sisässä on silloin syntynyt rakkauden henki, itsetietoisuus ja elämä, joka muuttaa koko maailman hänen silmissään. Hän ei ennen ymmärtänyt tätä maailmaa, kun hän sitä katseli. Kun hän katseli elämää ja näki siinä mielestään paljasta surua ja kärsimystä, hän usein oli valmis epäilemään, oliko tämän elämän takana mitään jumalallista rakkautta. Kun hänessä sitten puhdistuksen tien alussa heräsi uusi elämänymmärrys, alkoi hän uskoa hyvään itsessään ja välistä kuin pakosta sulkea henkiset silmänsä näkemästä kärsimystä ja kurjuutta ympärillään. Mutta nyt kun rakkauden henki hänessä syntyy, rakkauden itsetietoisuus hänen personallisessa päivätajuunassaan, nyt hän tietää, ettei ole maailmassa mitään hätää. Hän kummallisella tavalla tietää, että kaikki on hyvin, koska hän ainakin sillä hetkellä, jolloin hänessä rakkaus syntyi, on nähnyt ja tuntenut ja

¹⁾ Tästä tarkemmin kirjassa »Kirkonopin teosofia.»

tietänyt olevansa yhtä ihmiskunnan kanssa. Hänen sisässään laulaa: »nyt on ihmiskunnalle syntynyt vapahtaja. Ei ole hätää, sillä minä tulen kantamaan tätä ihmiskuntaa sylissäni, minä otan päälleni kaikki sen synnit, sen tuskat ja kärsimykset, kaikki minä otan päälleni, nyt ei ole enää hätää, nyt varmasti tulee kerran kaiken kärsimyksen loppu ja päivä nousee yli koko ihmiskunnan.»

Tämän perästä alkaa hänelle taas passiivinen eli negatiivinen aika, jolloin maailma kääntyy vastustamaan, sortamaan, epäilemään vastasyntyntä lasta. Alkavat ne vainot, joista kerrotaan evankeliumeissa. Lapsi, joka on syntynyt ihmisessä, on niin pieni, niin nuori ja kokematon, että se ei voi muuta kuin paeta — paeta vanhempien s.o. personallisten kykyjen, ymmärryksen ja tunteen turviin. Ei se itse vielä kykene menemään ulos maailmaan puhumaan itsestään. Se ainoastaan rakastaa ja kärsii, sitä vainotaan ja sen täytyy peittää olemassaoloaan, sen täytyy odottaa. Tällainen on vastasyntyneen vapahtajan pakoretki Egyptiin.

Lapsi kasvaa hiljaisuudessa ja näkymättömyydessä. Tämä on ihmiselle uusi kehitysjakso. Valmistavalla puhdistuksen tiellä ihminen fyysisessä ruumiissaan, päiväajunnassaan huomasi olevansa henkimaailman eli taivaallisen maailman jäsen. Nyt hän vallan uudella tavalla kasvaa toisen maailman jäseneksi. Hänelle muodostuu uusi ruumis, uusi kirkastettu käyttöväline, toisessa maailmassa, ja uusi ruumis kasvaa samalla riippumattomaksi fyysisestä. Vihdoin opetuslasta kohtaa ihmeellinen kokemus näkymättömässä maailmassa — ei nyt fyysisessä, vaan tuossa toisessa, jossa hän myös on itsetietoinen kansalainen. Hänen ollessa fyysisestä ruumiistaan erillään tapahtuu se, jota evankeliumeissa kuvataan nimityksellä »kaste», Jeesuksen kaste. Ihminen kastetaan ja ääni taivaista sanoo: »tämä on minun rakas poikani, johon minä mielistyin.»

Ja nyt alkaa ihmiselle merkillinen aika, aika, jota evankeliumeissakin pitkälti kuvataan. Uusi olento hänen sisässään ei ole enää lapsen kannalla vaan nuoren itsetietoisien ihmisen. Se saa nyt tehtäväkseen mennä ulos maailmaan, sillä nuori Kristus-ihminen ei voikaan enää kehittyä ja kasvaa muualla kuin maailmassa. Mutta ennenkuin varsinainen maailmaan meneminen tapahtuu, vetäytyy Kristus-ihminen korpeen, niinkuin evankeliumeissa kerrotaan: heti kasteen jälkeen »Jeesus viehän hengeltä korpeen». Korpeen — mitä ja missä se on? Korpeen vetäytyminen on ihmisen sisäinen luopuminen kaikesta. Kaikesta hän luopuu, elämästään, itsestään, koko elämänsä hän muuttaa. Ei hänellä ole ruokaa, mitä syödä, ei asuntoa, missä elää. Ei hänellä ole maata, ei vaatteita, ei työtä, ei tointa. Vapaaehtoisesti hän heittää kaiken päältänsä, ei mikään saa häntä sitoa. Hänen karmansa on vienyt hänet kohtaan, missä hänellä ei ole maallisia siteitä, jotka voisivat estää häntä kaikesta luopumasta.

Tämä korvessa olo voi kestää vaikka kokonaisen elämän, — ja sen perästä alkavat hänelle kiusaukset. Niinkuin evankeliumissa kerrotaan, astuu koko elämä kolmessa kiusauksessa hänen eteensä — ei missään näyssä, vaan elävässä todellisuudessa: hänen täytyy mennä ulos elämään juuri niihin kiusauksiin voittaakseen ne. Ollen Kristus-ihminen on hänen kädessään taikasauva, ja kiusaukset tulevat hänen luokseen yksin sitä varten, että hän ne voittaisi.

Ensimmäistä kiusausta kuvaa evankeliumi näin: »Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: Jos sinä olet Jumalan poika, niin sano, että nämä kivet leiviksi tulevat, mutta hän vastasi ja sanoi: kirjutettu on: ei ihminen elä ainostaan leivästä vaan jokaisesta sanasta kuin Jumalan suusta lähtee» (Matt. 4: 3-4). Kiusaaja sanoi: »jos sinä olet Jumala, niin sano, että nämä kivet leiviksi tulisivat.» Tämä merkitsee: Kristus-ihminen tietää: minä olen Jumalan poika ja kivet muuttuvat kädessäni leiviksi. Ja hänen täytyy nyt mennä ulos elämään sellaiseen, jossa kivet muuttuvat leiviksi. Mitä tämä on? Se on elämä, jossa maailman rikkauudet tulevat hänen luoksensa.

Hänen asemansa ei ole sama kuin sen ihmisen, joka himosta tai muista personallisista syistä etsii maailmassa rikkautta ja saavuttaessaan kyllästyy siihen, koska se ei antanut hänelle mitä hän toivoi eikä häntä onnelliseksi tehnyt. Kristus-ihminen on toisessa asemassa. Ei hän ole itselleen rikkautta pyytänyt, ei hän sitä ollenkaan ole pyytänyt. Se tule taakkana hänelle ja hänen täytyy osata taakkansa kantaa. Hänen

kiusauksensa on: »unohdatko sinä, että ihminen ei elä ainoastaan leivästä vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee? Unohdatko sinä, että se, mikä antaa ihmisille elämän, ei ole aine, ei rikkaus, ei ylellisyys, ei ulkonainen kulttuuri, vaan rakkaus, ainostaan Jumalan rakkaus? Nyt maailman rikkaus sinua palvelee, unohdatko silloin, että rakkaus ja totuus on ainoa elämässä?» Ja Kristus-ihminen ei lankea. Kertomuksessa Jeesus heti torjuu kiusajaan luotaan. Hänellä Kristus-ihmisenä ei ole mitään taistelua, ei minkäänlaista vetovoimaa maailman rikkauteen omasta puolestaan eikä toisten puolesta. Hänen mielensä on aina keskitettyä jumalalliseen totuuteen. Keskellä sitä elämää, missä rikkaus häntä palvelee, hän elää rakkauden elämää. Hän ei hetkeksikään unohda, että ainoa todellinen elämä on Jumalassa ja jumalallisessa rakkaudessa. Hänen kannettavanaan on taakka, jota hän ei hetkeksikään heitä ajattelelomuudessaan hartioiltaan.

Ja toinen kiusaus on seuraava:

»Silloin otti perkele hänet kanssansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänet temppelin harjalle ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan poika, niin laske itses alas, sillä kirjoitettu on: hän antaa käskyn enkeleillensä sinusta, ja he käsissänsä kantavat sinua, ettet jalkaas kiveen loukkaa. Niin Jeesus sanoi hänelle: taas on kirjoitettu: ei sinun pidä kiusaaman Herraa sinun Jumalatas» (Matt. 4: 5-7).

Taas on toinen elämä Kristus-ihmisen edessä, jolloin hänet nostetaan kunnian kukkuloille, »temppelin harjalle», jolloin häntä palvelee puoleksi jumalallisena olentona. Maailman suurimmat nerot, luovat taiteilijat, runoilijat, kirjailijat, säveltäjät ovat tavallisesti tällä kohdalla sielunsa kehityksessä. He ovat, niinkuin me myös sanomme, edellisissä ruumistuksissa ottaneet määrättyjä vihkimyksiä. He ovat ennen eläessään läpikäyneet henkisiä kokemuksia, jotka ovat rikastuttaneet heidän sielunsa, ja nyt heitä kiusataan elämässä, missä heidät nostetaan kunnian kukkuloille. Jos Kristushenki heissä on elävä, he näkevät aivan selvästi, että ihmisen elämä ei ole kunniasa, ei siinä, että häntä palvelee, ihailaan, jumaloidaan. Ei, ihmiselämä on ainostaan rakkaudessa. Jumalan kiusaamista on luulla, että ihmistä saisi palvella, ihaila, jumaloida. Kristus-ihmisen tehtävä on opettaa maailmalle tätä. Hän ottaa kunnian kiusauksen päälleen, näyttääkseen, että maailman kunnia on tyhjää ja samalla tuskallista. Eikä ihminen sitä kaipaa, ihminen kaipaa jumalallista rakkautta. Henkisesti kokemattomat maailman ihmiset rakastavat ja tavoittelevat kunniaa, he tekevät mitä tahansa tullakseen kuuluisiksi. Leikkikööt rauhassa! He eivät ole kokeneet. Mutta ne kokeneet sielut, jotka joskus esiintyvät maailmassa suurina neroina, ne sielut tietävät, ja he palvelevat ihmiskuntaa, että näyttäisivät: kaikki kunnia on tyhjää. Ja aina kaikki suurimmat nerot ovat sen sanoneet: minua ei ole kunnia tyydyttänyt, minä en ole sitä etsinyt, kaiken takaa minä aina muuta etsin.

Tällaiset suuret sielut eivät muista persoonallisessa tajunnassaan, että he edellisissä ruumistuksissaan ovat läpikäyneet määrättyjä henkisiä kokemuksia, ainoastaan kokemusten tulokset heissä näkyvät. Ja niin kauan kuin ei muisto heissä ole herännyt, on heidän kiusauksensa juuri siinä, että tulevat tänne maailmaan tietämättä ketä ovat, ottavat kunnian taakan päällensä ja ovat pakotetut voittamaan. Kuinka kolkkoa ja yksinäistä on heidän elämänsä! Heidän täytyy voittaa, sen he tietävät sisässään. Heillä ei ole mitään armoa, sen suuret sielut tietävät. Taakka on pantu heidän hartioilleen ja heidän täytyy voittaa.

Ja kolmas kiusaus:

»Taas vei perkele hänet sangen korkealle vuorelle, ja osotti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden kunnian. Ja sanoi hänelle: nämä kaikki annan minä sinulle, jos sinä lankeet maahan ja rukoilet minua. Niin sanoi Jeesus hänelle mene pois, saatana! Sillä kirjoitettu on: Herraa sinun Jumalatas pitää sinun kumartaman ja häntä ainoata palveleman. Silloin jätti hänet perkele, ja katso, enkelit tulivat ja palvelivat häntä» (Matt. 4: 8-11).

Tämäkin on elämä, johon Kristus-ihminen antautuu ikäänkuin näyttääkseen maailmalle esimerkkiä. Se on elämä, jolloin valta tulee hänen käsiinsä, maailman valta. Tämä kiusaus on suurimpia taakkoja ja laajuudessaan se on mahdoton ottaa päällensä, jolleivät maailman olosuhteet sitä myönnä. Ei hallitusistuini koska tahansa ole tarjolla opetuslapselle. Päinvastoin kansojen karma harvoin näkyy sallivan, että

hallitusistuimilla on oikein suuria hallitsijoita, viisaita, nerokkaita, ihmeellisiä. Useimmiten on siinä asemassa ihminen, joka ei ole henkisesti kokenut, vaan on täynnä kunnian-, rikkauden- ja vallanhimoa. Hän saattaa osottautua tarmokkaaksi ja voimakkaaksi hallitsijaksi ja on epäilemättä etevämpi kuin tyhmyri tai laiskuri. Mutta Kristus-ihminen hän ei ole. Sillä Kristus-ihminen hallitusistuimella käyttäisi valtaansa toisella tavalla — siten, että valta ei koskaan tuntuisi olevan hänen vaan aina oikeuden ja rakkauden. Sellaisiakin hallitsijoita tai paaveja on joskus esiintynyt maailmanhistoriassa.

Mutta vallankiusauksen taakan saattaa Kristus-ihminen ottaa päällensä pienemmässäkin muodossa. Hänen ei välttämättä tarvitse olla valtakunnan hallitsija, hän voi olla hallitsijan asemassa muullakin tavalla. Ja silloin se, mikä toisille ihmisille on kiusaus, nim. itse valta: jos sinä palvelet minua, s.o. omaa personallista itseäsi, silloin koko maailma palvelee sinua — se ei ole Kristus-ihmiselle kiusausta, vaan ainoastaan taakkaa. Hän ollessaan valta-asemassa aina muistaa, että yksin »Herraa sinun Jumalaasi sinun tulee palvella». Todellinen elämä on ainoastaan rakkaudessa. Valta ei ole olemassa itsensä takia eikä minkään personallisen olennon takia. Valta on iankaikkisesti yksin rakkaudella ja viisaudella. Ja kun Kristus-ihminen on suorittanut nämä näytteet, silloin näkymättömän maailman olennot tulevat hänen luokseen ja sanovat: »nyt astu ulos maailmaan opettajana. Nyt sinä voit mennä, nyt ymmärrät elämää, nyt tiedät kaikki inhimillisen elämän, inhimillisen sydämen ja sielun salaisuudet, nyt tunnet salaisimmat voimat personallisen ihmisielun syvyudessa. Nyt voit astua ulos maailmaan uudella tavalla.»

Nyt alkaa evankeliumissa Jeesuksen työ maailman opettajana. Hän lähtee ihmisten keskelle saarnaamaan valtakunnan evankeliumia, kehottamaan ihmisiä parannukseen, sentähden että taivasten valtakunta on olemassa. Tätä aikaa on kuvattu sangen pitkälti evankeliumeissa. Jeesus vaeltaa ympäri ja saarnaa. Opettaessaan hän parantaa ruumiillisesti ja sielullisesti sairaita, tekeepä joskus ihmetöitäkin. Kaiken hänen toimintansa tarkoituksena on kuitenkin vain opettaa ihmisiä maailmassa.

Tässä lyhyessä silmäyksessä Kristus-elämän mysterioihin emme saata viivähtää kaikissa yksityiskohdissa. Huomautettakoon ainoastaan yhdestä kohdasta tässä Jeesuksen opetustoimessa. Vähän ennen kuin kerrotaan, että hänet kirkastettiin, tapahtui evankeliumin mukaan niin, että opetuslapset, Pietari ensimmäisenä tunnustivat sydämensä kyllyydestä: »sinä olet elävän Jumalan poika.» Tämä kohta on merkille pantava sentähden, että evankeliumi siinä osottaa, kuinka kauan Kristus-ihmisen täytyy tehdä työtään maailmassa. Hänen täytyy opettaa ihmisiä maailmassa siihen saakka, kunnes hänellä on edes joitakin opetuslapsia, jotka hänelle sielussaan tunnustavat: »sinä olet elävän Jumalan poika. Sinun kauttasi on totuus meille kirkastunut.» Ennen hän ei työssään saata vetäytyä siihen salaiseen näkymättömään asemaan, joka on epäitsekkiään ihmisen ihanne. Mutta kun hän on tämän tunnustuksen ystäviltään voittanut, silloin tapahtuu hänelle uusi kokemus: kirkastus, jolloin Isä Jumala vahvistaa liittonsa hänen kanssaan ja ikäänkuin sanoo: »totisesti sinä olet minun poikani. Kaiken tiedon ja vallan minä sinulle annan», ja vielä maailmaan kääntyen lisää: »kuulkaa häntä.»

Kun tämä kokemus on suotu, silloin alkaa Kristus-ihmiselle murheen aika. Kirkastuksen perästä todella maailmassa monet tuhannet ihmiset alkavat tunnustaa: hän on Jumalan poika, hän on opettaja. Ja samalla kuin tämä tunnustus kaikuu maailman huulilta, samalla kuin maailma huutaa Hoosianna, samalla myös maailman kaikki vastustavat voimat nousevat ja valmistuvat huutamaan »ristiinnaulitse». Kristus-ihminen tuntee itsensä kerrassaan nöyryytetyksi. Hän tuntee itsensä sisässään nöyryytetyksi, sillä maailma antaa hänelle kunnian ja samalla maailma häntä vihaa. Hän kulkee ristin tietä Golgatalle. Hänen kärsimyksensä loppuu vasta siihen neljanteen huippukokemukseen, jota kutsutaan ristiinnaulitsemiseksi pääkallon paikalla. Silloin hän vasta voi sanoa »consummatum est», se on täytetty. Nyt on kärsimys loppunut. Nyt ei hänen tarvitse enää millään tavalla kärsiä itsensä tähden. Nyt hän voi kokonaan elää ihmiskunnan kärsimysten puolesta, ottaa päällensä sen kärsimykset. Niitä hän on kantanut pitkin matkaa, sillä Kristus ei koskaan kannu muuta kuin kaikkien kärsimyksiä, kaikkien syntejä, mutta nyt hänen ei enää tarvitse personallisesti kärsiä. Voimakkaalla itsetietoisella kädellä hän ottaa ihmiskunnan tuskan päällensä ja muuttaa sen omassa sydämessään riemuksi. »Tulkaa minun luokseni kaikki, jotka olette raskautetut . . . Minä annan teille rauhan . . . Olen maailman voittanut.» Koko hänen ruumiinsa on kirkastettu, koko

hänen persoonallisuutensa on kuollut. Hän ei ole muuta kuin kirkastettu inhimillinen olemus. Hän on enkeli, hän on vapahtaja. Askel askeleelta hän nousee ylös Mestarin täydellisyyteen, avain avaimen perästä annetaan hänen käteensä, kunnes hän ylösnousseena vapahtajana »astuu taivaisiin» ja »istuen Isän oikealla kädellä tuomitsee eläviä ja kuolleita», itse todella elämän ja kuoleman herrana.

KIRKKO TEMPELIN SYMBOLINA.

Vaan se kaikkein ylimmäinen ei asu käsillä tehdyissä tempeleissä, niinkuin profeeta sanoo: taivas on minun istuimeni ja maa jalkaini astinlauta.

Apost. teot 7: 48-49.

XII.

PYHÄ EHTOOLLINEN.

Varhaisesta alkuajasta saakka kristikunnassa on toimitettu erinäisiä »sakramenteiksi» kutsuttuja pyhiä toimituksia, joita on yhtä suuressa arvossa pidetty kaikissa kristillisissä kirkkoissa, vaikka, kuten tiedämme, eri kirkot eri tavalla selittävät näitä mysteριοita. Mitä erityisesti pyhään ehtoolliseen tulee, opettaa luterilainen kirkko tästä mysteriosta, että siinä ovat läsnä Kristuksen ruumis ja veri sekä leivässä ja viinissä että leivän ja viinin alla ja kanssa; se, joka uskoo ja on vastaanottavainen mielessään ja hengessään, tulee tässä pyhässä ehtoollisessa osalliseksi Kristuksen ruumiista ja verestä ja niinmuodoin syntein anteeksisaamisesta.

Hieman toisella tavalla opetetaan toisissa kirkkoissa. Roomalais-katolilainen kirkko opettaa nimenomaan, ettei mysteriön vaikutus riipu vastaanottajan mielentilasta vaan että se vaikuttaa samalla tavalla kaikkiin, jotka siihen osaa ottavat. Itse toimitus on niin pyhä, että se *ex opere operato* vaikuttaa läsnäoleviin. Sillä, sanoo roomalais-katolilainen kirkko ja tässä kohden sen kanssa myös kreikkalais-katolilainen: pyhän ehtoollisen leivässä ja viinissä on tapahtunut muutos, *transsubstantiatio*, jonka kautta leipä ja viini on muuttunut Kristuksen ruumiiksi ja vereksi, joten siis todellisuudessa nautitaan Kristuksen ruumista ja verta. Ohimennen sanoen, roomalais-katolilaisessa kirkossa seurakunta saa osakseen ainoastaan pyhää ruumista, mutta pappi nauttii verta eli viiniä koko seurakunnan puolesta.

Reformeerattu kirkko opettaa kolmannella tavalla. Se on kaikkein vapaamielisin ja kaikkein vähimmän mystillinen, sillä se sanoo, että pyhä ehtoollinen on muistiateria, joka vietetään Kristuksen elämän ja sovituskuoleman muistoksi. Siinä on kyllä läsnä Kristuksen voima, Kristuksen ruumis ja veri, mutta ainoastaan henkisellä tavalla — ainoastaan näkymättömässä, ei niin että leipä ja viini olisi miksikään muuttunut, tai että leivässä ja viinissä olisi mitään Kristuksen olemuksesta nautittavana, vaan ainoastaan siten että Kristuksen ruumis ja veri henkisellä tavalla tulee niiden osaksi, jotka ovat siinä mielentilassa, että voivat vastaanottaa.

Mutta vaikka kristilliset kirkot opettavat eri tavalla ehtoollisesta ja muistakin sakramenteista, ovat kaikki kuitenkin yhtä mieltä siitä, että sakramentit ovat mysteριοita.

Tutkiessamme Jeesuksen oppia emme saata syrjäyttää sakramentteja ja selittää niitä, kuten muutamat tutkijat tekevät, yksinomaan Jeesuksen opista luopuneen kirkon keksimiksi. Epäilemättä niistä puhutaan evankeliumeissa, ja vaikka kirkko omin päin olisi ne asettanutkin, on sillä alkuaan ollut siihen painavampi ja vakavampi syy kuin ihmisten pettäminen. Emme näet saata asettua tavalliselle materialistiselle kannalle, että sanoisimme vain pyyhkäisemällä: kaikki on humbugia, siitä yksinkertaisesta syystä, että tuhannet ihmiset ovat kokeneet erinomaisia kokemuksia näiden mysterioiden yhteydessä. Emme puhu epäilijöistä ja pilkkaajista. Mutta herkät ja uskavaiset ihmiset ovat saattaneet tehdä järkyttäviä kokemuksia ottaessaan

osaa esim. pyhään ehtoolliseen. Tiedän tämän omasta kokemuksestani, vaikkeen ole käynyt ehtoollisella kuin yhden ainoan kerran, silloin nim. kun ripille pääsin ²⁾). Useimmissa tapauksissa on tämä mystillisen kokemuksen lähde ja alkusyy etsittävä uskovaisen omasta herkästä mielentilasta, mutta joskus ehkä muualtakin. Kaikissa tapauksissa meidän ei pidä vilpittöminä ihmisinä koskaan kieltää mitään tosiasiaa, vaan tutkia miksi asia on niin tai näin.

Lukekaamme nyt evankeliumista mitä siinä kerrotaan pyhän ehtoollisen perustamisesta.

Jeesus oli opetuslapsineen viimeisen kerran pääsiäislammasta syömässä. Viimeisen kerran ystävät söivät yhdessä päivällisen eli ehtoollisaterian, sillä se syötiin illalla. »Mutta koska he söivät, otti Jeesus leivän ja kiitti, mursi ja antoi opetuslapsille sanoen: ottakaa, syökää: tämä on minun ruumiini. Ja hän otti kalkin, ja kiitti, antoi heille ja sanoi: juokaa tästä kaikki. Sillä tämä on minun vereni, sen uuden testamentin, joka monen tähden vuodatetaan syntein anteeksi antamiseksi» (Matt. 26: 26-28).

Nämä ovat pyhän ehtoollisen asetussanat, niinkuin kirkko opettaa. Mitä johtopäätöksiä voimme nyt tehdä tästä evankeliumin kertomuksesta? Kaikki tarvittavat johtopäätökset, voidaksemme ymmärtää, mihin Jeesus sanoillaan on tähdännyt. Nähtävästi hänellä oli tapana, silloin kun hän söi yhdessä opetuslasten kanssa, terottaa heidän mieleensä kouraantuntuvalla tavalla sitä suurta totuutta, johon koko hänen maailmankatsomuksensa perustui ja jota heidän ei koskaan pitänyt unohtaa. Ja nähtävästi Jeesus nyt syödessään heidän kanssaan viimeisen kerran teki tämän tavallista juhlallisemmin, lisäten vielä nuo sanat: »tehkää tämä minun muistokseni», niinkuin on kerrottu toisissa evankeliumeissa, koska hän tiesi, että hänen aikansa nyt oli lopussa tämän maan päällä.

Mikä sitten oli se oppi, jota Jeesus tahtoi terottaa opetuslastensa mieleen ja jota hän pyysi heitä aina muistamaan, kun he yhdessä söivät? »Kun teitä on kaksi tai kolme yhdessä», hän oli kerran ennen sanonut, »silloin minä olen teidän kanssanne aina tämän aikakauden loppuun saakka». Ja saattaisihan opetuslapsi yksinkin syödessään muistaa sitä ihmeellistä perusoppia, jonka Jeesus oli antanut! Vaan mikä se oppi oli, josta syöminen ja juominen saattoi opetuslasta muistuttaa? Se oppi oli: kaikki mitä on, on jumalallisen tajunnan täyttämää. Kaiken takana on jumalallinen minä.

»Te luulette», sanoo Jeesus, »että luonnossa on kuolleita paikkoja, elottomia esineitä, te luulette, että tämä leipä, jota syötte, tämä viini, jota juotte, on kuollutta. Te puhutte sokeista ja tiedottomista luonnonvoimista, jotka ovat synnyttäneet veden, viinin, leivän, mutta te erehdytte, kun niin puhutte, sillä kaiken takana on iankaikkisesti jumalallinen tajunta, jumalallinen minä, se, jota on kutsuttu nimellä Kristus ja jota minä tässä edustan. Totisesti sanon minä teille, että se inhimillinen minä, joka ottaa osaa Kristustajuntaan, saa vähitellen kokea olevansa osallinen suuresta elämästä, joka on kaiken takana, niin, saa kokea olevansa se jumalallinen minä, joka elää ja toimii luonnossa. Leivässä ja viinissä, jota ruumiinne ravinnoksi syötte ja juotte, vaikuttaa jumalallinen Kristus-minä. Älkää sentähden koskaan unohtako, että todellisuudessa syötte ja juotte jumalallista tajuntaa. Mistä muuten ruumiinne ravintoa saisi? Ei suinkaan kuollut aine kykenisi elämää antamaan? Muistakaa, että mitä syötte ja juotte on vain ulkonainen symboli, ulkonainen muoto ja kuori sille sisäiselle elämälle, joka on aineen takana».

Tiedemiehemmekin sanovat, ettei voi mikään ravita ihmistä, jossa ei ole auringon energiaa kätkeytyneenä eli niinkuin yhtä hyvin voisimme sanoa Logoksen voimaa. Sentähden totisesti voimme sanoa, että syödessämme syömme jumalallista minuutta, Jumalaa Kristuksessa, ja juodessamme juomme jumalallista tajuntaa ja jumalallista voimaa. Sentähden on myös tärkeätä, että emme söisi ja joisi itsemme turmioksi, vaan että tässä pyhässä toimituksessa muistaisimme, mitä ja mitä varten syömme ja juomme, jotta tulisimme osallisiksi jumalallisesta tajunnasta. Jos niin teemme, vaikuttaa syöminen ja juominen meihin puhdistavasti, nostavasti, ravitsevasti, ja tunnemme täytyvämme jumalallisella elämällä.

Näin opetti opetuslapsilleen Jeesus, ja historiasta tiedämme, että ensimmäisten kristittyin oli tapana

²⁾ Olen tästä kertonut Tietäjässä (joulukuun n:o 1910 ja tammikuun n:o 1915).

syödä yhdessä, vieläpä käskeä pöytään ympäristön köyhiä. Näitä aterioita kutsuttiin nimellä *agapee* eli »rakkaus-ateria». Mielessämme saatamme kuvitella, kuinka opetuslapset rakkausaterioissa menettelivät niinkuin Jeesus ennen ja kuinka he puhuivat ja selittivät syömisen ja juomisen merkityksen vieraille, joiden tunnelma jo oli kohonnut aterian juhlallisuudesta. Muuten kaikki tiedämme kokemuksesta, että kun ihmiset syövät ja juovat yhdessä, on heidän helppo päästä samanlaiseen veljelliseen tunnelmaan. Tämä on niin tunnettu asia, että maailmalla aina kaikkia juhlia vietetään yhteisellä aterialla.

Kun nyt pyhän ehtoollisen alkuperäinen muoto oli näin yksinkertainen, täytyy meidän kysyä, minkätähden se sitten kirkossa muodostui salaperäiseksi mysteriotoimitukseksi. Ja minkätähden vielä tällä mystillisellä toimituksella on suoranaista vaikutusvoimaa ihmisten mieliin? Mutta koska tämä kysymys samalla koskee kirkon olemassaolon perustetta, on meidän myös saatava selville, mitä kirkko on.

Kun Jeesus, joka eläessään kokosi ympärilleen ihmisiä ja koetti opeillaan herättää heitä uuteen elämänymmärrykseen, kuollessaan heitti päältään näkyväisen ruumiin ja siirtyi näkymättömään maailmaan, sieltäpäin opettaakseen ja ohjataakseen opetuslapsiaan, jäivät opetuslapset maailmaan hänen työtänsä jatkamaan. Heidän tehtäväkseen jäi saarnata samaa maailmankatsomusta, jota heidän opettajansa oli julistanut. Heidän tehtäväkseen jäi kasvattaa ihmiskuntaa samaan elämään, johon heidän opettajansa heidät oli nostanut. Heidän tehtäväkseen jäi kasvattaa uusia opetuslapsia, jotka kykenivät jatkamaan samaa työtä j. n. e.

Sillä tavalla taivasten valtakunnan, salaisen veljeskunnan läsnäolo ja vaikutus maailmassa oli poikkeamatta jatkuva kautta aikojen.

Ajatelkaamme nyt opetuslasten asemaa. Heidän suuri opettajansa on siirtynyt pois näkymättömyyteen. He seisoivat yksin maailmassa vierasten ihmisten kesken, sellaisten, jotka eivät vielä ymmärrä sitä maailmankatsomusta, jota heille tulisi opettaa. Millä tavalla nyt opetuslasten sopii vaikuttaa tässä maailmassa, mitenkä heidän tulee menetellä?

Kaksi tapaa kuvastuu selvänä heidän mieleensä; niitä heidän opettajansakin oli käyttänyt. Toinen tapa on vaikuttaa ihmisiin ajatustasolla, ajatusten avulla, siis puhumalla. Olihan Jeesus itsekin neuvonut: »käykää ympäri ja saarnatkaa parannusta, saarnatkaa valtakunnan evankeliumia; kertokaa salaisen veljeskunnan olemassaolosta, julistakaa, että ihmiset ovat vapaita olentoja ja että heidän täytyy itse oppia omaa elämäänsä ohjaamaan, vapauttaka ihmissieluja niistä kahleista, joihin ovat kytketyt». Tämä ensimmäinen luonnollinen tapa on puhe eli saarna. Mutta kuvastuu heidän mieleensä toinenkin tapa. Miksikä ei voisi olla paikka näkyväisessä maailmassa ja huone sellainen, jossa he puhuisivat? Olihan vuodenaikoja, jolloin oli vaikeata puhua ulkona. Joka paikassa maailmassa puhujat ovat esiintyneet huoneissakin. Miksikä ei voisi olla erityisiä pyhättöjä, joita käytettäisiin vain näitä saarnoja varten, joissa puhuttaisiin vain tätä valtakunnan sanomaa ja johon ihmiset ympäristöstä kutsuttaisiin kokoon? Olihan pakanoilla temppelinsä, miksei Jeesuksen seuraajilla? Tämä oli niin luonnollinen ajatus opetuslasten mielestä, että siihen samalla liittyi toinenkin ajatus: »miksikä emme voisi, kun luultavasti emme heti saata vaikuttaa ihmisten järkeen ja ymmärrykseen, miksikä emme voisi vetää heidän huomiotaan puoleemme, heidän mieliään luoksemme sellaisilla toimituksilla, joihin vuodatamme pyhää voimaa ja jotka itsessään ovat meille pyhiä? Miksikä emme pyytäisi ihmisiä syömään ja juomaan yhdessä meidän kanssamme ja miksikä emme antaisi heidän tuntea ja kokea, että tämä yhdessä syöminen ja juominen on pyhä toimitus? Kun he syödessään ja juodessaan saavat tuntea sitä voimaa, mitä valamme toimitukseen, silloin heidän mielensä kiintyy, heidän ajatuksensa herää ja he kysyvät uteliaina, mikä meidän elämäkatsomuksemme on».

Tämä on kirkon ja kirkonmenojen synty. Alkuperäisestä rakkaus-ateriasta muodostui aikaa myöten ehtoollisen sakramentti, kun seurakunta kasvoi ja yhteisestä aterista täytyi jättää pois perheellinen puoli ja säilyttää vain itse sakramentaalinen toimitus.

Tietysti opetuslasten piti kaikkien olla taivasten valtakunnan jäseniä. Opetuslapsihan merkitsi: ihminen, joka oli osallinen omassa sisässään Kristuksen jumalallisesta tajunnasta. Opetuslapsi oli ihminen,

jota me nykyisessä teosofisessa sanastossa kutsumme vihityksi. Opetuslapsi oli todella salaisen veljeskunnan jäsen, joka oli yhteydessä näkymättömän maailman olentojen ja voimien kanssa. Nämä vihityt opetuslapset olivat erityisessä suhteessa muuhun maailmaan. Heillä oli sellaista, jota maailmalla ei ollut. Heille oli annettu taivasten valtakunnan avain, niinkuin Jeesus sanoi Pietarille. He saattoivat avata portit, he saattoivat sulkea ne. He saattoivat sanallaan avata toisten ihmisten ymmärrykselle taivasten valtakunnan aarteet. He saattoivat herättää toisten ihmisten sieluissa halua pyrkiä taivasten valtakunnan jäsenyyteen. Heillä oli kädessään elämän leipää. Saarnan ja sakramentin avulla he kutsuivat luoksensa maailman ihmisiä, kutsuivat heitä pois kärsimyksistä, synneistä, tietämättömyydestä, kutsuivat heitä iloon, tietoon, valkeuteen. Sentähden he käyttivät näitä mysterioita. Mysterioita ne olivat sen kautta, että he saivat pyhän luvan niihin Mestarilta itseltään. Jeesus itse, joka oli luvannut olla heidän kanssaan aikakauden loppuun saakka, hyväksyi heidän toimenpiteensä ja sanoi näkymättömänä seisovansa heidän keskellään, kun heitä oli kaksi tai kolme yhdessä. Ja kuinka he eivät olisi luottaneet hänen sanaansa, joka niin monella tavalla oli osottanut, että hän todella oli Kristus, voideltu, elämän ja kuoleman herra?

Näin oli alkuaikoina, ensimmäisinä vuosisatoina. Mutta meidän täytyy tunnustaa, ettei yksikään kristillinen kirkko ole pysynyt opetuslasten tasalla. Lukuunottamatta muutamia henkilö-poikkeuksia ei kirkko sinään ole säilynyt apostolien kannalla. Kuitenkin kirkko on säilyttänyt muodollisesti nuo kaksi tapaa vaikuttaa ihmisiin, jotka eivät vielä tiedä taivasten valtakunnasta: nuo kaksi tapaa: saarna ja sakramentti.

Mutta minkälaisiksi ovat kirkon puheet muodostuneet? Eivätkö ne enimmäkseen ole sisällyksettömiä, yksin protestantisissakin maissa, joissa niihin pannaan niin paljon arvoa? Yksityinen pappi valaa joskus henkeä saarnoihinsa, jos hänellä sitä on, mutta muuten kirkollisten asetusten mukainen saarna on muodollista toimitusta vain. Ja mitä on alkuperäisistä mysterio-toimituksista jäänyt? Ulkonainen muoto, sakramentti, joka ei enää välittömästi vaikuta kaikkiin läsnäolijoihin, niinkuin alussa. Alussa mysterion voima riippui opetuslasten salaisesta tiedosta ja Jeesuksen myötävaikutuksesta. Nyt siihen tarvitaan osanottajienkin usko ja myötävaikutus.

Katollinen traditsioni on oikeassa: sakramentti vaikuttaa itsestään. Mutta se on oikea vain teoriassa tätä nykyä. Todellisuus on, niinkuin Luther opetti, että ainoastaan usko auttaa. Sakramentin oma voima on hävinnyt. Onko siis sen aika ohi? Onko kirkkojen ja kirkonmenojen aika ohi? Eikö ihmiskunta enää tarvitse näitä mysteriotoimituksia?

Tähän kysymykseen en tahtoisi vastata kielteisesti. Ihmiskunta kaipaa mielestäni vielä sekä kirkkoja että kirkonmenoja, sillä kaukana ihmisten järki vielä on Jeesuksen valoisasta elämänymmärryksestä. Mutta se ei kaipaa kirkon muodollisuuksia, ei muodollisia saarnoja, ei hengettämiä messuja, ei sakramentteja ilman okkultista voimaa. Se kaipaa kirkon henkeä. Se kaipaa niitä ihmisiä, jotka näkyväisessä maailmassa voivat edustaa Herran näkymätöntä temppeliä. Se kaipaa todellisia Jeesuksen opetuslapsia, todellisia taivasten valtakunnan kansalaisia, vihittyjä salaisen veljeskunnan jäseniä.

Koittaako koskaan aika, jolloin ihmiskunnan kaipuu tulee tyydytetyksi? Koittaako aika, jolloin Jeesuksen apostoleita elää maailmassa, kädessään tiedon, rakkauden ja voiman avaimet? Koittaako aika, jolloin orpo ihmiskunta saa etsiä turvaa ja tukea temppeleistään, aika, jolloin kirkko todella voi opastaa ihmislasten askeleista ei ainoastaan kuoleman portteja kohti, vaan myös elämän kaidalla tiellä?

Niin, aika itse vastakoon.

Mutta me saatamme sydämestämme toivoa, että ne sanat olisivat tosia, joihin Ilmestyskirja loppuu: »Se sanoo, joka näitä todistaa: Jaa, minä tulen pian: amen. Niin tule, herra Jeesus!»

